

Program stability Slovenske republike na roky 2017 až 2020

| april 2017

OBSAH

OBSAH.....	2
Zhrnutie.....	7
1. EKONOMICKÝ VÝHLAD A PREDPOKLADY.....	9
1.1 Vonkajšie prostredie.....	9
1.2 Ekonomický vývoj na Slovensku v roku 2016.....	11
1.3 Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky.....	12
1.4 Cyklický vývoj ekonomiky.....	15
1.5 Porovnanie prognóz slovenskej ekonomiky MF SR s prognózami ostatných inštitúcií.....	18
2. POZÍCIA VEREJNÝCH FINANCIÍ.....	19
2.1 Saldo verejnej správy v roku 2016.....	20
2.2 Aktuálny vývoj v roku 2017.....	23
2.3 Strednodobý rozpočtový výhľad na roky 2018 až 2020.....	26
2.4 Scenár nezmenených politík.....	26
2.4.1 Vplyv fiškálnej politiky na ekonomiku v rokoch 2018 až 2020.....	30
2.5 Štrukturálne saldo.....	31
2.6 Verejný dlh.....	33
3. ANALÝZY SENZITIVITY A POROVNANIE S PREDCHÁDZAJÚCOU AKTUALIZÁCIOU.....	38
3.1 Rizikové scenáre vývoja.....	38
3.2 Porovnanie s predchádzajúcou aktualizáciou.....	41
4. UDRŽATEĽNOSŤ VEREJNÝCH FINANCIÍ.....	42
4.1 Hodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií podľa metodiky EK.....	43
4.2 Hodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií podľa metodiky MF SR.....	44
5. KVALITA VEREJNÝCH FINANCIÍ.....	47
5.1 Revízia výdavkov.....	47
5.2 Lepšie riadenie investícií.....	48
5.3 Príjmové ciele rozpočtu verejnej správy.....	49
5.4 Výdavkové ciele rozpočtu verejnej správy podľa ich funkcie.....	53
6. INŠTITUCIONÁLNE ASPEKTY VEREJNÝCH FINANCIÍ.....	56
6.1 Inštitucionálne aspekty verejných financií v SR.....	56
PRÍLOHY.....	61

ZOZNAM BOXOV, TABULIEK A GRAFOV

BOX 1 - Aktualizácia vplyvu nových investícií v automobilovom priemysle na slovenskú ekonomiku.....	13
BOX 2 - Metodické rozdiely pri výpočte potenciálneho produktu EK vs. MF SR	16
BOX 3 - Vyhodnotenie daňových príjmov za rok 2016, ktoré prognózuje Výbor pre daňové prognózy	21
BOX 4 - Analytická úprava súvisiaca s rezervou na valorizáciu platov vo VS	25
BOX 5 - Metodika zostavovania scenára nezmenených politík (NPC)	27
BOX 6 - Daňové zmeny, ktoré sa nepovažujú za opatrenia podľa manuálu pre prípravu NPC	28
BOX 7 - Jednorazové a dočasné výdavky v roku 2017	29
BOX 8 - Fiškálna pozícia	31
BOX 9 - Zosúladenie dlhu a deficitu („Stock-flow adjustment“)	35
BOX 10 - Kvantitatívne uvoľňovanie znížilo náklady štátneho dlhu	39
BOX 11 - Úpravy v dôchodkovom systéme od roku 2012	42
BOX 12 - Aktualizácia demografickej prognózy.....	45
BOX 14 - Organizácia revízie výdavkov	47
BOX 15 - Hodnotenie investícií - prípadová štúdia novej UNB	48
BOX 16 - Akčný plán boja proti daňovým únikom	52
BOX 17 - Hodnotenie pravidla o dlhovej brzde pre verejnú správu	56
BOX 18 - Hodnotenie plnenia pravidla vyrovnaného rozpočtu za rok 2015	57
BOX 19 - Hodnotenie pravidla o dlhovej brzde pre územnú samosprávu	58
BOX 20 - Hodnotenie národných fiškálnych rámcov - relatívna pozícia SR voči EÚ.....	59
TABUĽKA 1 - Predpoklady vonkajšieho prostredia pre aktuálnu prognózu (v %)	9
TABUĽKA 2 - Prognóza vybraných indikátorov vývoja ekonomiky SR pre roky 2017 až 2020	13
TABUĽKA 3 - Predpoklady investičného zámeru a výroby JLR	13
TABUĽKA 4 - Predpoklady investície a novej výroby VW	14
TABUĽKA 5 - Príspevky JLR a VW k medziročným rastom (p. b.).....	14
TABUĽKA 6 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu - prístup EK	16
TABUĽKA 7 - Produkčná medzera - prístup EK.....	16
TABUĽKA 8 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu - prístup MF SR.....	16
TABUĽKA 9 - Vývoj produkčnej medzery - prístup MF SR.....	17
TABUĽKA 10 - Porovnanie prognóz slovenskej ekonomiky MF SR a ostatných inštitúcií.....	18
TABUĽKA 11 - Analytický pohľad na rezervy v rozpočte verejnej správy v roku 2017 v mil. eur	25
TABUĽKA 12 - Zmena fiškálnych cieľov (t. j. nominálne deficity) verejnej správy (% HDP).....	26
TABUĽKA 13 - Celková potreba opatrení na dosiahnutie fiškálnych cieľov voči NPC (ESA 2010, % HDP)	26
TABUĽKA 14 - Zoznam opatrení vo fiškálnom rámci, 2018 až 2020 (ESA 2010, voči NPC, vplyv na saldo)	27
TABUĽKA 15 - Legislatívne zmeny nepovažované za opatrenia pre účely NPC (% HDP)	28
TABUĽKA 16 - Zoznam jednorazových opatrení v roku 2017 pre potreby NPC (ESA 2010, mil. eur a v % HDP)	29

TABUĽKA 17 - Scenár nezmenených politík a bilancia verejnej správy (ESA 2010, % HDP).....	29
TABUĽKA 18 - Konsolidačné úsilie (ESA 2010, % HDP).....	31
TABUĽKA 19 - Primárne štrukturálne saldo v metodike EK (% HDP).....	32
TABUĽKA 20 - Hrubý dlh verejnej správy (% HDP, stav k 31.12.).....	34
TABUĽKA 21 - Vplyv na zmenu hrubého dlhu verejnej správy (príspevky v mil. eur).....	34
TABUĽKA 22 - Zosúladenie dlhu a deficitu (% HDP).....	36
TABUĽKA 23 - Scenár 1: Spomalenie rastu zahraničného dopytu o 1 p. b. v rokoch 2017 až 2020.....	38
TABUĽKA 24 - Scenár 2: Nárast úrokových sadzieb o 1 p. b. na celej prognóze.....	39
TABUĽKA 25 - Úspora úrokových nákladov oproti scenáru bez kvantitatívneho uvoľňovania.....	40
TABUĽKA 26 - Scenár 3: Rýchlejší rast investícií o 1 p. b. každoročne v horizonte 2017 až 2020.....	41
TABUĽKA 27 - Porovnanie predchádzajúcej a aktualizovanej prognózy.....	41
TABUĽKA 28 - Pomalší rast výdavkov na dôchodky z titulu dôchodkovej reformy v roku 2012 (mil. eur).....	42
TABUĽKA 29 - Prijaté a zvažované opatrenia dôchodkového systému po reforme v roku 2012 (mil. eur).....	42
TABUĽKA 30 - Predpoklady pre výpočet indikátorov udržateľnosti pre jednotlivé scenáre.....	44
TABUĽKA 31 - Ukazovatele udržateľnosti S1 a S2 (% HDP).....	45
TABUĽKA 32 - Výdavky verejnej správy podľa klasifikácie COFOG.....	54
TABUĽKA 33 (Tabuľka 1a) - Makroekonomický prehľad (ESA 2010, mld. eur).....	61
TABUĽKA 34 (Tabuľka 1b) - Cenový vývoj (ESA 2010).....	61
TABUĽKA 35 (Tabuľka 1c) - Ukazovatele trhu práce (ESA 2010).....	61
TABUĽKA 36 (Tabuľka 1d) - Sektorová bilancia (ESA 2010, % HDP).....	62
TABUĽKA 37 (Tabuľka 2a) - Vývoj rozpočtov verejnej správy.....	62
TABUĽKA 38 (Tabuľka 2b) - Scenár nezmenených politík.....	63
TABUĽKA 39 (Tabuľka 2c) - Výdavky vylúčené z výdavkového agregátu.....	63
TABUĽKA 40 (Tabuľka 3) - Výdavky verejnej správy (% HDP).....	63
TABUĽKA 41 (Tabuľka 4) - Vývoj dlhu verejnej správy (% HDP).....	64
TABUĽKA 42 (Tabuľka 5) - Cyklický vývoj.....	64
TABUĽKA 43 (Tabuľka 6) - Porovnanie predchádzajúcej a aktualizovanej prognózy.....	65
TABUĽKA 44 (Tabuľka 7) - Dlhodobá udržateľnosť verejných financií (% HDP).....	65
TABUĽKA 45 (Tabuľka 7a) - Podmienené záväzky.....	66
TABUĽKA 46 (Tabuľka 8) - Základné predpoklady.....	66
TABUĽKA 47 - Transmisné makroekonomické kanály (v mil. eur).....	67
TABUĽKA 48 - Vplyv opatrení na HDP (v p. b.) podľa makroekonomického modelu IFP.....	68
TABUĽKA 49 - Výpočet štrukturálneho salda a jednorazové opatrenia (ESA 2010, v % HDP).....	69
TABUĽKA 50 - Výdavkové pravidlo (ESA 2010).....	70
TABUĽKA 51 - Diskrečné opatrenia (v mil. eur, ESA 2010).....	71
TABUĽKA 52 - Hodnotenie februárovej prognózy MF SR vo Výbore pre makroekonomické prognózy.....	72
TABUĽKA 53 - Priemerná prognóza členov Výboru (okrem MF SR) a prognóza MF SR.....	72

TABUĽKA 54 - Hodnotenie prognózy MF SR vo Výbore pre daňové prognózy	72
GRAF 1 - Plánované konsolidačné úsilie VS (% HDP)	7
GRAF 2 - Hrubý dlh verejnej správy (% HDP).....	7
GRAF 3 - Vývoj cien ropy a komodít	10
GRAF 4 - Rast na akciových trhoch (báza=1.2014)	10
GRAF 5 - Výnosy 10-ročných štátnych dlhopisov (%).....	10
GRAF 6 - Vývoj inflácie a inflačných očakávaní (%).....	10
GRAF 7 - Príspevky k rastu HDP (p. b.).....	11
GRAF 8 - Príspevky k rastu investícií (p. b.).....	11
GRAF 9 - Beveridgova krivka	11
GRAF 10 - Miera nezamestnanosti (VZPS, v %).....	11
GRAF 11 - Externé nerovnováhy - zložky salda bežného účtu platobnej bilancie (% HDP).....	12
GRAF 12 - Štruktúra spotrebiteľskej inflácie – medziročné príspevky zložiek CPI (p. b.)	12
GRAF 13 - Vplyv novej výroby a investícií VW a JLR na rast slovenskej ekonomiky (v %)	14
GRAF 14 - Príspevky k rastu HDP (p. b.).....	14
GRAF 15 - Príspevky k rastu zamestnanosti (p. b.)	14
GRAF 16 - Externé nerovnováhy - zložky salda bežného účtu platobnej bilancie (% HDP).....	15
GRAF 17 - Štruktúra spotrebiteľskej inflácie – medziročné príspevky zložiek k CPI (v p. b.).....	15
GRAF 18 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu (p. b.) – prístup EK.....	16
GRAF 19 - Produkčná medzera (% pot. HDP) - prístup EK	16
GRAF 20 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu (p. b.) - prístup MF SR.....	16
GRAF 21 - Produkčná medzera (% pot. HDP) - prístup MF SR.....	17
GRAF 22 - Plánované konsolidačné úsilie VS (% HDP)	19
GRAF 23 - Hrubý dlh verejnej správy (% HDP).....	19
GRAF 24 - Opis vývoja salda VS, hlavné príjmové a výdavkové položky, 2016 (ESA 2010, v mil. eur)	20
GRAF 25 - Príspevky k zmene odhadu daňových príjmov 2016 oproti rozpočtu (mil. eur)	21
GRAF 26 - Príspevky k zmene odhadu daňových príjmov 2016 oproti rozpočtu (mil. eur)	21
GRAF 27 - Opis vývoja salda VS, hlavné príjmové a výdavkové položky, 2017 (ESA 2010, v mil. eur)	23
GRAF 28 - Vplyv fiškálnej politiky na HDP (% HDP)	30
GRAF 29 - Implikované fiškálne multiplikátory	30
GRAF 30 - Zmena primárneho štruktúrneho salda oproti úrovni produkčnej medzery (% HDP).....	32
GRAF 31 - Zmena primárneho štruktúrneho salda oproti zmene produkčnej medzery (% HDP).....	32
GRAF 32 - Jednoročná a dvojročná odchýlka od plnenia výdavkového pravidla (% HDP).....	33
GRAF 33 - Príspevky faktorov k zmene dlhu (% HDP)	35
GRAF 34 - Čistý dlh (% HDP)	37
GRAF 35 - Stochastická prognóza hrubého dlhu VS (% HDP)	37

GRAF 36 - Hotovostná rezerva (počet mesiacov výdavkov štátu pokrytých z rezervy)	37
GRAF 37 - Porovnanie ročných priemerných syntetických a historických výnosov (%)	40
GRAF 38 - Vývoj S1 podľa metodiky EK	44
GRAF 39 - Vývoj S2 podľa metodiky EK	44
GRAF 40 - Index závislosti a počet obyvateľov SR (mil. osôb), podľa novej a pôvodnej prognózy Eurostatu	46
GRAF 41 - Revidované výdavky a identifikované opatrenia (v mil. eur)	47
GRAF 42 - Organizácia revízie výdavkov	48
GRAF 43 - Finančná čistá súčasná hodnota alternatív novej koncepcie UNB (mil. eur)	49
GRAF 44 - Porovnanie vývoja príjmov VS (% HDP)	49
GRAF 45 - Porovnanie vývoja daní a odvodov VS (% HDP)	49
GRAF 46 - Podiel daní na HDP (% HDP)	50
GRAF 47 - Daňový mix podľa vplyvu jednotlivých daní na potenciál ekonomiky (% z daňových príjmov)	50
GRAF 48 - Efektívne zdanenie dividend v EÚ (2016, 2017 aj SR, v %)	50
GRAF 49 - Daňový klin, jednotliviec, príjem 50 % a 100 % priemernej mzdy v roku 2016 (v % nákladov práce) ..	50
GRAF 50 - Daňová medzera na DPH (% potenciálneho výnosu)	51
GRAF 51 - Indikátor efektivity výberu DPH (v %)	51
GRAF 52 - Efektívna daňová sadzba DPPO (výber dane na čistom prevádzkovom prebytku)	51
GRAF 53 - Porovnanie vývoja daňovej medzery na DPH a DPPO (% potenciálneho výnosu)	51
GRAF 54 - Vývoj výdavkov VS (% HDP)	53
GRAF 55 - Vývoj kapitálových výdavkov VS (% HDP)	53
GRAF 56 - Porovnanie výdavkov verejnej správy podľa klasifikácie COFOG (zmeny v p. b. HDP)	54
GRAF 57 - Národné fiškálne pravidlá (index)	59
GRAF 58 - Strednodobé rozpočtové rámce (index)	59
GRAF 59 - Nezávislé fiškálne inštitúcie (index)	60

Zhrnutie

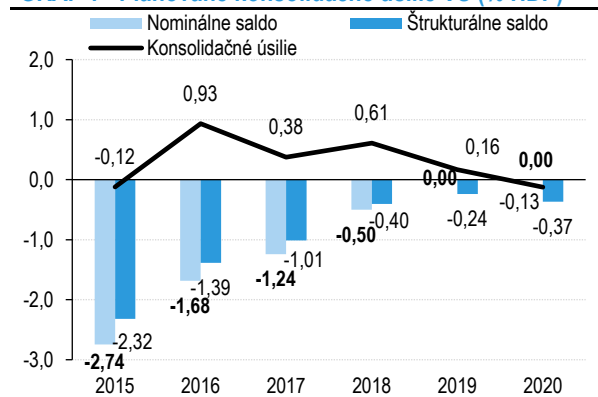
Vlaňajšok bol pre slovenskú ekonomiku, ktorá medziročne rástla 3,3 %, vo viacerých ohľadoch rekordný. Rast spotreby domácností bol, vďaka mimoriadne priaznivému vývoju na trhu práce a klesajúcim cenám, najvyšší od roku 2008. Počet pracujúcich presiahol 2,3 mil. osôb a dostal sa tak na historicky najvyššiu úroveň. Medziročne pribudlo v ekonomike takmer 54 tisíc pracovných miest a miera dlhodobej nezamestnanosti sa znížila na historicky najnižšiu úroveň. Slovenská ekonomika ťahaná spotrebou domácností a zahraničným dopytom vzrastie o 3,3 % aj v tomto roku. Automobilový priemysel, výstavba bratislavského obchvatu a verejná správa vrátia investície do čiernych čísiel. Exportná aktivita zrýchli a trhové podiely slovenských vývozcov sa zvýšia. Trh práce zostáva vo výbornej kondícii a miera nezamestnanosti prepíše historické minimá. Rast ekonomiky bude v nasledujúcich rokoch akcelerovať, a to najmä vďaka novým výrobným kapacitám v automobilovom priemysle. Riziká makroekonomickej prognózy sú vyvážené.

Podľa notifikovaných údajov Eurostatu dosiahol v roku 2016 deficit verejnej správy 1,68 % HDP. K zlepšeniu oproti rozpočtovému cieľu na úrovni 1,93 % HDP prispel najmä neočakávaný pozitívny výsledok hospodárenia samospráv. Pozitívny trend makroekonomického vývoja a lepšej efektívnosti výberu umožnil pokračujúci nárast daňových a odvodových príjmov o 0,9 % HDP. Výraznejšie oproti rozpočtu rástli aj nedaňové príjmy. Uvedený nárast príjmov vláda využila na financovanie vyšších výdavkov na investície a rast miezd vo verejnej správe.

Schválený rozpočtový cieľ v roku 2017 vo výške 1,29 % HDP zostáva zachovaný. Odhad deficitu verejnej správy na základe očakávanej skutočnosti sa aktuálne pohybuje na úrovni 1,24 % HDP. Aktualizácia daňovej prognózy predpokladá pozitívny vplyv v prípade odvodov, dane sa v úhrne nemenia. Očakávaná skutočnosť predpokladá vyššie príjmy z dividend štátu, úspory na výdavkoch spojených s obsluhou štátneho dlhu, ako aj odvodom do rozpočtu EÚ, či korekcie k EÚ fondom. Riziká aktuálneho odhadu očakávanej skutočnosti sú vyvážené.

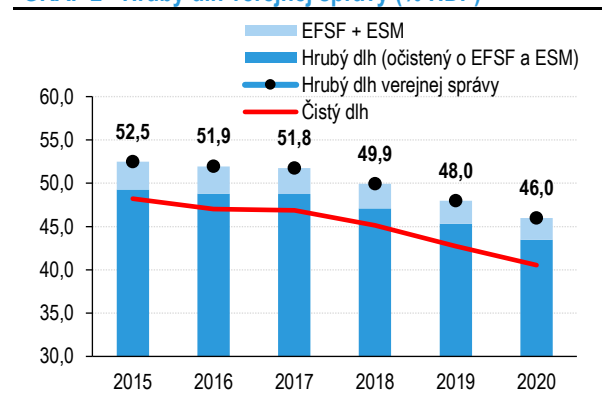
V strednodobom rozpočtovom rámci SR na roky 2018 až 2020 je pre rok 2018 stanovený cieľ deficitu 0,5 % HDP. Cieľ dosiahnuť historicky prvý vyrovnaný rozpočet v roku 2019 sa nemení a vyrovnané hospodárenie verejnej správy sa plánuje aj v roku 2020. Rozpočtové ciele verejnej správy sú v súlade s európskymi aj národnými fiškálnymi pravidlami. Konsolidačné úsilie v minulom roku výrazne prevýšilo požiadavky Paktu stability a rastu, keď dosiahlo 0,93 % HDP. Výrazne lepší výsledok štrukturálneho salda z minulého roku tlmí medziročne konsolidačné úsilie v roku 2017. Pri hodnotení konsolidačného úsilia na dvojročnom horizonte v roku 2017 nedochádza k odchyleniu. **V budúcom roku štrukturálny deficit dosiahne 0,40 % HDP, čím sa naplní cieľ vlády dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ (MTO)¹ v jednoročnom predstihu.**

GRAF 1 - Plánované konsolidačné úsilie VS (% HDP)

Zdroj: MFSR

GRAF 2 - Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)

Zdroj: MFSR

Od roku 2017 bude Slovensko dosahovať prebytok v primárnom hospodárení verejnej správy, teda pozitívne saldo verejnej správy po očistení o úrokové náklady. Historický prebytok vo výške 0,3 % HDP v prípade primárneho štrukturálneho salda dosiahlo Slovensko už v minulom roku a od roku 2018 sa očakávajú ešte výraznejšie prebytky. Úspešné znižovanie primárneho štrukturálneho salda v uplynulých rokoch pomohlo zlepšiť

¹ MTO predstavuje v prípade Slovenska hodnotu štrukturálneho salda vo výške -0,5 % HDP.

dlhodobú udržateľnosť verejných financií v SR. Fiškálny výsledok za minulý rok a dosiahnutie štrukturálne vyrovnaného rozpočtu v roku 2018 riziko dlhobovej udržateľnosti ďalej zníži. Aktuálna demografická projekcia Eurostatu predstavuje ďalšie pozitívne riziko pre vyhodnotenie dlhobovej udržateľnosti verejných financií Slovenska.

Hrubý dlh verejnej správy sa bude naďalej znižovať. Na konci roka 2016 dosiahol výraznejší než očakávaný pokles na úroveň 51,9 % HDP, pri medziročnom znížení o 0,5 % HDP. Na konci roka 2020 hrubý dlh poklesne na 46 % HDP, mimo sankčných pásiem ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. V roku 2017 sa aj napriek solídному rastu HDP neočakáva výraznejší pokles dlhu z dôvodu potreby vyššej hotovosti na refinancovanie štátneho dlhu. Počnúc rokom 2018 sa tempo znižovania podielu dlhu na HDP výrazne zrýchli vzhľadom na predpokladaný rýchlejší rast ekonomiky, oživenie rastu cenovej hladiny a očakávané prebytky primárneho hospodárenia verejnej správy.

Fiškálna politika bude mať na ekonomický rast mierny vplyv. V roku 2018 je z predpokladaného fiškálneho impulzu 0,5 % HDP voči scenáru nezmenených politík odhadnutý pozitívny vplyv na rast HDP vo výške 0,3 p. b. Fiškálny priestor je využitý na priority vlády najmä v oblasti kapitálových investícií a kompenzáciách zamestnancov verejnej správy. Mierna fiškálna reštrikcia vo výške 0,3 % HDP potrebná na dosiahnutie rozpočtového cieľa v roku 2019 dočasne spomalí rast HDP približne o 0,2 p. b. Fiškálna politika bude mať na ekonomiku SR v roku 2020 opäť pozitívny vplyv a zrýchli HDP o 0,2 p. b.

Realizácia princípov vyššej hodnoty za peniaze vo verejných výdavkoch a pokračujúce kroky na zlepšenie efektívnosti výberu daní budú naďalej zvyšovať kvalitu slovenských verejných financií. V rámci projektu Hodnota za peniaze prebieha druhé kolo revízií výdavkov. Ako súčasť rozpočtového procesu sú v roku 2017 revidované výdavky na vzdelávanie, prácu a sociálne veci a životné prostredie. Realizácií významných investícií bude predchádzať analýza ich nákladov a prínosov. Úspech v boji proti daňovým únikom dokumentuje neustály pokles daňovej medzery na DPH, ktorá oproti roku 2012 poklesla o viac než tretinu a podobný trend kopíruje aj vývoj medzery na korporátnej dani. Zvýšenie dôrazu na analytickú činnosť, nový akčný plán boja proti daňovým únikom a opatrenia na posilnenie dobrovoľného plnenia daňovej povinnosti sú strategickým predpokladom pre pokračujúci pozitívny vývoj v úspešnosti výberu daní.

V rámci existujúceho fiškálneho rámca Slovensko uplatňuje viacero fiškálnych a rozpočtových pravidiel. Kredibilitu vývoja verejných financií primárne zabezpečuje pravidlo dlhovej brzdy a pravidlo o vyrovnanom rozpočte verejnej správy. V priebehu roka 2016 nedošlo k žiadnym zmenám v uplatňovaní národných fiškálnych pravidiel. Vláda však iniciovala verejnú diskusiu k potenciálnym zmenám v pravidle dlhovej brzdy primárne s cieľom zabezpečiť neutralitu dlhového kritéria pri riadení hotovostnej rezervy štátu, zohľadňovanie strategických verejných investícií pri uplatňovaní sankcií a nastavenie parametrov sankčných pásiem podporujúcich udržateľný rast Slovenska. Viaceré zmeny, obzvlášť s cieľom zlepšenia kvality rozpočtového procesu sa realizovali v zákone o rozpočtových pravidlách, ktorý zabezpečuje praktickú aplikáciu strednodobého rozpočtového rámca.

1. EKONOMICKÝ VÝHLAD A PREDPOKLADY

Pozitívny ekonomický vývoj v minulom roku sa pretavil do rekordnej úrovne zamestnanosti, keď počet pracujúcich presiahol 2,3 mil. osôb, čo je najviac v histórii Slovenska. Miera dlhodobej nezamestnanosti sa znížila na historicky najnižšiu úroveň. Slovenská ekonomika ťahaná spotrebou domácností a zahraničným dopytom vzrastie o 3,3 % aj v tomto roku. Automobilový priemysel, výstavba bratislavského obchvatu a verejná správa vrátia investície do čiernych čísiel. Exportná aktivita zrýchli a trhové podiely slovenských vývozcov sa zvýšia. Trh práce zostáva vo výbornej kondícii a miera nezamestnanosti prepíše historické minimum. Rast ekonomiky bude v nasledujúcich rokoch akcelerovať, a to najmä vďaka novým výrobným kapacitám v automobilovom priemysle. Riziká makroekonomickej prognózy sú vyvážené.

1.1 Vonkajšie prostredie

Globálny dopyt rástol aj v minulom roku napriek celoplošnému zintenzívneniu geopolitických rizík. Eurozóna ako celok rástla stabilným tempom a preukázala odolnosť voči šokom. Zlepšovanie je viditeľné aj v ekonomických fundamentoch: minulý rok miera nezamestnanosti eurozóny klesla pod 10 %. Ťažiskom rastu aj v roku 2016 ostal domáci dopyt, hlavne rastúca spotreba domácností. Darilo sa aj americkej ekonomike. Naopak japonská ekonomika zaostávala v uplynulom roku za očakávaniami. V rozvojových krajinách odznievali negatívne šoky. Čínska ekonomika zatiaľ pokračuje v robustnom raste, ale v strednodobom horizonte sa očakáva mierne spomalenie.

Vývoj predstihových indikátorov spolu s prognózami zahraničných inštitúcií² naznačujú, že existuje potenciál na ďalšie zrýchlenie ekonomického rastu hlavných obchodných partnerov Slovenska v tomto roku. Kompozitné predstihové indikátory eurozóny sa už niekoľko mesiacov pohybujú na päť-ročných maximách. Signalizujú zrýchlenie tempa rastu eurozóny na agregátnej úrovni najmä vďaka očakávaným pozitívnym impulzom zo svetového obchodu, ako aj fiškálnemu stimulu v USA. Pretrvávajúca politická neistota však ostáva hlavnou brzdou mohutnejšej akcelerácie hospodárskeho rastu a primárnym rizikom výhľadu ekonomického vývoja v externom prostredí. Negatívnymi rizikami prognózy sú najmä nejasný politický výhľad v Európe (voľby vo Francúzsku a Nemecku), nestabilita bankového sektora v Taliansku, vplyv tvrdého Brexit-u, a možný nástup protekcionizmu vo svetovom obchode.

Rozdiel odhadov vonkajšieho prostredia je na agregátnej úrovni zanedbateľný (Tabuľka 1). Prognóza MF SR³ v súlade s EK predpokladá stabilizáciu rastu a mierne zvolnenie tempa rastu ekonomík eurozóny v najbližších rokoch. Rast HDP Nemecka sa má naďalej pohybovať tesne pod hranicou 2 %. Krajiny stredoeurópskeho regiónu mimo eurozóny budú rásť rýchlejšim tempom ako v minulom roku.

TABUĽKA 1 - Predpoklady vonkajšieho prostredia pre aktuálnu prognózu (v %)

	MFSR			EK		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
<i>Rast HDP</i>						
EÚ	1,8	1,7	1,7	1,9	1,8	1,8
Eurozóna	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,8
Nemecko	1,8	1,7	1,6	1,9	1,6	1,8
Česká republika	2,4	2,5	2,6	2,4	2,6	2,7
Poľsko	2,4	2,6	2,8	2,8	3,2	3,1
Maďarsko	1,6	2,4	2,3	1,9	3,5	3,2
<i>Dlhodobé úrokové miery (10r.)</i>						
Nemecko	0,14	0,41	0,54	-	-	-
Základná sadzba ECB	0,00	0,00	0,03	-	-	-

² Európska komisia (EK), Medzinárodný menový fond (MMF) a Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD).

³ Za prognózu MF SR sa považuje prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy podľa jeho štatútu a v súlade s čl. 8 ods. 2 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti 493/2011 Z. z.

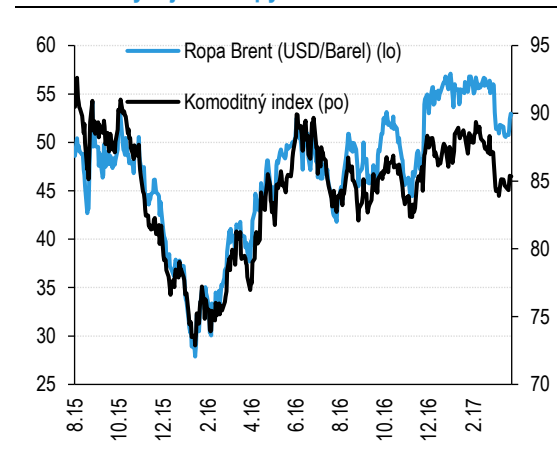

Kurz (USD/EUR)	1,11	1,06	1,1	1,11	1,07	1,07
Cena ropy (Brent, USD/barel)	45,0	55,4	56,2	44,8	56,4	56,9
Cena ropy (Brent, EUR/barel)	40,1	52,1	50,8	40,4	52,8	53,2
p. m. Ekonomický rast Slovenska	3,3	3,3	4,0	3,3	2,9	3,6

Zdroj: MF SR február 2017 *EK Winter Forecast február 2017

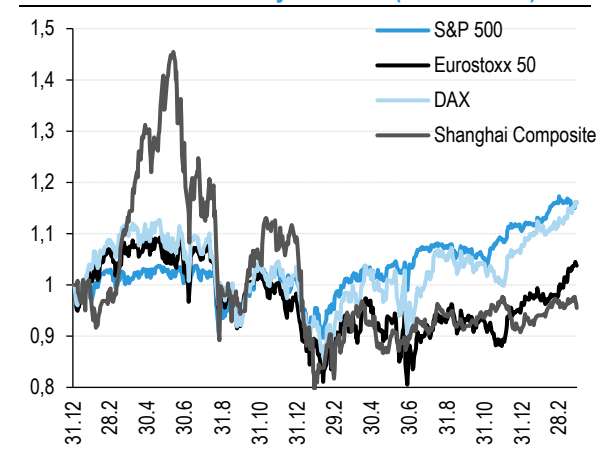
Hlavnou udalosťou na komoditnom trhu bol odraz cien ropy od dna, potvrdený dohodou o obmedzení ťažby v krajinách OPEC v decembri. Dohoda stabilizovala ceny na úrovni 55 USD za barel. Akciové trhy boli počas roka relatívne pokojné. Pozitívny stimul priniesli až voľby v USA, keď trhy začali rásť, s výnimkou Číny. Krátkodobé benefity očakávanej fiškálnej expanzie v USA však môžu byť v dlhšom horizonte prevážené negatívnym efektom prípadnej novej vlny protekcionizmu vo svetovom obchode. Pod vplyvom novembrových volieb rástli aj výnosy na amerických vládných dlhopisoch. FED v priebehu roka zvýšil sadzbu oproti plánom len raz a to na úroveň 0,75 %. Normalizácia monetárnej politiky v USA je očakávaná aj v roku 2017. To by malo ďalej mierne posilniť americký dolár, ktorý je voči košu mien obchodných partnerov USA na 15-ročných maximách. Britská libra od referenda o Brexite oslabil v októbri na minimum, kedy sa obchodovala na úrovni 1,2 USD za libru, v súčasnosti sa už obchoduje na úrovni 1,28 USD za libru.

GRAF 3 - Vývoj cien ropy a komodít

Zdroj: MF SR, Bloomberg

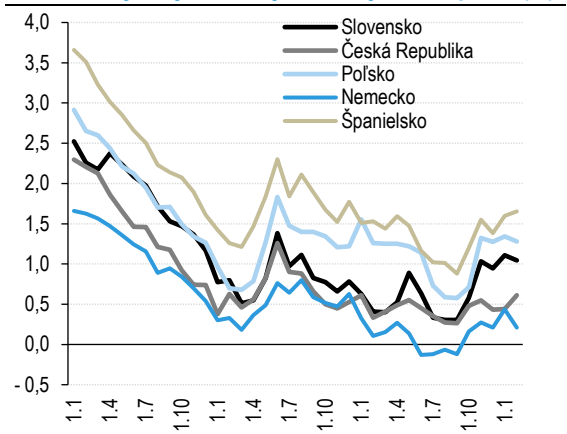
GRAF 4 - Rast na akciových trhoch (báza=1.2014)

Zdroj: MF SR, Bloomberg

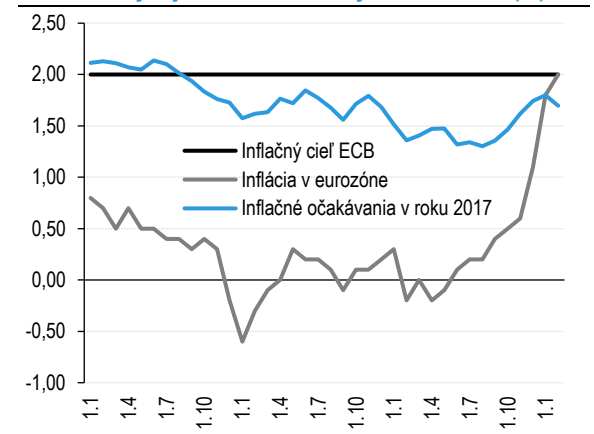
Európska centrálna banka upravila parametre kvantitatívneho uvoľňovania. V decembri znížila objem nákupov o 20 mld. eur na 60 mld. eur mesačne. Taktiež došlo k predĺženiu nákupov o deväť mesiacov za plánovaný horizont ukončenia programu v marci 2017. Výnosy dlhopisov s dlhou splatnosťou v priebehu roka opustili historické minimum, čo signalizuje pozitívne inflačné očakávania, ale aj rastúcu intenzitu politických rizík. Európske akciové trhy si najmä v závere roka polepšili v reakcii na prezidentské voľby v USA.

GRAF 5 - Výnosy 10-ročných štátnych dlhopisov (%)

Zdroj: MF SR, Bloomberg

GRAF 6 - Vývoj inflácie a inflačných očakávaní (%)

Zdroj: ECB, Eurostat

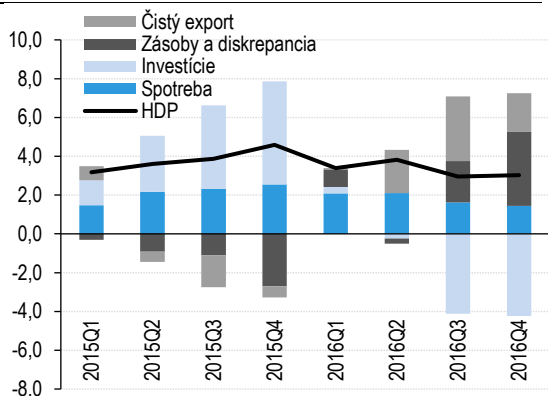

1.2 Ekonomický vývoj na Slovensku v roku 2016

Slovenská ekonomika si za vlaňajšok pripísala nárast o 3,3 %. Najvýraznejšie k rastu prispievala spotreba domácností a čistý export. Spotreba domácností dosiahla vďaka výbornej kondícii trhu práce a klesajúcim cenám najvyšší rast od roku 2008. Export nezopakoval veľmi silný rast z roku 2015, keď spomalenie jeho dynamiky ovplyvnil slabší výkon krajín stredoeurópskeho regiónu mimo eurozóny. Napriek tomuto vývoju dokázal automobilový sektor posunúť výrobu na novú rekordnú úroveň.

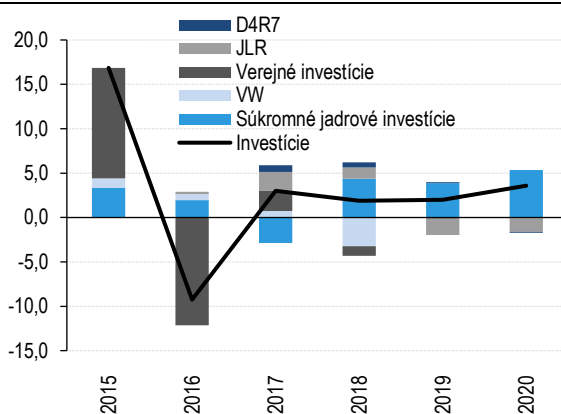
Zvoľnenie rastu oproti predchádzajúcemu roku bolo najmä dôsledkom nižšieho čerpania EÚ fondov v novom programovom období. Tvorba hrubého fixného kapitálu v celej ekonomike poklesla o 9,3 %. Predpokladané investície súvisiace s výstavbou automobilky Jaguar Land Rover (JLR) a bratislavským obchvatom (D4/R7) sa posúvajú do aktuálneho roka.

GRAF 7 - Príspevky k rastu HDP (p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

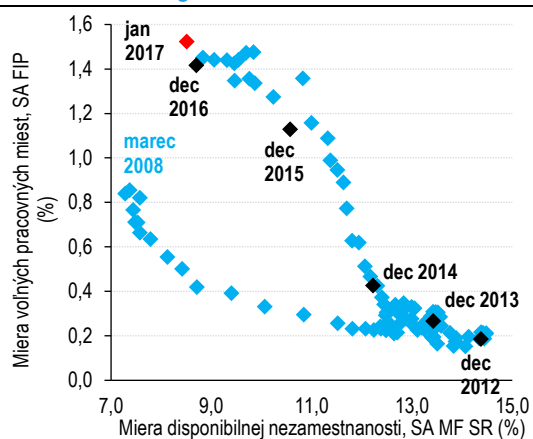
GRAF 8 - Príspevky k rastu investícií (p. b.)

Zdroj: ŠÚSR, MF SR

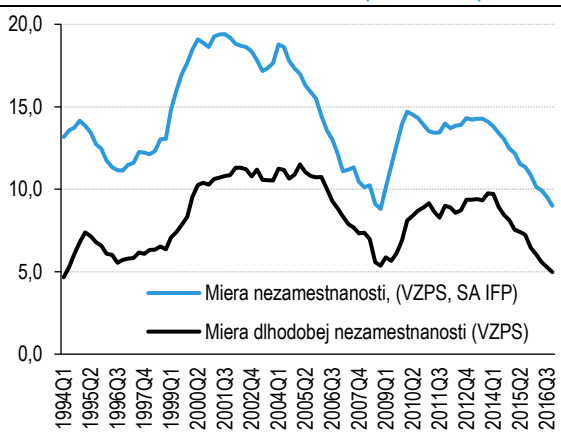
Trh práce má za sebou mimoriadne úspešný rok. Zamestnanosť dosiahla rekordnú úroveň, keď počet pracujúcich (podľa metodiky ESA 2010) presiahol 2,3 mil. osôb, čo je najviac v histórii Slovenska. Medziročne pribudlo v ekonomike takmer 54 tisíc pracovných miest, čo predstavuje najsilnejší nárast od krízy. Tie vznikali vo všetkých sektoroch domácej ekonomiky. Miera voľných pracovných miest (podľa ÚPSVaR⁴) sa drží na historicky najvyšších úrovniach a predznamenáva pokračujúci pozitívny vývoj na trhu práce v nasledujúcich mesiacoch.

GRAF 9 - Beveridgova krivka

Zdroj: ÚPSVaR, MF SR

GRAF 10 - Miera nezamestnanosti (VZPS, v %)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Silný rast zamestnanosti podporil pokles miery nezamestnanosti, ktorá po desiatich rokoch klesla na jednocifernú úroveň. V roku 2016 bolo bez práce 9,7 % ekonomicky aktívnych ľudí. Miera nezamestnanosti poklesla medziročne o 1,7 p. b. Miera dlhodobej nezamestnanosti sa znížila na historicky najnižšiu úroveň.

⁴ Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

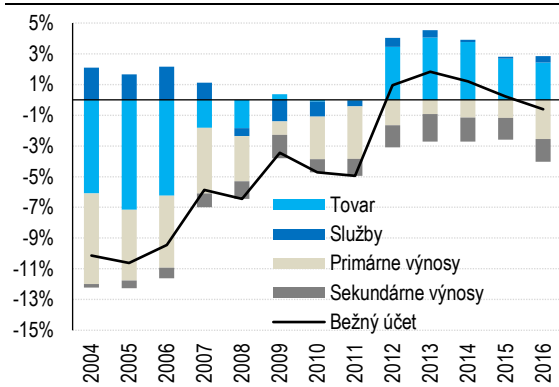

Mzdy v minulom roku akcelerovali. Nominálna mzda narástla o 3,3 %, čo spolu s klesajúcimi cenami zrýchliło dynamiku miezd v reálnom vyjadrení na 3,8 %. K vyšším mzdám v ekonomike najviac prispeli služby a verejná správa, pozitívne sa vyvíjali aj mzdy v priemysle. Mzda rástla rýchlejšie ako produktivita v každom odvetví s výnimkou poľnohospodárstva. Jednotkové náklady práce sa tak zvýšili už tretí rok po sebe. Pozorovaný vývoj však sčasti predstavuje zmenšenie vankúša vytvoreného pred rokom 2014, kedy vývoj miezd za produktivitou výrazne zaostával. Aj napriek dynamickému rastu jednotkových nákladov práce v poslednom období patrí ich úroveň stále medzi najnižšie v EÚ28.

Platobná bilancia sa v roku 2016 po štyroch rokoch prebytku dostala do červených čísel na úroveň -0,6 % HDP. Zhoršenie salda platobnej bilancie je spôsobené najmä znížením primárnych výnosov (-2,6 % HDP) a v menšej miere aj sekundárnych výnosov. Obchodná bilancia tovarov a služieb naopak k saldu prispela pozitívne a vo väčšej miere ako rok predtým. Štruktúra bilancie nenaznačuje riziká makroekonomických nerovnováh.

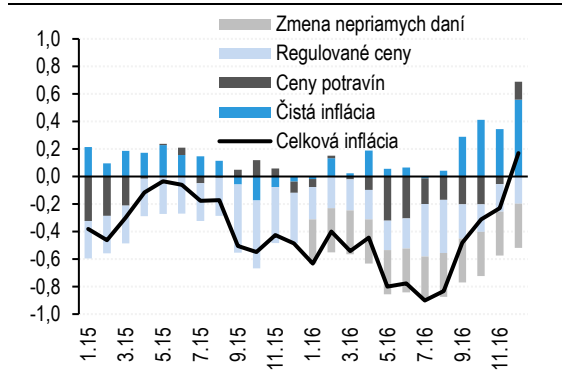
Deflácia dosiahla v roku 2016 dno s priemernou ročnou úrovňou -0,5 %. Pokles cien najviac ovplyvnilo zníženie regulovaných cien, v menšej miere k deflácií prispeli aj ceny pohonných látok a potravín odrážajúce svetový vývoj. V prípade potravín rolu zohralo aj zníženie sadzby DPH. Významnejšie zvýšenie zaznamenali len ceny služieb. Najhlbší pokles (-0,9 %) dosiahli ceny v júli, odvtedy sa však deflácia postupne zmierňovala a v závere roka ceny začali opäť medziročne rásť. Dôvodom zmeny v trende bol najmä nárast cien potravín a pohonných hmôt, ktoré reagovali na vývoj na svetových trhoch s komoditami. V reakcii na rýchlejšiu rast miezd mierne zrýchlil aj rast cien služieb, kým ceny obchodovateľných tovarov stagnovali. Zrýchľovanie inflácie pokračovalo aj na začiatku roka 2017.

GRAF 11 - Externé nerovnováhy - zložky salda bežného účtu platobnej bilancie (% HDP)

Zdroj: ŠÚ SR

GRAF 12 - Štruktúra spotrebiteľskej inflácie - medziročné príspevky zložiek CPI (p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR

1.3 Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky

Aktuálna prognóza⁶ očakáva ekonomický rast v tomto roku na úrovni 3,3 %. Štruktúra rastu bude vyvážená, ekonomiku povzbudí tak domáci ako aj zahraničný dopyt. Spotreba domácností si udrží solidný rast. Investície potiahne automobilový priemysel, výstavba bratislavského obchvatu a verejná správa. Exportná aktivita zrýchli a prevýši dynamiku zahraničného dopytu. Nárast dovozne náročných investícií spojených s výstavbou automobilky JLR sa podpíše pod zrýchlenie importov, čo v medziročnom porovnaní zníži príspevok čistého exportu k rastu HDP. Rast ekonomiky bude v nasledujúcich rokoch akcelerovať, a to najmä vďaka novým výrobným kapacitám v automobilovom priemysle.

TABUĽKA 2 - Prognóza vybraných indikátorov vývoja ekonomiky SR pre roky 2017 až 2020⁵

P. č.	Ukazovateľ	m. j.	Skutočnosť			Prognóza		
			2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	HDP, bežné ceny	mln. eur	78,7	81,0	84,6	89,4	95,1	100,7
2	HDP, stále ceny	%	3,8	3,3	3,3	4,0	4,4	3,8
3	Konečná spotreba domácností a NISD ⁶	%	2,2	2,9	2,5	2,7	2,9	2,9
4	Konečná spotreba verejnej správy	%	5,4	1,6	1,6	2,0	1,9	1,4
5	Tvorba hrubého fixného kapitálu	%	16,9	-9,3	3,0	1,9	2,0	3,6
6	Export tovarov a služieb	%	7,0	4,8	5,6	7,3	7,7	6,2
7	Import tovarov a služieb	%	8,1	2,9	4,2	6,0	6,3	5,5
8	Produkčná medzera (podiel na potenciálnom produkte)	%	-0,7	-0,2	0,2	0,7	1,3	1,3
9	Priem. mesačná mzda za hospodárstvo (nominálny rast)	%	2,9	3,3	3,5	4,4	4,8	5,1
10	Priemerný rast zamestnanosti, podľa VZPS	%	2,6	2,8	1,7	1,1	0,9	0,9
11	Priemerný rast zamestnanosti, podľa ESA 2010	%	2,0	2,4	1,8	1,1	0,9	0,9
12	Priemerná miera nezamestnanosti, podľa VZPS	%	11,5	9,6	8,4	7,6	4,9	6,2
13	Priemerná evidovaná miera nezamestnanosti	%	11,5	9,5	8,1	7,4	6,7	5,9
14	Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	%	-0,3	-0,5	1,1	1,7	1,9	2,1
15	Bilancia bežného účtu (podiel na HDP)	%	0,2	-0,6	1,7	2,4	3,2	3,7

Zdroj: MF SR

BOX 1 - Aktualizácia vplyvu nových investícií v automobilovom priemysle na slovenskú ekonomiku

Investícia automobilky Jaguar Land Rover (JLR) zostáva najväčšou investíciou na Slovensku v pokrízovom období. Od ohlásenia investície štát realizoval investičnú aktivitu spojenú s prípravou strategického priemyselného parku. Nové investície taktiež ohlásili aj potenciálni dodávatelia JLR. Aktualizácia vplyvu investície JLR vychádza zo súčasného vývoja.

Výška investície JLR v objeme 1,4 mld. eur zostáva nezmenená. Investičná fáza projektu začala na konci roku 2016. Vrchol preinvestovaných finančných prostriedkov očakávame v roku 2018. V kontexte skúseností s nábehom produkcií iných SUV modelov na Slovensku sme upravili nábehovú krivku produkcie JLR, no naďalej predpokladáme solídny rast výroby v prvých rokoch reflektujúci rastúcu pozíciu JLR vo svete. Predpoklady o dovoznej náročnosti, vytvorených pracovných miestach a mzdách zostali bezo zmeny.

TABUĽKA 3 - Predpoklady investičného zámeru a výroby JLR

	2016	2017	2018	2019	2020
Investícia (mil. eur) ¹	50	400	630	303	23
Tržby (mil. eur)			500	2 300	3 700
Počet vyrobených automobilov (ks)			25 000	90 000	130 000
Model 1			25 000	65 000	75 000
Model 2				25 000	55 000
Počet pracovných miest JLR ¹	164	405	1 168	2 025	2 456
Počet pracovných miest u dodávateľov	410	1 094	3 388	6 076	7 614
Mzdové náklady na zamestnanca (eur) ¹	1 621	1 657	1 693	1 730	1 768
Dovozná náročnosť investície ²	48 %	59 %	74 %	79 %	79 %
Dovozná náročnosť vývozu			67 %	67 %	67 %

¹ Plne prevzaté predpoklady investora. ² Predpokladá sa 30 % dovozná náročnosť pri výstavbe. Pre dovoz strojov a technológií sa očakáva 80 % dovozná náročnosť, pri zušľachtovaní pozemku 0 % a pre know-how 100 % dovozná náročnosť. Zdroj: predpoklady IFP

Predpoklad o investícii Volkswagen Bratislava (VW), ktorý rozširuje výrobné kapacity o novú montážnu halu pre výrobu luxusných SUV, ostáva nezmenený vo výške 800 mil. eur. Zmenil sa len profil investície, pričom odhadujeme, že v roku 2016 sa podarilo preinvestovať polovicu celkovej investície. Predpoklady o počte vyrobených automobilov zostali taktiež nezmenené a odvodené od historických skúseností s nábehom výroby luxusnejších automobilov.

⁵ Prognóza pre roky 2017 až 2020 bola schválená Výborom pre makroekonomické prognózy vo februári 2017.

⁶ V nasledujúcom texte budeme pod spotrebou domácností rozumieť spotrebu domácností a neziskových inštitúcií slúžiacim domácnostiam (ozn. NISD).

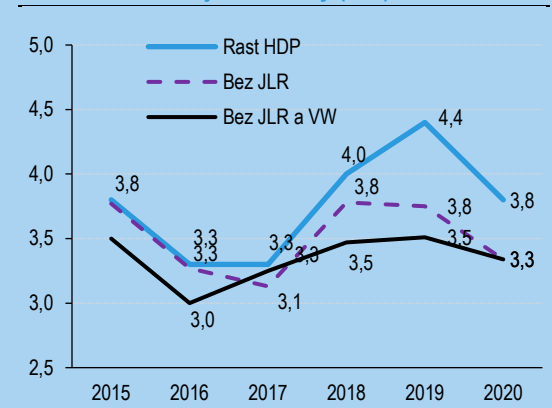
TABUĽKA 4 - Predpoklady investície a novej výroby VW

	2016	2017	2018	2019	2020
Investícia (mil. eur)	400	400			
Tržby (mil. eur)			1 000	1 600	1 600
Počet vyrobených automobilov (ks)			50 000	80 000	80 000
Dovozná náročnosť investície	48 %	70 %			

Zdroj: MF SR

Príchod štvrtej automobilky zvýši rast slovenskej ekonomiky do roku 2020 kumulatívne o 1,5 %. Vplyv na horizonte počas rokov 2016 až 2020 zvýši zamestnanosť kumulatívne o 0,6 %. Rozšírenie výrobných kapacít v závode VW Bratislava pomôže zvýšiť rast HDP kumulatívne o 0,7 p. b. do roku 2020. Rast zamestnanosti sa kumulatívne zvýši o 0,2 p. b.

GRAF 13 - Vplyv novej výroby a investícií VW a JLR na rast slovenskej ekonomiky (v %)

Zdroj: MF SR

TABUĽKA 5 - Príspevky JLR a VW k medziročným rastom (p. b.)

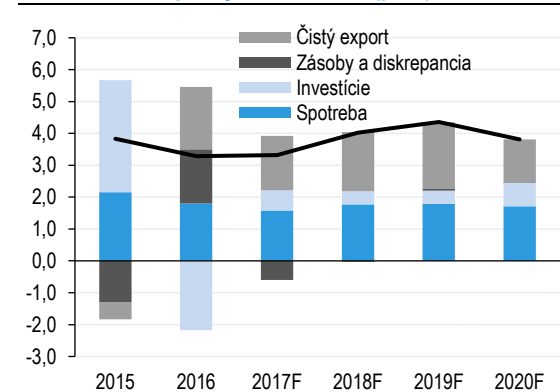
	2016	2017	2018	2019	2020
JLR					
Investície	0,3	2,1	1,2	-1,9	-1,5
Export			0,6	1,9	1,2
Zamestn.	0,04	0,05	0,17	0,22	0,02
HDP	0,03	0,17	0,22	0,65	0,46
VW					
Investície	2,2	-0,1	-2,3	0	
Export			1,2	0,6	
Zamestn.	0,02	0,02	0,12	0,03	
HDP	0,27	-0,12	0,31	0,24	

Zdroj: MF SR

Trh práce bude pokračovať v pozitívnom vývoji aj v tomto roku. Zamestnanosť (podľa ESA) vzrastie o 1,8 %. V ekonomike tak pribudne vyše 42 tisíc pracovných miest, z toho viac ako polovica vznikne v sektore trhových služieb. Miera nezamestnanosti podľa VZPS sa zníži na 8,4 %. V nasledovných rokoch sa rast zamestnanosti bude pohybovať blízko 1 %. Miera nezamestnanosti sa na konci prognózovaného horizontu priblíži k hranici 6 %.

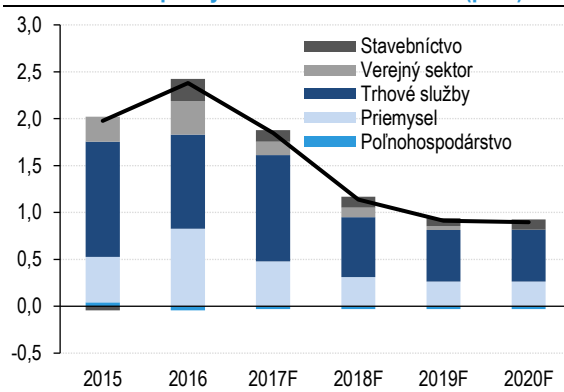
Nominálna mzda narastie v tomto roku o 3,5 %. Rast miezd bude vysoký vo všetkých sektoroch s výnimkou trhových služieb, ktoré budú opätovne mierne zaostávať. Reálne mzdy porastú v tomto roku o 2,4 % a presiahnu rast produktivity práce. Nová výroba v automobilovom priemysle od roku 2018 výraznejšie zvýši rast produktivity, čo prispeje k miernemu znižovaniu reálnych nákladov práce.

GRAF 14 - Príspevky k rastu HDP (p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

GRAF 15 - Príspevky k rastu zamestnanosti (p. b.)

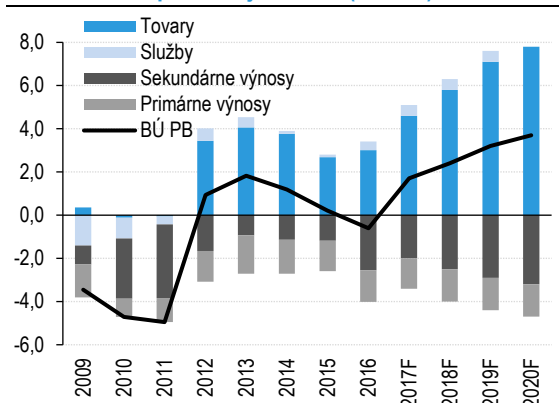
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Saldo platobnej bilancie sa bude v priebehu roka 2017 zlepšovať, až sa prekloní do výraznejšieho prebytku. V ďalších rokoch bude mať na raste zahraničnoobchodnej bilancie zásluhu najmä produkcia novej automobilky JLR. Repatriácia zisku zahraničných investícií povedie k ďalšiemu prehĺbovaniu deficitu primárnych výnosov, ten však bude prevážený zvyšovaním kladného salda tovarov.

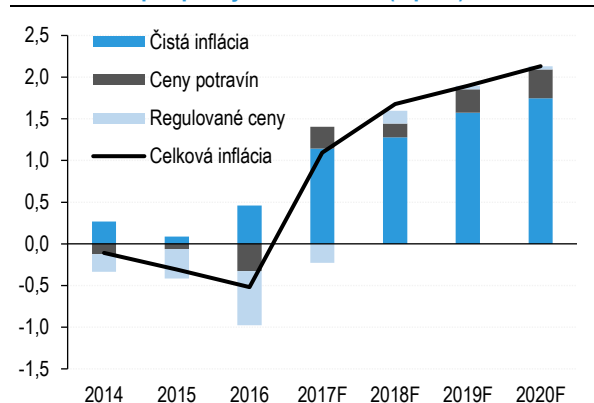
Inflácia sa v roku 2017 vráti na kladné úrovne. Ceny by mali v priemere rásť o 1,1 %. Nárast ceny ropy sa premietne do cien palív a sekundárne aj do cien potravín a služieb. Na druhej strane regulované ceny budú vývoj inflácie stále tmiť. V nasledujúcich rokoch dopytová inflácia ešte zrýchli. Najrýchlejšie budú rásť ceny trhových služieb. Vo väzbe na vývoj cien energetických komodít sa zvýšia aj ceny energií, najmä plynu a tepla. Inflácia dosiahne želanú úroveň 2 % v roku 2019 a v súlade s predpokladom o konvergencii slovenskej ekonomiky v strednodobom horizonte ešte mierne zrýchli.

GRAF 16 - Externé nerovnováhy - zložky salda bežného účtu platobnej bilancie (% HDP)

Zdroj: NBS, MF SR

GRAF 17 - Štruktúra spotrebiteľskej inflácie - medziročné príspevky zložiek k CPI (v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Hlavné riziká prognózy⁷

Negatívnym rizikami prognózy sú nejasný politický výhľad v Európe, tvrdý Brexit a nástup protekcionizmu vo svetovom obchode. Po aktivovaní článku 50 o vystúpení z EÚ zatiaľ nie je jasné ako budú upravené obchodné vzťahy medzi Veľkou Britániou a EÚ v momente britského exitu.. Vzhľadom na náročnosť procesu je možné, že nová obchodná dohoda sa začne rodiť až po samotnom odchode Británie z EÚ, čo je negatívnym rizikom prognózy. Riziko tiež predstavuje nestabilita bankového sektora v Taliansku. Naopak, pozitívnymi rizikami v externom prostredí sú fiškálna expanzia v USA a priskoré opustenie kurzového záväzku Českej národnej banky. V domácom prostredí prevažujú pozitívne riziká, keď prehrievanie trhu práce môže priniesť dodatočný tlak na rast miezd v súkromnom sektore, ktorý by sa mohol preniesť aj do vyššieho rastu cien.

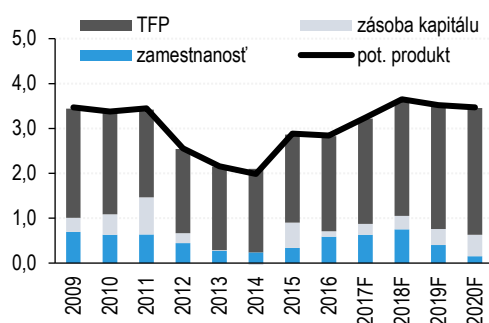
1.4 Cyklický vývoj ekonomiky

Podľa metodiky EK a na základe údajov prognózy MF SR rast potenciálneho produktu v roku 2017 zrýchli na 3,2 % a ku koncu prognózovaného obdobia až na 3,5 %. Rozdiel oproti národnej metodike spočíva najmä v zohľadnení príchodu automobilky JLR na Slovensko, ktorý MF SR považuje za ponukový šok do ekonomiky. Vyššia výkonnosť exportu povedie k rýchlejšiemu rastu potenciálneho produktu prostredníctvom rastu celkovej produktivity faktorov (TFP) na konci horizontu prognózy. Metodika EK tento ponukový šok explicitne nezohľadňuje, podobne, ako nereflektovala výrazný rast TFP v predkrízovom období (pozri BOX 2). Napriek tomu bude mať TFP podľa prístupu EK najvýznamnejší príspevok k rastu potenciálneho produktu. V najbližších rokoch sa pre priaznivý vývoj na trhu práce mierne zvýši aj príspevok potenciálnej zamestnanosti, ku koncu prognózovaného obdobia však bude tento impulz postupne vyprchávať v dôsledku demografického vývoja. Zásoba kapitálu napriek zotavovaniu stále nedosiahne predkrízové tempá rastu.

⁷ Niektoré rizikové scenáre obsahuje Kapitola 3.1.

GRAF 18 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu (p. b.) – prístup EK

* celková produktivita výrobných faktorov

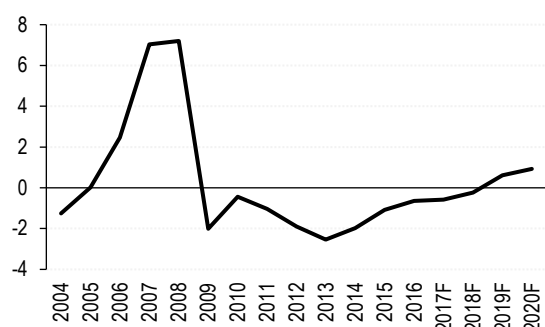
Zdroj: MF SR

TABUĽKA 6 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu - prístup EK

	Pot. HDP (rast, %)	TFP*	Zásoba kapitálu	Práca
2012	2,6	1,9	0,2	0,4
2013	2,2	1,9	0,0	0,3
2014	2,0	1,9	-0,1	0,2
2015	2,9	2,0	0,6	0,3
2016	2,8	2,1	0,1	0,6
2017F	3,2	2,3	0,2	0,6
2018F	3,6	2,6	0,3	0,8
2019F	3,5	2,7	0,4	0,4
2020F	3,5	2,8	0,5	0,2

Produkčná medzera sa podľa metodiky EK postupne uzatvára a v roku 2017 dosiahne -0,6 % potenciálneho produktu, pričom úplne sa uzavrie až v roku 2019. Pre vysoký rast HDP sa ekonomika začne na konci prognózovaného obdobia podľa metodiky EK prehrievať.

GRAF 19 - Produkčná medzera (% pot. HDP) - prístup EK

TABUĽKA 7 - Produkčná medzera - prístup EK

	HDP (reál. rast, %)	Pot. HDP (rast, %)	Prod. medzera (% pot. HDP)
2012	1,7	2,6	-1,9
2013	1,5	2,2	-2,5
2014	2,6	2,0	-2,0
2015	3,8	2,9	-1,1
2016	3,3	2,8	-0,6
2017F	3,3	3,2	-0,6
2018F	4,0	3,6	-0,2
2019F	4,4	3,5	0,6
2020F	3,8	3,5	0,9

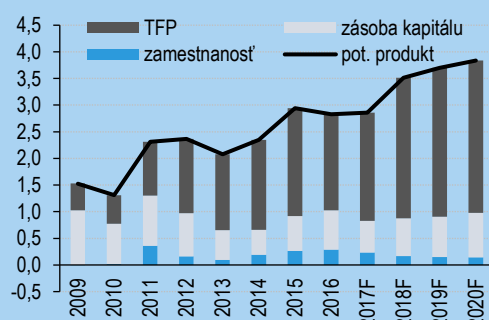
Zdroj: MF SR

BOX 2 - Metodické rozdiely pri výpočte potenciálneho produktu EK vs. MF SR

Odhad potenciálu ekonomiky a produkčnej medzery MF SR sa metodicky odlišuje od odhadov EK. Smerodajný pri hodnotení štrukturálnej bilancie pre účely európskych fiškálnych pravidiel je odhad v metodike EK. MF SR zverejňuje vlastnú metodiku v rámci Výboru pre Makroekonomické prognózy. Odhad MF SR je používaný pri hodnotení pravidla o vyrovnanom rozpočte v rámci fiškálneho kompaktu.

Podľa odhadov MF SR rast potenciálu ekonomiky v roku 2017 mierne zrýchli na 2,9 %. V strednodobom horizonte však potenciálny rast ekonomiky priblíži až k štyrom percentám. Tento odhad zohľadňuje ponukový šok, ktorý do ekonomiky prinesie spustenie výroby v automobilovom závode JLR najmä prostredníctvom rastu produktivity výrobných faktorov.

GRAF 20 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu (p. b.) - prístup MF SR

TABUĽKA 8 - Príspevky výrobných faktorov k rastu potenciálneho produktu - prístup MF SR

	Pot. HDP (rast, %)	TFP*	Zásoba kapitálu	Práca
2012	2,4	1,4	0,8	0,2
2013	2,1	1,4	0,6	0,1
2014	2,3	1,7	0,5	0,2
2015	2,9	2,0	0,7	0,3
2016	2,8	1,8	0,7	0,3
2017F	2,9	2,0	0,6	0,2
2018F	3,5	2,6	0,7	0,2

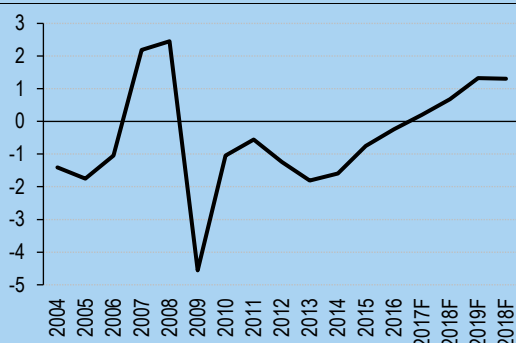
2019F	3,7	2,8	0,8	0,1
2020F	3,8	2,9	0,8	0,1

* celková produktivita výrobných faktorov

Zdroj: MF SR

Podľa národnej metodiky sa produkčná medzera uzavrie už v roku 2017. V nasledujúcich rokoch rast HDP prevýši rast potenciálneho produktu a povedie k prehrievaniu ekonomiky v strednodobom horizonte napriek ponukovému impulzu. To by sa malo zastaviť v roku 2020 v súvislosti so spomalením rastu ekonomiky.

GRAF 21 - Produkčná medzera (% pot. HDP) - prístup MF SR

TABUĽKA 9 - Vývoj produkčnej medzery - prístup MF SR

	HDP (reál. rast, %)	Pot. HDP (rast, %)	Prod. medzera (% pot. HDP)
2012	1,7	2,4	-1,2
2013	1,5	2,1	-1,8
2014	2,6	2,3	-1,6
2015	3,8	2,9	-0,7
2016	3,3	2,8	-0,2
2017F	3,3	2,9	0,2
2018F	4,0	3,5	0,7
2019F	4,4	3,7	1,3
2020F	3,8	3,8	1,3

Zdroj: MF SR

Rozdiely v metodikách MF SR a EK sa týkajú takmer všetkých zložiek výpočtu, aj keď základ oboch metód je totožný. Obe inštitúcie počítajú potenciálny produkt pomocou Cobb-Douglasovej produkčnej funkcie. No kým MF SR počíta potenciálny produkt zo štvrtročných údajov, EK používa ročné dáta.

Ďalší rozdiel vyplýva z rôznych podielov výrobných faktorov. EK používa spoločné podiely pre všetky nové členské krajiny 0,63 pre elasticitu práce a 0,37 pre elasticitu kapitálu. Na druhej strane MF SR odvodzuje podiely faktorov z národných účtov - práca ako podiel kompenzácií zamestnancov na HDP na úrovni 0,43 a kapitál analogicky na úrovni 0,57 (priemerné hodnoty za roky 1995 až 2010).

Pri zásobe kapitálu spočíva hlavný rozdiel v pôvodnej hodnote a v miere odpisov. EK pre všetky nové členské krajiny (s výnimkou ČR) odhadla zásobu kapitálu v roku 1995 ako dvojnásobok HDP a používa spoločnú mieru depreciácie na úrovni 5 %. MF SR používa skutočný odhad zásoby kapitálu z roku 1999 od Štatistického úradu a miera odpisov je získaná z ročných národných účtov.

Odhad rovnovážnej zamestnanosti obe inštitúcie získavajú z obyvateľstva v pracovnom veku použitím trendu miery participácie, NAIRU a trendu odpracovaných hodín. Rozdiel však nastáva pri vstupe, kde MF používa obyvateľstvo vo veku 15 rokov a vyššie, kým EK obyvateľstvo vo veku 15 až 64 rokov.

Rozdiely sú aj pri výpočte trendovej zložky produktivity faktorov (TFP). Kým EK využíva doplnkovú informáciu o využití produkčných kapacít z mäkkých ukazovateľov aplikovaním viacrozmernej filtračnej metódy, MF SR používa štandardný Hodrick-Prescott filter. Následne však zapracováva expertné úpravy tak, aby odhad odrážal štrukturálne zmeny v ekonomike, ktoré štatistický filter nedokáže zachytiť. Tento nedostatok nie je odstránený ani aplikovaním zložitejšieho štatistického prístupu s využitím údajov o využití výrobných kapacít v priemysle, ktorý používa EK. Malé otvorené ekonomiky vo všeobecnosti môžu čeliť výrazným dopytovým šokom zo zahraničia, ktoré jednotná metodika EK nedokáže zachytiť a/alebo majú skúsenosť s vysokou variabilitou potenciálneho produktu kvôli prebiehajúcim reformám v období ekonomickej transformácie. Nadmerne vysokú produkčnú medzeru v rokoch 2007 a 2008, ktorá vyplýva z odhadov podľa metodiky EK nepotvrdzujú iné ukazovatele nerovnováhy ako inflácia, externé nerovnováhy, či previs jednotkových nákladov práce nad rastom produktivity, výnimkou sú ceny nehnuteľností. Nadhodnotenie hodnôt produkčnej medzery zo strany EK v predkrízovom období má za následok neintuitívne podhodnotenie vplyvu dopytového šoku v roku 2009. V strednodobom horizonte sa otvára riziko nadhodnotenia kladnej produkčnej medzery vyplývajúce zo zrýchlenia rastu vďaka novým produkčným kapacitám v automobilovom priemysle.

1.5 Porovnanie prognóz slovenskej ekonomiky MF SR s prognózami ostatných inštitúcií

Prognózy ostatných inštitúcií sa výrazne nelíšia od prognózy MF SR. Novembrová prognóza OECD predpovedá o niečo vyššie tempo rastu slovenskej ekonomiky v roku 2017 ako súčasná prognóza MF SR. V prípade MMF je prognóza identická s prognózou MF SR. Prognóza MF SR je naopak v budúcom roku optimistickejšia pokiaľ ide o vývoj ekonomiky a salda bežného účtu oproti prognózam OECD a MMF, keďže predpokladá výrazný vplyv na export po spustení výroby v JLR.

TABUĽKA 10 - Porovnanie prognóz slovenskej ekonomiky MF SR a ostatných inštitúcií

	2016	2017	2018
Reálny rast HDP (%)			
MF SR	3,3	3,3	4,0
Makrovýbor (medián)	3,3	3,3	3,9
NBS	3,3	3,1	4,2
EK	3,3	2,9	3,6
OECD	3,6	3,4	3,8
MMF	3,4	3,3	3,7
HICP (%)			
MF SR	-0,5	1,1	1,7
Makrovýbor (medián)	-0,5	1,1	1,8
NBS	-0,5	1,2	1,9
EK	-0,5	0,9	1,4
OECD	-0,5	0,8	1,4
MMF	-0,2	1,1	2,0
Bežný účet (% HDP)			
MF SR	0,2	1,7	2,4
Makrovýbor (medián)	0,1	0,2	0,9
NBS	1,1	1,1	1,6
EK	1,2	1,2	1,5
OECD	-1,4	-0,7	0,3
MMF	-1,0	-0,6	2,1

Zdroj: MF SR (február 2017), Výbor pre makroekonomické prognózy (február 2017), NBS (marec 2017), EK (február 2017), OECD (november 2016) a MMF (marec 2017)

2 POZÍCIA VEREJNÝCH FINANCIÍ

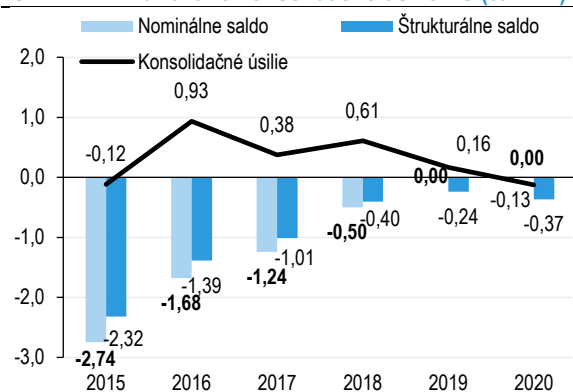
Deficit verejnej správy v roku 2016 dosiahol podľa jarnej notifikácie Eurostatu hodnotu 1,68 % HDP, čo je menej než rozpočtovaný plán na úrovni 1,93 % HDP. Konsolidačné úsilie vo výške 0,93 % HDP výrazne prevýšilo požadovanú výšku. Schválený rozpočtový cieľ pre rok 2017 zostáva zachovaný. Historicky prvý vyrovnaný rozpočet sa aj naďalej plánuje v roku 2019, no trajektória štrukturálneho salda zabezpečuje dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa v podobe štrukturálneho deficitu 0,5 % HDP v ročnom predstihu, v roku 2018. Od roku 2017 bude Slovensko dosahovať prebytok v primárnom hospodárení verejnej správy. Hrubý dlh verejnej správy v roku 2016 zaznamenal výraznejší než očakávaný pokles na úroveň 51,9 % HDP. Na konci strednodobého horizontu hrubý dlh poklesne na 46 % HDP, mimo sankčných pásiem ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

Podľa notifikovaných údajov Eurostatu dosiahol deficit verejnej správy v roku 2016 nižšiu než plánovanú výšku 1,68 % HDP. K zlepšeniu oproti rozpočtovému cieľu na úrovni 1,93 % HDP prispel najmä neočakávaný pozitívny výsledok hospodárenia samospráv. Pozitívny trend makroekonomického vývoja a lepšej efektívnosti výberu umožnil pokračujúci nárast daňových a odvodových príjmov o 0,9 % HDP⁸, pričom výraznejšie oproti rozpočtu rástli aj nedaňové príjmy. Uvedený nárast príjmov vláda využila na financovanie vyšších výdavkov na investície, rast miezd vo verejnej správe a pokrytie korekcií z nezrovnalostí pri čerpaní fondov Európskej Únie (EÚ).

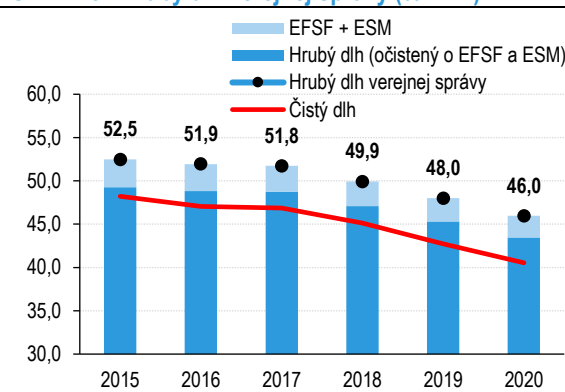
Schválený rozpočtový cieľ v roku 2017 vo výške 1,29 % HDP zostáva zachovaný. Odhad deficitu verejnej správy (VS) na základe očakávanej skutočnosti (OS) sa aktuálne pohybuje na úrovni 1,24 % HDP. Revízia daňovej prognózy oproti rozpočtu priniesla pozitívny vplyv na strane odvodov, vývoj daní zostáva v úhrne v súlade s rozpočtom. V prípade štátneho rozpočtu (ŠR), OS predpokladá vyššie príjmy z dividend štátu a úspory na výdavkoch spojených s obsluhou štátneho dlhu, ako aj odvodom do rozpočtu EÚ. Tie spolu umožňujú vykryť predpokladané korekcie k EÚ fondom a priebežný výpadok daňových príjmov štátneho rozpočtu. Vyššie daňové príjmy od fyzických osôb a odvody zlepšujú hospodárenie ostatných subjektov VS. Negatívny vplyv nerozpočtovaných subjektov⁹ kompenzujú nižšie predpokladané kapitálové výdavky. Riziká aktuálneho odhadu očakávanej skutočnosti sú vyvážené.

V strednodobom rozpočtovom rámci SR na roky 2018 až 2020 (fiškálnom rámci) je pre rok 2018 stanovený cieľ deficitu 0,5 % HDP. V nasledujúcich rokoch sa plánuje vyrovnané hospodárenie VS.

GRAF 22 - Plánované konsolidačné úsilie VS (% HDP)

GRAF 23 - Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)

Zdroj: MFSR

Rozpočtové ciele verejnej správy sú v súlade s európskymi aj národnými fiškálnymi pravidlami. Konsolidačné úsilie v minulom roku výrazne prevýšilo požiadavky Paktu stability a rastu, dosiaholo 0,93 % HDP. Výrazne lepší výsledok štrukturálneho salda z minulého roku tlmí medziročné konsolidačné úsilie v roku 2017. Pri hodnotení konsolidačného úsilia na dvojročnom horizonte v roku 2017 nedochádza k odchýleniu. **V budúcom roku**

⁸ Súčet daňových (D.2+D.5+D91, 359 mil. eur) a odvodových príjmov od ekonomicky aktívnych osôb (časť D.61, 387 mil. eur).

⁹ Jadrová a vyradovacia spoločnosť a. s. (JAVYS).

štrukturálny deficit dosiahne 0,40 % HDP, čím sa naplní cieľ vlády dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ (MTO)¹⁰ v jednoročnom predstihu.

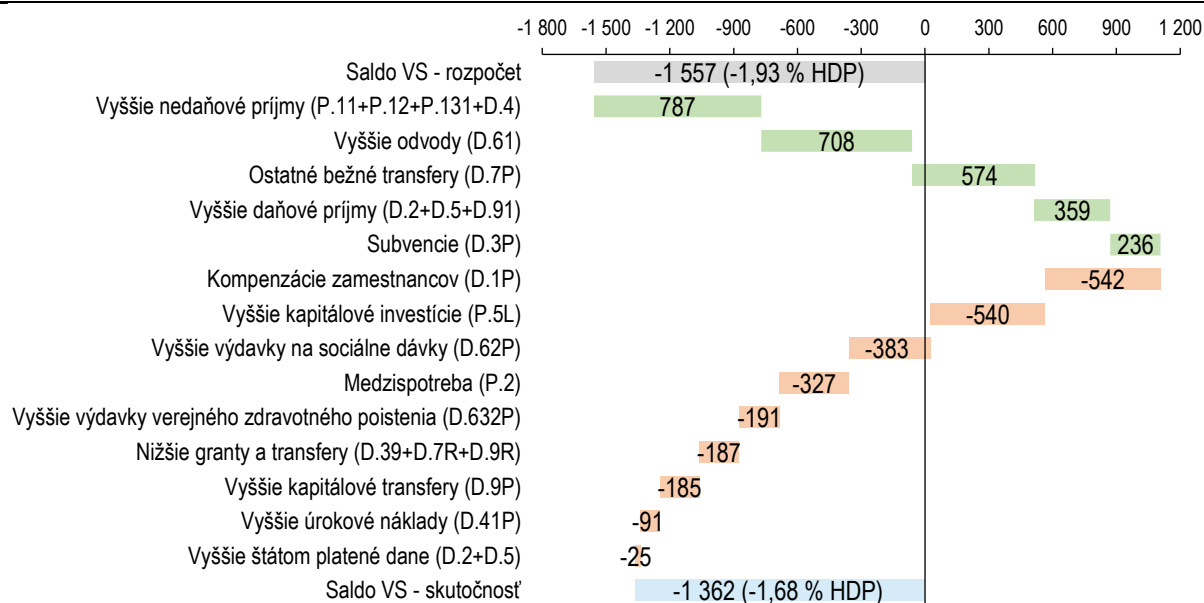
Fiškálna politika bude mať na ekonomický rast mierny vplyv. V roku 2018 je z predpokladaného fiškálneho impulzu 0,5 % HDP voči scenáru nezmenených politík (NPC) odhadnutý pozitívny vplyv na rast HDP vo výške 0,3 p. b. Fiškálny priestor je využitý na priority vlády najmä v oblasti kapitálových investícií a kompenzáciách zamestnancov verejnej správy. Mierna fiškálna reštrikcia vo výške 0,3 % HDP je potrebná na dosiahnutie rozpočtového cieľa v roku 2019 a zníži rast HDP približne o 0,2 p. b. Fiškálna politika bude mať na ekonomiku SR v roku 2020 opäť pozitívny vplyv a zrýchli HDP o 0,2 p. b.

Hrubý dlh verejnej správy sa bude naďalej znižovať. Na konci roka 2016 dosiahol 51,9 % HDP a medziročne poklesol o 0,6 p. b. v pomere ku HDP. Na základe stanovených fiškálnych cieľov a záväzku dosiahnuť MTO resp. vyrovnané saldo, sa jeho výška na konci prognózovaného horizontu priblíži k 46 % HDP. V roku 2017 sa aj napriek solídne rastu HDP neočakáva výraznejší pokles dlhu z dôvodu potreby vyššej hotovosti na refinancovanie štátneho dlhu. Počnúc rokom 2018 sa tempo znižovania podielu dlhu na HDP výrazne zrýchli vzhľadom na predpokladaný rýchlejší rast ekonomiky, oživenie rastu cenovej hladiny, a očakávané prebytky primárneho hospodárenia verejnej správy. V roku 2020 sa hrubý dlh bude pohybovať mimo sankčných pásiem Ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

2.1 Saldo verejnej správy v roku 2016

Deficit verejnej správy v roku 2016 dosiahol, na základe Eurostatom notifikovaných údajov, úroveň 1,68 % HDP. V porovnaní so stanoveným cieľom v schválenom rozpočte vo výške 1,93 % HDP, došlo k zlepšeniu deficitu verejnej správy o 0,25 % HDP.

GRAF 24 - Opis vývoja salda VS, hlavné príjmové a výdavkové položky, 2016 (ESA 2010, v mil. eur)¹¹

(+) / (-) znamená pozitívny / negatívny vplyv na deficit VS

Zdroj: MF SR

Celkové daňové príjmy (D.2+D.5+D.91) boli v porovnaní s rozpočtom, ktorý už zahŕňal rezervu na lepší výber daní¹², vyššie o **359 mil. eur** (0,4 % HDP). Hlavným faktorom bola vyššia úspešnosť výberu v prípade väčšiny daní, ale aj pozitívnejší makroekonomický vývoj (BOX 3). Hlavným motorom pre vývoj daní bol pozitívny vývoj na trhu práce a vývoj ziskovosti firiem. Zamestnanosť dosiahla rekordné hodnoty, keď počet pracujúcich presiahol

¹⁰ MTO predstavuje v prípade Slovenska hodnotu štrukturálneho salda vo výške -0,5 % HDP.

¹¹ Rozpočet VS na 2016 neobsahoval subjekty MH Invest I a II, Jadrová a vyradovacia spoločnosť a. s. (JAVYS) a Železničná spoločnosť Slovensko (ŽSSK). Rovnako neboli rozpočtované ani príjmy a výdavky mimorozpočtových účtov a hospodárenie verejných vysokých škôl z ich podnikateľskej činnosti.

¹² Na základe parlamentných zmien došlo v rozpočte k navýšeniu daňových príjmov nad rámec oficiálne schválenej daňovej prognózy Výboru pre daňové prognózy o 316 mil. eur (0,4 % HDP). Rozpočet uvažoval s rezervou na lepší výber DPH vo výške 200 mil. eur a s rezervou na lepší výber spotrebnej dane z minerálneho oleja vo výške 50 mil. eur. Okrem toho výnos DPH neobsahoval zavedenie nižšej sadzby DPH na potraviny vo výške 65,8 mil. eur.

2,3 mil. osôb (metodika ESA), najviac v histórii Slovenska. Medziročne pribudlo v ekonomike takmer 54 tisíc pracovných miest.

Najpozitívnejší príspevok k zlepšenému vývoju daní, vďaka rastúcej úspešnosti jej výberu, mala korporátna daň (266 mil. eur). Nasledovaná daňou z príjmov fyzických osôb (140 mil. eur) a odvodom z hazardných hier (44 mil. eur). K pozitívnemu výsledku za rok 2016 prispel aj osobitný odvod z regulovaných odvetví, príjmy z administratívnych poplatkov, spotrebné dane, či dane z nehnuteľností. Daňové príjmy, s výnimkou DPH, príjmov z emisných povoleniek (-52 mil. eur) a enviro daní za znečistenia ovzdušia a povrchových vôd (spolu -4 mil. eur) sa oproti rozpočtu vyvíjali pozitívne. Aj v prípade DPH bol medziročný vývoj značne pozitívny, no jej porovnanie oproti rozpočtu skresľuje v rozpočte zapracovaná rezerva na lepšiu výber dane.

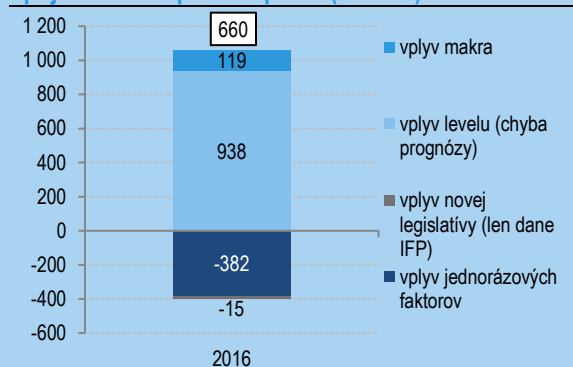
Príjmy verejnej správy zo sociálnych a zdravotných odvodov (D.61) boli vyššie o 708 mil. eur (0,9 % HDP). Viac ako polovica zvýšenia sa pripisuje pozitívnemu vývoju na trhu práce, ktorý sa pretavil do vyššieho výberu sociálnych a zdravotných odvodov od zamestnaných o dodatočných 387 mil. eur. Zvyšok rozdielu oproti rozpočtu vysvetľujú faktory, ktoré však nemajú vplyv na výsledok deficitu. Pozitívne k vývoju odvodov prispel systém dôchodkového zabezpečenia ozbrojených zložiek (263 mil. eur¹³), ktorý sa nerozpočtuje. Odvody platené štátom rástli o 22 mil. eur a vyššia hodnota imputovaných príspevkov na sociálne zabezpečenie zodpovedá 36 mil. eur. Vo všetkých troch prípadoch ide o položky, ktoré sú súčasne výdavkovými titulmi rozpočtu VS a majú neutrálny vplyv na hospodárenie VS.

BOX 3 - Vyhodnotenie daňových príjmov za rok 2016, ktoré prognózuje Výbor pre daňové prognózy

Výbor pre daňové prognózy (VpDP) v súlade so svojim [štatútom](#) hodnotí len aktuálne daňové príjmy, ktoré sú považované za dane aj v súlade s národnou ekonomickou klasifikáciou. Navyše VpDP neprognozuje vývoj štátom plateného poistného, ktoré má neutrálny vplyv na výsledný deficit VS. Uvedené príjmy tvorili približne 4 % podiel na celkových daňových príjmoch VS za roky 2011 až 2014. Viac informácií v [Daňovom reporte](#).

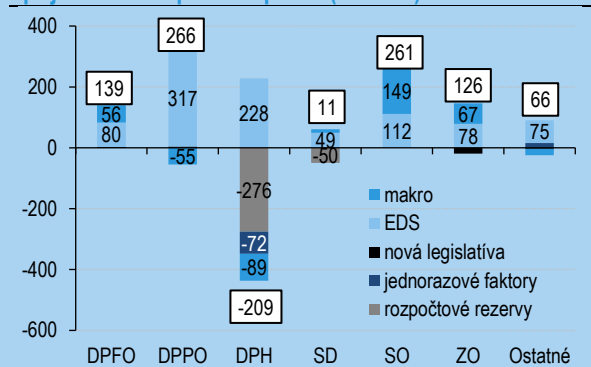
Daňové príjmy verejnej správy, ktoré prognózuje Výbor pre daňové prognózy, boli oproti rozpočtu vyššie o **660 mil. eur**. Analytickým rozborom, na základe transparentnej metodiky VpDP, je možné prisúdiť rozdiely vo vývoji jednotlivých daní jednotlivým faktorom (makroekonomický vývoj, vplyv levelu, nová legislatíva resp. jednorazové faktory). Pri pohľade na výsledok za rok 2016 je **hlavným faktorom pozitívneho vývoja v prípade väčšiny daní rastúca úspešnosť výberu**.

GRAF 25 - Príspevky k zmene odhadu daňových príjmov 2016 oproti rozpočtu (mil. eur)

Zdroj: MF SR

GRAF 26 - Príspevky k zmene odhadu daňových príjmov 2016 oproti rozpočtu (mil. eur)

Zdroj: MF SR

Za výrazne pozitívnym vývojom **nedaňových príjmov** v roku 2016 boli **tržby** (P.11+P.12+P.131) a **dôchodky z majetku** (D.4R), ktoré oproti rozpočtu rástli o 570 respektíve 217 mil. eur. Tržby u subjektov, ktoré neboli rozpočtované¹⁴ vysvetľujú rozdiel vo výške 146 mil. eur. Ďalší nárast nedaňových príjmov súvisí s aktivitami zdravotníckych zariadení (130 mil. eur), obcí (26 mil. eur) a Národnej diaľničnej spoločnosti (20 mil. eur). Rozdiel v príjmoch z poplatkov a platieb z nepriemyselného a náhodného predaja (P.131) prislúcha novo zaradeným

¹³ Celkové príjmy dôchodkového zabezpečenia ozbrojených zložiek sú 344 mil. eur, z čoho je 81 mil. eur vykázaných na položke D.7r, ktorá sa konsoliduje.

¹⁴ JAVYS, MH Invest I., MH Invest II., ŽSSK, MRÚ, vrátane príjmov z podnikateľskej činnosti verejných vysokých škôl.

subjektom do sektora VS ako sú JAVYS (20 mil. eur) a ŽSSK (94 mil. eur). Vyššie **dôchodky z majetku** vysvetľuje vývoj na položke úrokových príjmov a dividend. Príjmy z úrokov boli v porovnaní s rozpočtom vyššie o 178 mil. eur, čo však vyplýva z logiky rozpočtovania tzv. saldo účtu Štátneho dlhu¹⁵ a uvedený rozdiel je potrebné skúmať aj v kontexte platených úrokov (pozri časť úrokové náklady). Príjmy z dividend štátu boli v porovnaní s očakávaniami vyššie o 30 mil. eur, z čoho 26 mil. eur vygenerovala spoločnosť Slovenská elektrizačná a prenosová sústava (SEPS) a zvyšných 10 mil. eur štát získal od ďalších podnikov so svojou majetkovou účasťou (Transpetrol, JAVYS, SPP, Západoslovenská energetika a Východoslovenská energetika).

Príjmy z **grantov a transferov** (D.39+D.7R+D.9R) boli oproti rozpočtu nižšie o 187 mil. eur, primárne ako dôsledok nižšieho čerpania prostriedkov EÚ oproti predpokladom z rozpočtu. Vzhľadom na skutočnosť, že ide o konsolidačnú položku, kde sa vyrovnávajú vzťahy medzi subjektmi VS, množstvo zmien oproti rozpočtu (nové podniky v sektore, či preradenie subjektov do sektora na základe rozhodnutia Eurostatu) a viacerých nerozpočtovaných titulov je pomerne komplikované vysvetliť bližší vývoj tejto položky¹⁶.

Výdavky spojené s **kompenzáciami zamestnancov** (D.1P) zaznamenali oproti rozpočtu nárast o 542 mil. eur, z čoho 156 mil. eur vysvetľuje nárast z titulu novo zaradených subjektov do sektora (hlavne ŽSSK, JAVYS a nerozpočtované výdavky na mzdy realizované na mimorozpočtovom účte). Štátny rozpočet zaznamenal nárast o 189 mil. eur, z čoho vyše 74 mil. eur predstavovali prostriedky súvisiace s realizáciou projektov EÚ a prijatých grantov, ktoré sa nerozpočtujú. Zvyšok vysvetľujú prostriedky na financovanie SK PRES, udržateľnosť projektov, resp. krytie nedostatku finančných prostriedkov na administratívne kapacity, ako aj finančné náhrady mimo miezd a odmeny mimo pracovného pomeru. K celkovému nárastu kompenzácií zamestnancov sektora verejnej správy prispeli aj zdravotnícke zariadenia (55 mil. eur), územná samospráva (51 mil. eur), verejné vysoké školy (48 mil. eur) a príspevkové organizácie (45 mil. eur).

Na **medzispotrebe** (P.2) došlo v priebehu roka k nárastu výdavkov o 327 mil. eur. Vyššie výdavky je možné v plnej miere prisúdiť novo zaradeným alebo vzniknutým subjektom v sektore verejnej správy (334 mil. eur), hlavne ŽSSK (215 mil. eur). Negatívne príspevky obcí, verejných vysokých škôl, boli kompenzované vo VÚC a NDS.

V porovnaní s predpokladom v rozpočte došlo k poklesu výdavkov na **subvencie** (D.3P) o 236 mil. eur, čo vo výraznej miere súvisí s preradením ŽSSK do sektora VS. Týmto úkonom sa pôvodne rozpočtovaná dotácia mimo sektor VS pretransformovala do transferu v rámci VS (209 mil. eur). Nižšie dotácie oproti rozpočtu však smerovali do poľnohospodárstva (62 mil. eur), naopak vyššie dotácie na (100 mil. eur)¹⁷ na zabezpečenie výkonu vo verejnom záujme boli nasmerované do autobusovej dopravy.

Výdavky na sociálne dávky (D.62P) vzrástli v porovnaní s rozpočtom o 383 mil. eur. Hlavným dôvodom je nerozpočtovanie výdavkov dôchodkového zabezpečenia ozbrojených zložiek (344 mil. eur) v rozpočte a ich finálna realizácia na mimorozpočtových účtoch. Výraznejšie oproti predpokladom rozpočtu a aj medziročne rástli výdavky na nemocenské dávky (38 mil. eur) a dávky v nezamestnanosti (21 mil. eur)¹⁸. Podobne, vyšší rast v porovnaní s rozpočtom (23 mil. eur) a aj medziročne (77 %) dosiahli aktívne opatrenia trhu práce. Naopak uvedený vývoj kompenzovali štátne sociálne dávky na dávku v hmotnej núdzi (-65 mil. eur) a peňažné príspevky na kompenzáciu zdravotného postihnutia (-13 mil. eur). Výdavky **verejného zdravotného poistenia** (D.632P) rástli oproti rozpočtu o 191 mil. eur, z čoho 140 mil. eur bolo krytých vyššími príjmami z verejného zdravotného poistenia.

Vývoj **kapitálových investícií** (P.5L) prebehol v roku 2016 rozpočtovanú hodnotu o 540 mil. eur. Nárast súvisel najmä s tvorbou hrubého fixného kapitálu spoločnosti MH Invest (107 mil. eur), samospráv (85 mil. eur), ŽSSK (42 mil. eur) a zdravotníckych zariadení (34 mil. eur). Zmena stavu zásob Agentúry pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov prispela hodnotou 13 mil. eur. Národná diaľničná spoločnosť (NDS) ovplyvnila vývoj tejto položky nadobudnutím nefinančných aktív vo výške 184 mil. eur.

¹⁵ V roku 2012 sa v zmysle zákona č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení v znení neskorších predpisov pre efektívne fungovanie obsluhy Štátneho dlhu zriadil samostatný mimorozpočtový účet (tzv. saldo účet Štátneho dlhu). Saldo účet Štátneho dlhu (t. j. výdavkové úroky znížené o príjmové úroky) sa rozpočtuje len na výdavkovej strane a na príjmovej strane sa úroky nerozpočtujú. Z uvedeného titulu sú rozpočtované údaje o prijatých aj platených úrokoch týmto ovplyvnené a ich porovnávanie so skutočnosťou je skresľujúce. Preto je nevyhnutné analyzovať ich vývoj paralelne na príjmovej aj výdavkovej strane, t. j. porovnávať saldo rozpočtovaných a skutočných úrokov.

¹⁶ Rovnako sa vzťahuje aj na položku ostatné platené bežné transfery (D.7p).

¹⁷ Rozdiel do značnej miery vysvetľuje nesúlad v rozpočtovaní a vykazovaní výdavkov na cestnú dopravu v prípade niektorých obcí (transfery v rámci verejnej správy a transfery alebo dotácie mimo verejnej správy).

¹⁸ Medziročný vývoj v roku 2016 (v zátvorke 2017): 14 % (9 %) respektive 8 % (2,5 %)

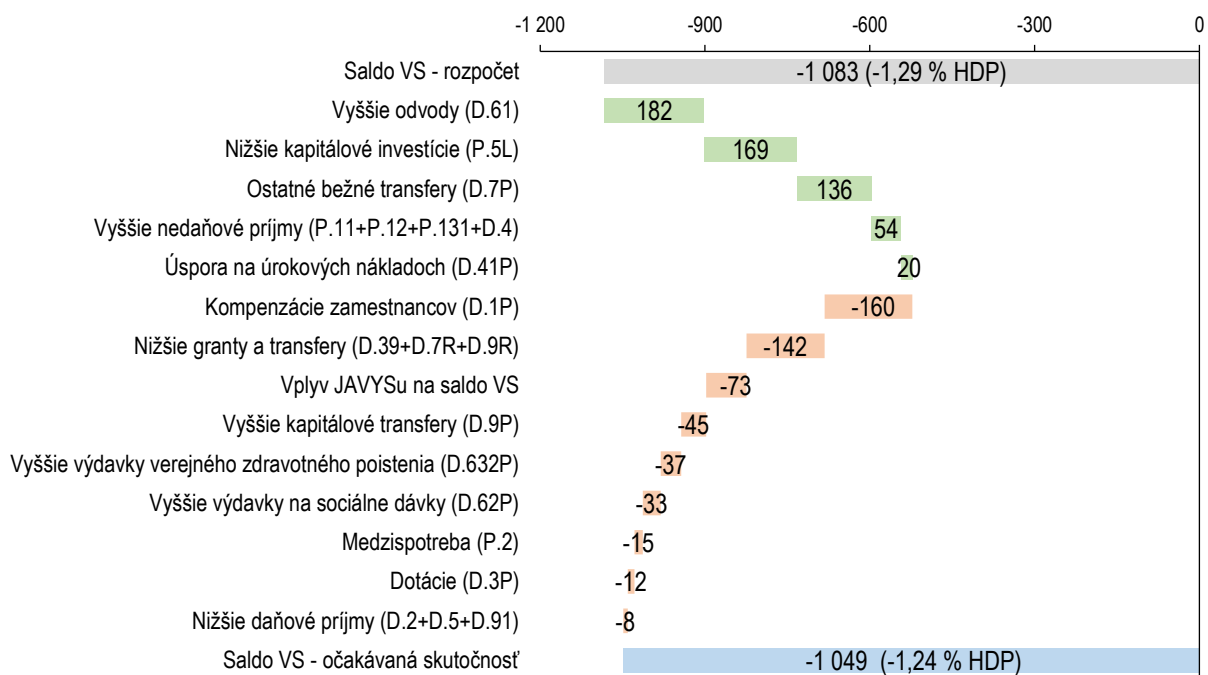
V porovnaní s rozpočtom došlo k poklesu **kapitálových transferov** (D.9P) o 158 mil. eur. Na tejto položke sa okrem iného zaznamenáva vplyv korekcií k EU fondom, ktorý v roku 2016 zodpovedal úrovni 184 mil. eur.

Úrokové náklady (D.41P) boli oproti rozpočtu o 91 mil. eur vyššie, čo však spôsobuje existencia mimorozpočtového salda účtu v porovnávacej báze v rozpočte. Porovnaním sald platených a prijatých úrokov v rozpočte a skutočnosti za rok 2016 identifikujeme úsporu na salde úrokových nákladov verejnej správy vo výške 88 mil. eur. Úspora bola dosiahnutá vplyvom monetárnej politiky Európskej centrálnej banky a domácimi makroekonomickými fundamentami. Akruálne náklady na financovanie štátneho dlhu¹⁹ boli oproti rozpočtu nižšie o 34 mil. eur, čo spôsobil najmä nárast prijatých úrokov z dôvodu vyšších než očakávaných prémie z emisií štátnych dlhopisov. Zvyšok úspory predstavujú ostatné subjekty VS, kde nižšie než rozpočtované úrokové výdavky zaznamenali najmä obce, VÚC, NDS, či dopravné podniky.

2.2 Aktuálny vývoj v roku 2017

Na základe aktuálneho odhadu vývoja verejných financií v roku 2017 (ďalej len očakávanej skutočnosti) **by mal schodok verejnej správy dosiahnuť úroveň 1,24 % HDP. V porovnaní so schváleným rozpočtom verejnej správy na rok 2017 (1,29 % HDP²⁰) by mohlo byť dosiahnuté zlepšenie o 0,05 % HDP.** Očakávaná skutočnosť (OS) vychádza z **aktuálnej makroekonomickej a daňovej prognózy z februára 2017²¹** ako aj aktuálneho odhadu vývoja ostatných príjmových a výdavkových položiek rozpočtu verejnej správy, ktoré sú priebežne monitorované²².

GRAF 27 - Opis vývoja salda VS, hlavné príjmové a výdavkové položky, 2017 (ESA 2010, v mil. eur)

(+) / (-) znamená pozitívny / negatívny vplyv na deficit VS

Zdroj: MF SR

Poznámky: Hospodárenie JAVYSu nebolo rozpočtované preto sú jednotlivé položky príjmov a výdavkov v OS pre účely opisu vývoj salda v roku 2017 analyticky očistené o jeho hospodárenie a vplyv JAVYSu je uvádzaný ako osobitný príspevok k deficitu.

V zátvorke sú uvedené príslušné kódy klasifikácie ESA 2010.

Aktualizácia makroekonomickej a daňovej prognózy z februára 2017²³ zvýšila odhad daňových a odvodových príjmov oproti oficiálnej novembrovej prognóze²⁴ o 176 mil. eur (0,2 % HDP). V schválenom

¹⁹ Rozdiel medzi rozpočtovaným a skutočným akruálnym transferom zo štátneho rozpočtu na saldo účet kapitoly štátny dlh.

²⁰ V čase medzi schválením rozpočtu a OS došlo k aktualizácii HDP, čo má vplyv na aktualizáciu úrovne salda vyjadreného v % HDP (z 1,29 % na 1,28 %).

²¹ Prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy podľa jeho [štatútu](#) a v súlade s čl. 8 ods. 2 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti č. 493/2011 Z. z. a prognóza Výboru pre daňové prognózy (VpDP) podľa jeho [štatútu](#) z februára 2017.

²² Výbor pre riadenie a monitoringu verejných financií zabezpečuje interný proces monitoringu vývoja verejných financií.

²³ [45. zasadnutie VpDP](#).

²⁴ Prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy zo septembra 2016 a Výboru pre daňové prognózy (VpDP) z novembra 2016.

rozpočte VS bolo nad rámec novembrovej prognózy zapracované aj v parlamente schválené opatrenie - zrušenie maximálnych vymeriavacích základov pre platenie zdravotných odvodov²⁵. V porovnaní so schváleným rozpočtom VS aktualizácia daní a odvodov zvýšila daňovo-odvodové príjmy VS o 103 mil. eur²⁶ (0,1 % HDP), z toho dane o 27 mil. eur a odvody o 76 mil. eur.

Celkové daňové príjmy (D.2+D.5+D.91) verejnej správy podľa ESA metodiky sú priebežne nižšie o **8 mil. eur**. Na vývoj korporátnej dane v roku 2017 (-113 mil. eur) negatívne oproti rozpočtu vplyva finálny výsledok roka 2016, rastúci objem zaplatenej jednorazovej dane a spomalenie rastu ziskovosti. Nižšie oproti rozpočtu sú aj očakávané daňové príjmy ostatných subjektov verejnej správy (-32 mil. eur) a výnos dane vyberanej zrážkou (-10 mil. eur). Naopak, pokračujúci pozitívny vývoj vo výnose nepriamych daní, obzvlášť spotrebnej dane z minerálneho oleja (18 mil. eur) a DPH (75 mil. eur), ktorá atakuje najvyššie hodnoty úspešnosti výberu od roku 2007 prispieva k vyšším daňovým výnosom. Pozitívnejšie očakávania, vzhľadom na priaznivo sa vyvíjajúci trh práce, sú v prípade dane z príjmov fyzických osôb a pozitívnym faktorom je aj zvýšenie sadzieb dane z nehnuteľností vo viacerých mestách SR.

Príjmy verejnej správy zo sociálnych a zdravotných odvodov (D.61) vzrástli oproti rozpočtu o 182 mil. eur (0,2 % HDP). Tretina tohto zvýšenia (76 mil. eur) vychádza z pozitívneho vývoja na trhu práce.²⁷ Z toho 59 mil. eur predstavujú očakávané vyššie príjmy verejného zdravotného poistenia a 17 mil. eur vyššie príjmy Sociálnej poisťovne (SP). Príjmy SP porastú o dodatočných 8 mil. eur aj z titulu vyšších odvodov platených štátom, ktoré však majú neutrálny vplyv na deficit. Zvyšných 98 mil. eur, ktoré má rovnako neutrálny vplyv na deficit, súvisí s preúčtovaním príjmov z dôchodkového zabezpečenia ozbrojených zložiek podľa ESA 2010 princípov.

Pozitívne k vývoju deficitu v porovnaní so schváleným rozpočtom prispievajú aj **vyššie nedaňové príjmy VS**, konkrétne **tržby** (P.11+P.12) a **dôchodky z majetku** (P.131+D.4R) spolu o 54 mil. eur (0,1 % HDP). Očakávaný nárast vysvetľujú vyššie príjmy z trhovej produkcie u verejných vysokých škôl (VVS) o 24 mil. eur²⁸ a vyššie dôchodky z majetku o 29 mil. eur. Rozdiel oproti rozpočtu spôsobuje očakávaná vyššia dividendová ziskovosť Slovenskej elektrizačnej a prenosovej sústavy (20 mil. eur) a nerozpočítané príjmy VVS²⁸ (8 mil. eur).

Z dôvodu nižších transferov z EÚ o 149 mil. eur bol priebežne zaznamenaný aj pokles príjmov z **grantov a transferov** (D.39+D.7R+D.9R) o 142 mil. eur (0,2 % HDP). Rozdiel vysvetľujú vyššie príjmy štátneho rozpočtu na tejto položke.

Pôvodne nerozpočítané hospodárenie **Jadrovej a vyradovacej spoločnosti** (JAVYS), prispieva podľa OS k deficitu sumou 73 mil. eur (0,1 % HDP). Celkové výdavky na úrovni 105 mil. eur sa predpokladajú v súvislosti s nákupom tovarov a služieb, výdavkami na zamestnancov a investičnou činnosťou spoločnosti. Predpokladané výdavky budú čiastočne financované vlastnými tržbami (21 mil. eur) a prijatým zahraničným grantom (11 mil. eur). Zvyšok by mal kryť transfer v rámci verejnej správy od Národného jadrového fondu (NJF). JAVYS, po zohľadnení transferu, dosahuje deficitné hospodárenie vo výške 4 mil. eur.

Výdavky na kompenzácie zamestnancov vo verejnej správe (D.1P) rastú oproti rozpočtu o 160 mil. eur (0,22 % HDP). Nárast je výrazne skreslený v dôsledku rozpočtovania rezerv na rast miezd na iných položkách než ekonomicky prislúchajúcej položke kompenzácií (BOX 4). Valorizácia miezd a plátov zamestnancov verejnej správy zodpovedá na základe kolektívneho vyjednávania sume 148 mil. eur. Po analytickom očistení rastú reálne len kompenzácie zamestnancov verejných vysokých škôl (12 mil. eur).

²⁵ O uvedenej zmene boli členovia VpDP informovaní [listom](#) predsedu výboru v súlade so Štatútom VpDP, pričom vplyv uvedeného opatrenia bol posúdený ako memorandová položka v rámci novembrového VpDP. Uvedené opatrenie zvýšilo výnos zdravotných odvodov v rokoch 2017 až 2019 o 89,8 mil. eur až o 100 mil. eur. Zároveň spôsobilo aktualizáciu výnosu dane z príjmov právnických a fyzických osôb v celkovej sume -17,2 až -19,1 mil. eur.

²⁶ Oficiálna prognóza Výboru pre daňové prognózy v súlade so svojím [štatútom](#) nehodnotí vývoj štátom plateného poistného, ktoré má neutrálny vplyv na výsledný deficit VS, ale ovplyvňuje príjmový aj výdavkový agregát a neprognozuje ani časť príjmov, ktoré nie sú podľa národnej ekonomickej klasifikácie považované za daňové príjmy v protiklade s ESA metodikou (napr. administratívne poplatky, odvod z hazardných hier a pod.).

²⁷ Časť vplyvu vo výške 26 mil. eur pochádza z aktualizácie vplyvu ročného zúčtovania odvodovej odpočítateľnej položke na základe údajov od Všeobecnej zdravotnej poisťovne (viac v [komentári k aktualizácii daňovej prognózy z februára 2017](#)).

²⁸ V zmysle zákona o vysokých školách sa uvedený druh príjmu, plynúci z podnikateľských aktivít (stravné, poplatok za ubytovanie na internáte, administratívne poplatky a pod.), nerozpočtuje.

BOX 4 - Analytická úprava súvisiaca s rezervou na valorizáciu platov vo VS

V rozpočte na rok 2017 bola vytvorená rezerva na valorizáciu miezd a platov zamestnancov VS, ktorá bola alokovaná na položke medzispotreby (50 mil. eur) a ostatných bežných transferov (98 mil. eur). Očakávaná skutočnosť vývoja verejných financií už predpokladá použitie uvedených rezerv na prislúchajúcej ekonomickej položke kompenzácií zamestnancov (148 mil. eur), čo pri jednoduchom porovnaní výdavkových položiek v rozpočte a OS skresľuje ekonomickú podstatu realizovaných transakcií vo verejných financiách. Analytickou úpravou rezerv (ich preradením na príslušné ekonomické položky) zistíme, že kompenzácie podľa OS rastú iba o 12 mil. eur. Výdavky na medzispotrebu rastú o 65 mil. eur (oproti 15 mil. eur) a úspora na ostatných bežných transferoch zodpovedá reálne sume 38 mil. eur (nie 136 mil. eur).

TABUĽKA 11 - Analytický pohľad na rezervy v rozpočte verejnej správy v roku 2017 v mil. eur

	ESA kód	Rozpočet (1)	Upravený rozpočet (2)	OS* (3)	(3)-(1) (viď Graf 27)	Skutočná zmena (3)-(2)
Výdavky spolu (D.1P, P.2, D.7P)		13 977	13 977	14 017	39	39
Kompenzácie	D.1P	7 343	74 91	7 502	160	12
<i>Mzdy a platy</i>		5 336	5 446	5 455	118	9
<i>Sociálne príspevky zamestnávateľov</i>		2 006	2 045	2 048	41	3
Medzispotreba	P.2	4 717	4 667	4 733	15	65
<i>z toho rezerva na kompenzácie</i>		50				
Ostatné bežné transfery	D.7P	1 918	1 820	1 782	-136	-38
<i>z toho rezerva na kompenzácie</i>		98				
Rezervy spolu		148				

* OS analyticky očistená o vplyv JAVYSu

Zdroj: MF SR

Výdavky na medzispotrebu (P.2) rastú oproti rozpočtu o 15 mil. eur. Zohľadnením analytickej úpravy súvisiacej s rezervami na valorizáciu miezd predstavuje skutočný nárast výdavkov na medzispotrebu 65 mil. eur. Zvýšené náklady súvisia s obstaraním tovarov a služieb na strane verejných vysokých škôl, obcí a verejného zdravotného poistenia.

Negatívne sa na deficite v OS prejavujú aj **vyššie dotácie (D.3P)** do autobusovej dopravy o 12 mil. eur. Naopak **nižšie výdavky spojené s obsluhou štátneho dlhu (D.41P)** prispievajú k zníženiu deficitu o 20 mil. eur

Celkové sociálne transfery (D.6) rastú oproti rozpočtu o 70 mil. eur, z toho **výdavky na sociálne dávky (D.62P)** o 33 mil. eur a **výdavky na verejné zdravotné poistenie (D.632P)** o 37 mil. eur. V prípade sociálnych dávok sú v OS premietnuté vyššie výdavky Sociálnej poisťovne na nemocenské dávky a dávky v nezamestnanosti.

V porovnaní s rozpočtom dochádza k **poklesu ostatných bežných transferov (D.7P)** o 136 mil. eur (0,14 % HDP), no skutočný vplyv úspory na saldo VS, po zohľadnení rezerv na valorizáciu platov, zodpovedá len 38 mil. eur. Z toho 16 mil. eur zodpovedá úspore na odvode do rozpočtu EÚ.

Pokles kapitálových investícií (P.5L) o 169 mil. eur (0,2 % HDP) prispieva k zníženiu deficitu VS. Celý pokles vysvetľujú nižšie očakávané investície Národnej diaľničnej spoločnosti o 174 mil. eur, z dôvodu pomalšieho čerpania EÚ fondov. Zvyšok v sume 4 mil. eur vysvetľuje nárast investícií Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Hlavne z dôvodu zapracovania korekcií k EÚ fondom (32 mil. eur) bol zaznamenaný nárast **kapitálových transferov** (o 45 mil. eur.).

Riziká aktuálneho odhadu očakávanej skutočnosti hospodárenia VS sú vyvážené. Medzi negatívne riziká patria možné výdavky spojené so zabezpečením dostatočnej likvidity VŠZP a plnením jej ozdravného plánu. Rovnako k rizikám patrí aj potenciálne vyššie kapitálové výdavky. Naopak, pozitívnym rizikom sú predbežné informácie ďalšieho zlepšovania výberu daní nad rámec poslednej oficiálnej prognózy VpDP.

2.3 Strednodobý rozpočtový výhľad na roky 2018 až 2020

Oproti predpokladom z rozpočtu VS pre roky 2017 až 2019, pristúpilo MF SR k aktualizácii nominálnych rozpočtových cieľov, no naďalej sa plánuje dosiahnutie vyrovnaného hospodárenia v roku 2019. Cieľ deficitu pre aktuálny rok zostáva nezmenený. Pre roky 2018 a 2019 dochádza k miernemu uvoľneniu fiškálnych cieľov kumulatívne o 0,22 % HDP. V roku 2018 sa predpokladá deficitné hospodárenie VS na úrovni 0,5 % HDP. Splnenie záväzku dosiahnuť a udržovať vyrovnané saldo rozpočtu verejnej správy je naplánované na roky 2019 a 2020. V kontexte legislatívnych požiadaviek Európskeho semestra²⁹ sa takto stanovený fiškálny rámec Programu stability považuje za národný strednodobý rozpočtový rámec (ďalej len fiškálny rámec).

TABUĽKA 12 - Zmena fiškálnych cieľov (t. j. nominálne deficity) verejnej správy (% HDP)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Rozpočet VS na roky 2015 až 2017	-2,49	-1,43	-0,39	-	-	-
2. Rozpočet VS na roky 2016 až 2018	-2,49	-1,93	-0,42	0,00	-	-
3. Rozpočet VS na roky 2017 až 2019	-2,97	-1,93	-1,29	-0,44	0,16	-
4. Fiškálny rámec VS v Programe stability na roky 2018-2020	-2,74	-1,68	-1,29	-0,50	0,00	0,00
Zmena oproti rozpočtu VS 2015 až 2017 (4-1)	-0,25	-0,25	-0,90	-	-	-
Zmena oproti rozpočtu VS 2016 až 2018 (4-2)	-0,25	0,25	-0,87	-0,50	-	-
Zmena oproti rozpočtu VS 2017 až 2019 (4-3)	0,23	0,25	0,00	-0,06	-0,16	-

Zdroj: MF SR

Revízia fiškálnych cieľov v rokoch 2018 a 2019 a stanovenie nového rozpočtového cieľa pre rok 2020 je v súlade s fiškálnymi pravidlami Paktu stability a rastu. Takto stanovené hodnoty schodkov, zodpovedajú požadovanému tempu medzročnej štrukturálnej konsolidácie podľa preventívnej časti Paktu stability a rastu. Zároveň, budú už v roku 2018 viesť k dosiahnutiu štrukturálne vyrovnaného rozpočtu (MTO)³⁰.

2.4 Scenár nezmenených politík

Scenár nezmenených politík (NPC, BOX 5), definovaný ako vývoj verejných financií za predpokladu nezmenenej legislatívy a aktualizácie odhadu makroekonomického vývoja, kvantifikuje a umožňuje zhodnotiť veľkosť opatrení potrebných na naplnenie rozpočtových cieľov. Veľkosť potrebných opatrení (príp. fiškálneho priestoru) na dosiahnutie rozpočtových cieľov je možné vyčíslieť porovnaním salda verejnej správy v scenári NPC oproti rozpočtovému cieľu. Zohľadnením rozdielu rozpočtovaných príjmov a výdavkov oproti štruktúre v scenári NPC je možné v ďalšom kroku odhadnúť aj vplyv vládnych opatrení (konsolidácie prípadne stimulu) na ekonomiku (viac Kapitola 2.4.1).

TABUĽKA 13 - Celková potreba opatrení na dosiahnutie fiškálnych cieľov voči NPC (ESA 2010, % HDP)

	2018	2019	2020
1. Saldo verejnej správy - Fiškálny rámec (Program stability)	-0,50	0,00	0,00
2. Saldo verejnej správy - Scenár NPC	0,00	0,17	0,61
3. Veľkosť opatrení (1-2)	-0,50	-0,17	-0,61
- medzročná zmena	-0,50	0,30	-0,45

Zdroj: MF SR

Štartovacím bodom pre zostavenie scenára nezmenených politík je aktuálny odhad deficitu verejnej správy v roku 2017 vo výške 1,24 % HDP. Za predpokladu, že by nedošlo k žiadnym zmenám v hospodárskych politikách, verejná správa by v roku 2018 dosiahla vyrovnané hospodárenie (oproti deficitu 0,5 % HDP z fiškálneho rámca). V rokoch 2019 a 2020 sa v scenári NPC predpokladá dosiahnutie nominálneho prebytku verejnej správy vo výške 0,2 % resp. 0,6 % HDP (oproti vyrovnanému hospodáreniu, ktoré obsahuje fiškálny rámec).

²⁹ Požiadavka zverejniť národný strednodobý rozpočtový rámec vyplýva z Two-packu (473/2013, čl. 4).

³⁰ Štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP.

Rozdiel v salde verejnej správy medzi fiškálnym rámcom a scenárom NPC na rok 2018 predstavuje -0,5 % HDP. Identifikovaný fiškálny stimul voči NPC vychádza najmä z vládnych priorit v oblasti kapitálových investícií a vyšších kompenzácií. Podobná situácia vzniká aj v rokoch 2019 a 2020, kedy scenár NPC predpokladá opäť nižší rast kompenzácií a, s výnimkou pre rok 2019, aj pomalšie tempo rastu vládnych investičných výdavkov. Stanovené ciele z fiškálneho rámca oproti NPC pre sledované roky obsahujú opatrenia expanzívneho charakteru v objeme približne 1,2 mld. eur.

TABUĽKA 14 - Zoznam opatrení vo fiškálnom rámci, 2018 až 2020 (ESA 2010, voči NPC, vplyv na saldo)

Subsektor	ESA 2010	2018		2019		2020		
		mil. eur	% HDP	mil. eur	% HDP	mil. eur	% HDP	
Príjmy spolu		-24	-0,03	-36	-0,04	-138	-0,14	
Daňové príjmy	S.13	D.2r+D.5r+D.61r	32	0,04	38	0,04	38	0,04
Nedaňové príjmy	S.13	P.11+P.12+P.131+D.4r	-72	-0,08	-123	-0,13	-184	-0,18
Granty a transfery	S.13	D.7r	17	0,02	50	0,05	9	0,01
Výdavky spolu		-426	-0,48	-128	-0,14	-481	-0,48	
Kompenzácie	S.13	D.1	-101	-0,11	-141	-0,15	-53	-0,05
Medzispotreba, z toho	S.13	P.2	34	0,04	58	0,06	-48	-0,05
Štátny rozpočet (ŠR)			-32	-0,04	-16	-0,02	-113	-0,11
Obce	S.1313		42	0,05	50	0,05	14	0,01
Verejné vysoké školy	S.1311		28	0,03	33	0,03	38	0,04
Subvencie	S.13	D.3p	-7	-0,01	-4	0,00	-1	0,00
Sociálne transfery, z toho	S.13	D.62p	-57	-0,06	-45	-0,05	-46	-0,05
Prepočítanie penzií	S.1311	D.62p	-50	-0,06	-47	-0,05	-45	-0,05
Ostatné bežné transfery	S.13		-42	-0,05	-39	-0,04	-64	-0,06
Kapitálové výdavky, z toho	S.13		-253	-0,28	43	0,05	-269	-0,27
Dopravné podniky samosprávy	S.1313	P.51g			64	0,07	70	0,07
Investičné rezervy	S.1311	P.51g/D.9p	-192		-79	-0,08	-79	-0,08
Investičné výdavky ŠR bez rezerv	S.1311	P.51g					-385	-0,38
Spolu (objem stimulu oproti NPC)		-	-450	-0,50	-164	-0,17	-619	-0,61

Pozn. (+) zvýšenie príjmov a zníženie výdavkov

Zdroj: MFSR

BOX 5 - Metodika zostavovania scenára nezmenených politík (NPC)

Scenár nezmenených politík (tzv. no-policy-change scenario) zahŕňa aj opatrenia, o ktorých sa rozhodlo do začiatku východiskového roku³¹ (rok t). Zostavuje sa k dátumu spracovania **NPC na obdobie pokrývajúce trojročný rozpočet verejnej správy (t+1 až t+3)**. NPC scenár pokrýva všetky subjekty verejnej správy v súlade s definíciou podľa ESA 2010, ktoré sú súčasťou návrhu rozpočtu VS.

Zostavovanie scenára nezmenených politík má nasledovný postup:

- prvým krokom je úprava bilancie príjmov a výdavkov vo východiskovom roku (t) o jednorazové vplyvy a o položky, ktoré sa nebudú opakovať po východiskovom roku (t. j. v horizonte rozpočtu t+1 až t+3),
- v ďalšom kroku sa identifikujú položky bilancie z východiskového roku, pri ktorých je už vopred známy vývoj v prognózovanom období (na základe platnej legislatívy a opatrení prijatých pred východiskovým rokom),
- zvyšné položky bilancie východiskového roka sa prognózujú podľa predpokladov uvedených v NPC scenári

Predpoklady pri zostavovaní NPC scenára u hlavných ESA 2010 položiek na trojročnom horizonte rozpočtu:

- prognózu **daňových príjmov** ovplyvňuje iba makroekonomický vývoj a existujúca legislatíva,
- **nedaňové príjmy** sa v prognóze predpokladajú na úrovni rozpočtu alebo sa indexujú nominálnym rastom HDP,

³¹ Napríklad, ak sa zostavuje NPC scenár na roky 2018 až 2020, východiskovým rokom je rok 2017. Takýto scenár by mal obsahovať všetky opatrenia, o ktorých sa rozhodlo pred rokom 2017 bez ohľadu na dátum účinnosti opatrenia. Naopak opatrenia, o ktorých sa rozhodlo v priebehu roka 2017 je potrebné z bázy odstrániť.

- **kompensácie (mzdy a odvody)** sa indexujú tempom rastu priemernej mzdy v súkromnom sektore,
- **medzis potreba (výdavky na tovary a služby)** sa indexujú tempom rastu cenovej hladiny meranej podľa CPI,
- **výdavky na bežné transfery** sa podľa svojho typu predpokladajú na úrovni rozpočtu, určujú sa na základe platnej legislatívy alebo indexujú podľa CPI a rastom priemernej mzdy v súkromnom sektore,
- **kapitálové výdavky (tvorba hrubého fixného kapitálu, nákup pozemkov)** - použije sa prognózované tempo rastu HDP upravené o elasticitu daňových a odvodových príjmov na HDP.

Makroekonomické predpoklady potrebné pre zostavenie NPC scenára sú použité z aktuálnej oficiálnej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy. Pre účely zostavenia NPC v Programe stability je za východiskový rok považovaná OS roku 2017 a NPC sa zostavuje na horizont rokov 2018 až 2020. Viac v [manuáli IFP](#).

Vývoj na strane príjmov

Na príjmovej strane rozpočtu dochádza na sledovanom horizonte k minimálnej fiškálnej expanzii. V roku 2018 sú príjmy podľa fiškálneho rámca nižšie o 24 mil. eur (0,03 % HDP). Hlavným dôvodom je pomalší rast časti nedaňových príjmov (tržby zdravotníckych zariadení) v rozpočte, ktorý používa konzervatívnejší predpoklad ich rastu v porovnaní so scenárom NPC. Naopak vyššie daňové príjmy ostatných subjektov verejnej správy a vyššie granty a transfery (zniženie grantu dopravným podnikom v NPC scenári) čiastočne kompenzujú rozdiel z nedaňových príjmov.

Rovnaký vývoj oproti NPC scenáru sa očakáva aj v roku 2019 a v roku 2020, kedy sú príjmy z fiškálneho rámca nižšie o 36 mil. eur (0,04 % HDP) resp. 138 mil. eur (0,14 % HDP).

BOX 6 - Daňové zmeny, ktoré sa nepovažujú za opatrenia podľa manuálu pre prípravu NPC

Nad rámec daňových opatrení popísaných v Návrhu rozpočtového plánu na rok 2017 boli koncom roku 2016 prijaté ďalšie legislatívne opatrenia, ktoré boli následne zapracované v Rozpočte VS na roky 2017 až 2019. Vzhľadom na metodiku zostavenia NPC, keď tieto opatrenia boli prijaté ešte pred východiskovým rokom, z ktorého sa scenár NPC zostavuje, uvedené opatrenia sa nepovažujú za opatrenia v logike NPC. Medzi ne patrí:

- 1) S účinnosťou od 1. januára 2017 bol zrušený pôvodný maximálny vymeriavací základ (MVZ) pre zdravotné odvody vo výške 5 násobku priemernej mzdy a zdravotné odvody sa už platia z celého príjmu, bez ohľadu na jeho výšku.
- 2) V prípade sociálnych odvodov došlo od 1. januára 2017 k zvýšeniu maximálneho vymeriavacieho základu z 5 násobku priemernej mzdy za obdobie (t-2) na 7 násobok priemernej mzdy za obdobie (t-2).
- 3) S účinnosťou od 1. januára 2018 bude zrušená daňová licencia (t. j. minimálna korporátna daň)

TABUĽKA 15 - Legislatívne zmeny nepovažované za opatrenia pre účely NPC (% HDP)

	2017	2018	2019
1) Zrušenie MVZ pre zdravotné poistenie	0,09	0,09	0,09
2) Zvýšenie MVZ na 7 násobok priemernej mzdy pre sociálne poistenie	0,07	0,07	0,06
3) Zrušenie daňovej licencie od 1.1.2018	0,00	-0,09	-0,08
Spolu	0,15	0,06	0,07

Zdroj: MF SR

Vývoj na strane výdavkov

Výdavky na základe fiškálneho rámca sú s výnimkou roku 2019 v porovnaní so scenárom NPC výrazne vyššie. Celkové výdavky na rok 2018 porastú rýchlejšie o 426 mil. eur (0,5 % HDP) oproti NPC. Následne v roku 2019 sa rozdiel zníži na 128 mil. eur (0,1 % HDP) oproti NPC. V roku 2020 sa predpokladajú vyššie výdavky o 481 mil. eur oproti NPC (0,5 % HDP).

Kompenzácie sú v porovnaní s NPC scenárom na celom trojročnom horizonte vyššie. Fiškálny rámec zahŕňa vplyv rastu plátov pedagogických a odborných zamestnancov v školstve v súlade s Programovým vyhlásením vlády. Zároveň fiškálny rámec obsahuje aj valorizáciu plátov ostatných zamestnancov verejnej správy v súlade s memorandom o úprave platových pomerov zamestnancov štátnej a verejnej služby na roky 2017 a 2018.

Výdavky na **medzispotrebu** v rokoch 2018 a 2019 rastú pomalšie než v scenári NPC. Pomalší rast výdavkov na medzispotrebu sa predpokladá najmä u obcí a verejných vysokých škôl.

NPC pri **sociálnych dávkach** vychádza z OS. Fiškálny rámec navyše oproti NPC uvažuje s prepočítaním penzií starodôchodcom, ktorým boli priznané dôchodky pred rokom 2004. Rozdiel predstavuje 0,05 % HDP.

Kapitálové výdavky sú ovplyvnené najmä rezervami na významné investície a zvyšovaním výdavkov na obranu. Výraznejší rast kapitálových výdavkov v roku 2018 oproti scenáru NPC je spôsobený rezervami na významné investície, zatiaľ čo v roku 2019 sú kapitálové výdavky pod úrovňou NPC. Fiškálny rámec v roku 2020 predpokladá zvýšenie výdavkov na obranu na úroveň 1,6 % HDP. V rokoch 2019 a 2020 sa v porovnaní s NPC očakávajú nižšie investície realizované dopravnými podnikmi.

BOX 7 - Jednorazové a dočasné výdavky v roku 2017

V roku 2017 predstavoval celkový objem jednorazových opatrení 678 mil. eur (0,8 % HDP). Najväčší objem tvorili opatrenia na investíciách (0,5 % HDP).

TABUĽKA 16 - Zoznam jednorazových opatrení v roku 2017 pre potreby NPC (ESA 2010, mil. eur a v % HDP)

	ESA 2010	2017	2017 (v % HDP)
Kapitálové investície, z toho:	P.5L	416	0,49
Významné investície (rezervy)	P.51g	215	0,25
MH Invest, v tom:	P.51g+NP	132	0,16
MH Invest (nákup pozemkov)	NP	82,5	0,10
Dopravné projekty (MDV SR - SSC)	P.51g	53	0,06
Rekonštrukcia a modernizácia budov (MPRV SR)	P.51g	16	0,02
Štadióny	D.9p	43	0,05
EÚ korekcie	D.9p	32	0,04
Jednorazový vplyv v mzdách	D.1	14,5	0,02
Rezerva na tovary a služby	P.2	140	0,17
Bežné transfery	D.7p	19,5	0,02
Jednorazová subvencia SVP	D.3p	13	0,02
Spolu		678	0,80

Poznámka: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR), Ministerstvo dopravy a výstavby SR (MDV SR), Slovenská správa ciest (SSC), Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. (SVP)

Zdroj: MF SR

TABUĽKA 17 - Scenár nezmenených politík a bilancia verejnej správy (ESA 2010, % HDP)

	OS	NPC scenár				Fiškálny rámec (FR)			FR - NPC		
	2017	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
1. Príjmy spolu	39,7	38,7	38,6	38,1	38,7	38,6	38,0	0,0	0,0	-0,1	
Daňové príjmy	18,4	18,2	18,0	17,8	18,3	18,0	17,8	0,0	0,0	0,0	
Príspevky na sociálne zabezpečenie	14,4	14,3	14,1	14,1	14,3	14,1	14,1	0,0	0,0	0,0	
Nedaňové príjmy	4,7	4,5	4,4	4,2	4,5	4,2	4,0	-0,1	-0,1	-0,2	
Granty a transfery	2,1	1,7	2,1	2,0	1,7	2,2	2,0	0,0	0,1	0,0	
2. Výdavky spolu	40,9	38,7	38,4	37,5	39,2	38,6	38,0	0,5	0,1	0,5	
Bežné výdavky	37,2	36,0	35,6	34,6	36,2	35,7	34,9	0,2	0,2	0,2	
Kompenzácie zamestnancov	8,9	8,9	8,9	8,8	9,0	9,0	8,8	0,1	0,1	0,1	
Medzispotreba	5,7	5,3	5,1	4,9	5,3	5,1	5,0	0,0	-0,1	0,0	

Subvencie	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0
Úrokové náklady	1,3	1,3	1,2	1,1	1,3	1,2	1,1	0,0	0,0	0,0
Celkové sociálne transfery	18,6	18,1	17,6	17,2	18,1	17,7	17,3	0,1	0,0	0,0
- Sociálne dávky okrem naturálnych soc. transferov	13,5	13,1	12,6	12,2	13,1	12,7	12,3	0,1	0,0	0,0
- Naturálne sociálne transfery	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0
Ostatné bežné transfery	2,1	2,0	2,2	2,2	2,0	2,3	2,2	0,0	0,0	0,1
Kapitálové výdavky	3,7	2,7	2,9	2,8	3,0	2,8	3,1	0,3	0,0	0,3
Kapitálové investície	3,3	2,5	2,6	2,6	2,7	2,6	2,8	0,2	-0,1	0,3
- Tvorba hrubého fixného kapitálu	3,3	2,5	2,6	2,6	2,7	2,6	2,8	0,2	-0,1	0,3
Kapitálové transfery	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1	0,0	0,0
3. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	-1,2	0,0	0,2	0,6	-0,5	0,0	0,0	-0,5	-0,2	-0,6

Poznámka: minimálne rozdiely môžu vzniknúť z dôvodu zaokrúhľovania

Zdroj: MF SR

2.4.1 Vplyv fiškálnej politiky na ekonomiku v rokoch 2018 až 2020

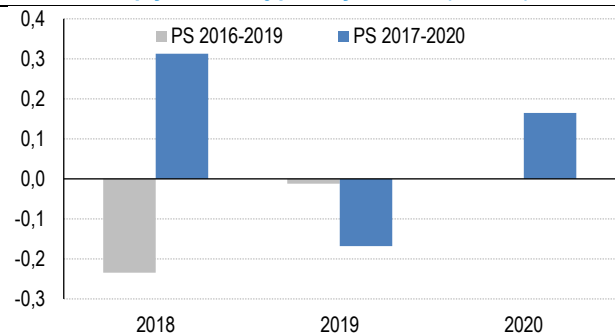
Východiskovým bodom kvantifikácie³² veľkosti fiškálnych opatrení pôsobiacich na ekonomiku je scenár nezmenených politík. Vplyv fiškálnej politiky na ekonomiku v rokoch 2018 až 2020 vychádza z opatrení potrebných na dosiahnutie rozpočtových cieľov obsiahnutých vo fiškálnom rámci Programu stability v porovnaní s NPC.

V roku 2018 vzniká voči scenáru NPC fiškálny priestor vo výške 0,5 % HDP (Tabuľka 17) a fiškálny impulz je koncentrovaný predovšetkým v investíciách, kompenzáciách a sociálnych transferoch. V roku 2019 je na splnenie vyrovnaného rozpočtu nutná medziročná fiškálna reštrikcia na úrovni 0,3 % HDP, ktorá sa prejaví predovšetkým v investíciách verejnej správy. Po dosiahnutí vyrovnaného rozpočtu prichádza v roku 2020 opäť k fiškálnej expanzii vo výške 0,45 % HDP založenej najmä na investíciách a medzispotrebe verejnej správy.

Na celom strednodobom horizonte sú opatrenia takmer výlučne iba na výdavkovej strane verejných financií. Na príjmovej strane rozpočtu dochádza na celom horizonte k minimálnej expanzii. Z prepočtov vplyvu fiškálnej politiky na ekonomiku boli vynechané opatrenia, ktoré nemajú priamy vplyv na HDP.³³ **V roku 2018 je odhadnutý pozitívny vplyv na rast HDP na úrovni 0,3 p. b. Fiškálna reštrikcia potrebná na dosiahnutie fiškálneho cieľa v roku 2019 zníži rast HDP o 0,2 p. b. Protichodne bude fiškálna politika pôsobiť na ekonomiku v roku 2020, keď podporí rast HDP o 0,2 p. b.**

Implikovaný fiškálny multiplikátor v roku 2018 je odhadnutý vo výške 0,6. Výška multiplikátora zodpovedá štruktúre stimulu, ktorý je koncentrovaný predovšetkým na výdavkovej strane rozpočtu a to v investíciách, kompenzáciách a sociálnych transferoch. Protichodne pôsobí pokles medzispotreby verejnej správy. **Odhadnutý fiškálny multiplikátor v roku 2019 je na úrovni 0,6,** ktorý určuje najmä vývoj investícií. **V roku 2020 dosahuje implikovaný fiškálny multiplikátor úroveň 0,4.** Silný rast investícií a medzispotreby verejnej správy je kompenzovaný poklesom kompenzácií a zvýšenou importnou náročnosťou vládnych investícií.

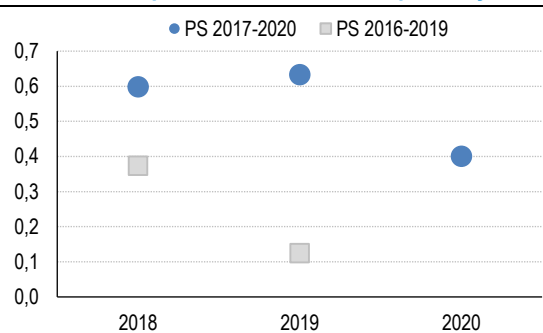
GRAF 28 - Vplyv fiškálnej politiky na HDP (% HDP)

* Program stability SR na roky 2016 až 2019

Zdroj: MF SR

GRAF 29 - Implikované fiškálne multiplikátory

Zdroj: MF SR

³² Viac o vplyvoch fiškálnej politiky v rokoch 2018 až 2020 v Prílohe 2.

³³ Na príjmovej strane ide o kategóriu granty a transfery, ktoré sú oproti NPC vyššie o 17 mil. eur v roku 2018 a 50 resp. 9 mil. eur v rokoch 2019 a 2020.

2.5 Štrukturálne saldo

Od roku 2014 podlieha fiškálna politika SR pravidlám preventívnej časti Paktu stability a rastu, ktorej cieľom je dosiahnutie strednodobého cieľa (MTO). Z tohto dôvodu sa vyžaduje postupné medziročné znižovanie štrukturálneho salda, ktorého tempo sa určuje na základe pravidiel Paktu stability a rastu (tzv. požadované konsolidačné úsilie). Štrukturálne saldo verejnej správy vyjadruje výsledok hospodárenia verejnej správy očistený o cyklické a jednorazové vplyvy (Príloha 3).

Štrukturálne saldo je kľúčovým pilierom pri hodnotení súladu s európskymi (a národnými) fiškálnymi pravidlami. Vývoj štrukturálneho salda sa pravidelne monitoruje a EK vyhodnocuje jeho odchýlenie od požadovaného konsolidačného úsilia na jedno a dvojiročnom horizonte. Za rozhodujúcu sa pri hodnotení súladu považuje najmä miera odchýlenia na dvojiročnom horizonte Z dôvodu medzinárodnej porovnateľnosti a zachovanie horizontálnej konzistencie medzi členskými krajinami sú analytické ukazovatele pre účely Programu stability počítané na základe metódy EK.

Na základe Eurostatom notifikovaných údajov, štrukturálny deficit SR v roku 2016 dosiahol 1,39 % HDP. Medziročná konsolidácia (0,9 % HDP) tak prevýšila pravidlami požadované konsolidačné úsilie (0,25 % HDP). V porovnaní s odhadom z predchádzajúceho Programu Stability došlo okrem zlepšenia nominálneho salda aj k mierej revízii vplyvu ekonomického cyklu smerom k rýchlejšiemu uzatváraniu produkčnej medzery.

Odhad štrukturálneho deficitu pre rok 2017 vychádzajúci z očakávanej skutočnosti dosahuje hodnotu 1,01 % HDP, zodpovedajúcej medziročnému konsolidačnému úsiliu 0,38 % HDP. V porovnaní s požadovaným konsolidačným úsilím (0,50 % HDP) je na jednoročnom horizonte dosiahnutá nevýrazná odchýlka. Na dvojiročnom horizonte nie je, vďaka vyššiemu než požadovanému konsolidačnému úsiliu v minulom roku, identifikovaná žiadna odchýlka pre tento rok.

Vychádzajúc z aktuálnych predpokladov fiškálneho rámca dosiahne štrukturálny deficit v budúcom roku 0,40 % HDP. Tým sa naplní cieľ vlády dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ (MTO)³⁴ už v jednoročnom predstihu. V rokoch 2019 a 2020 sa predpokladá štrukturálny deficit vo výške 0,24 resp. 0,37 % HDP.

TABUĽKA 18 - Konsolidačné úsilie (ESA 2010, % HDP)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Saldo verejnej správy	-2,74	-1,68	-1,24	-0,50	0,00	0,00
2. Cyklická zložka	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	0,2	0,4
3. Jednorazové efekty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Štrukturálne saldo (1-2-3)	-2,32	-1,39	-1,01	-0,40	-0,24	-0,37
5. Konsolidačné úsilie podľa EK	-0,12	0,93	0,38	0,61	0,16	-0,13
Odchýlka (1r.)	-0,12	0,68	-0,12	MTO	MTO	MTO
Odchýlka (2r.)	-0,12	0,28	0,28	MTO	MTO	MTO
<i>p. m. požadovaná konsolidácia podľa EK</i>	0	0,25	0,5	0,5	0	0

Zdroj: MF SR

V roku 2016 dosiahol primárne štrukturálne saldo historický prebytok vo výške 0,3 % HDP, ktorý sa zopakuje i v tomto roku. Od roku 2018 bude štrukturálny primárny prebytok ešte vyšší a jeho zmena bude reflektovať uzatváranie produkčnej medzery. Fiškálna politika tak bude v rokoch 2018 a 2019 pôsobiť na ekonomiku proticyklicky. V závere strednodobého horizontu dôjde k miernemu voľneniu fiškálnej pozície (viac BOX 8).

BOX 8 - Fiškálna pozícia

Cieľom fiškálnej politiky je určovať rozpočtové ciele tak, aby snaha o ozdravenie verejných financií v zlých časoch nevytvárala prehnaný konsolidačný tlak na úkor realizácie prorastových politik. Na druhej strane, v dobrých časoch, je dôležité využiť pozitívny makroekonomický vývoj na primeranú konsolidáciu. Fiškálna politika by mala spolu s ostatnými

³⁴ MTO predstavuje v prípade Slovenska hodnotu štrukturálneho salda vo výške -0,5 % HDP.

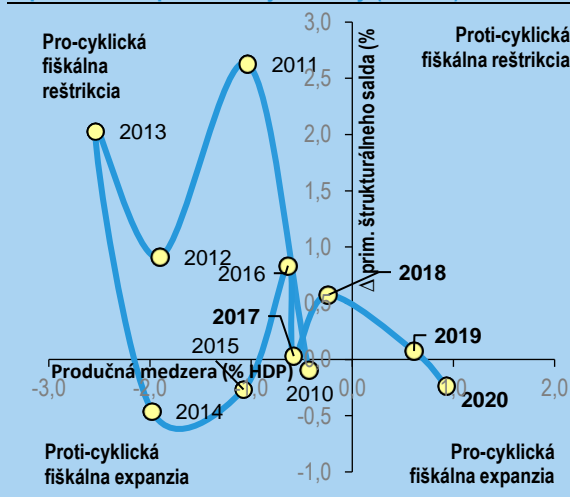
makroekonomickými politikami pôsobiť na ekonomiku stabilizačne popri plnení nemenej dôležitej funkcie podpory dlhodobého udržateľného ekonomického rastu. Monitorovanie fiškálnej pozície kvantifikuje závislosť medzi zmenou štrukturálneho primárneho salda a vývojom cyklického indikátora produkčnej medzery. Jednou z možností ako názorne preukázať dôležitosť tohto vzťahu je zaznamenanie týchto dvoch indikátorov do štyroch kvadrantov. Tento pohľad umožňuje na dlhšom časovom horizonte načrtnúť, či krajina uplatňuje pro- alebo proti-cyklickú fiškálnu politiku.

Základným spôsobom je porovnanie zmeny primárneho štrukturálneho salda oproti aktuálnej úrovni produkčnej medzery. Tento prístup znázorňuje ako fiškálna politika reaguje na hospodársky cyklus (vyššia konsolidácia v dobrých časoch resp. zabezpečenie fiškálneho impulzu počas ekonomickej recesie).

Druhý prístup využíva namiesto sledovania vývoja produkčnej medzery tempo jej medziročnej zmeny. Hlavným rozdielom je nižšia citlivosť tohto prístupu na revízie produkčnej medzery, ktoré sú vyvolané častejšie ako v prípade jej zmeny a zároveň bližšie naznačuje trend vývoja ekonomického cyklu. Podobný prístup je využívaný aj v rámci určovania požadovaného konsolidačného úsilia v rámci Paktu stability a rastu (SGP).

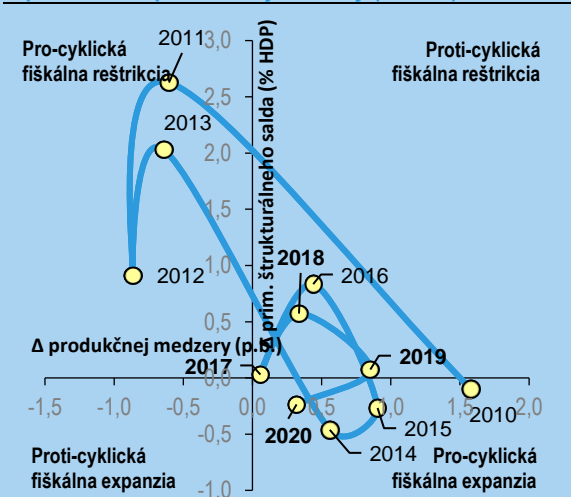
Fiškálna politika v roku 2016 pôsobila na ekonomiku proti-cyklicky a súčasne napĺňala požiadavky SGP (Graf 31). Po fiškálnej expanzii v roku 2015, najmä vďaka zrýchlenému čerpaniu EÚ fondov z druhého programového obdobia, bol rok 2016 spojený s konsolidáciou verejných financií smerom k dosiahnutiu MTO. V roku 2017 sa pri približne nezmenenej úrovni produkčnej medzery a dosahovaní primárneho prebytku očakáva optimalizácia miery konsolidačného úsilia. Aktuálny odhad pre rok 2018 naznačuje rýchlejšie tempo uzatvárania produkčnej medzery pri dosahovaní štrukturálne vyrovnaného hospodárenia. Po dosiahnutí MTO v roku 2018 bude fiškálna politika na ekonomiku pôsobiť stabilizačne i v roku 2019, zatiaľ čo v závere strednodobého horizontu dôjde k miernemu uvoľneniu fiškálnej pozície.

GRAF 30 - Zmena primárneho štrukturálneho salda oproti úrovni produkčnej medzery (% HDP)

Zdroj: MF SR

GRAF 31 - Zmena primárneho štrukturálneho salda oproti zmene produkčnej medzery (% HDP)

Zdroj: MF SR

Na základe výsledku deficitu za rok 2016 dosiahne Slovensko prebytok primárneho štrukturálneho salda, ktorý pri dodržaní stanovených cieľov sa bude dosahovať aj v nasledujúcich rokoch.

TABUĽKA 19 - Primárne štrukturálne saldo v metodike EK (% HDP)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primárne štrukturálne saldo	-0,5	0,3	0,3	0,9	0,9	0,7
Produkčná medzera	-1,1	-0,6	-0,6	-0,2	0,6	0,9

Zdroj: MF SR

Výdavkové pravidlo

Druhým pilierom preventívnej časti Paktu stability a rastu je monitorovanie plnenia výdavkového pravidla, podľa ktorého môže rásť výdavkov očistených o výdavkové položky mimo kontroly vlády, diskrečné príjmové³⁵

³⁵ Diskrečné príjmové opatrenia predstavujú dodatočné medziročné vplyvy legislatívnych daňových opatrení (viac v Prílohe 5).

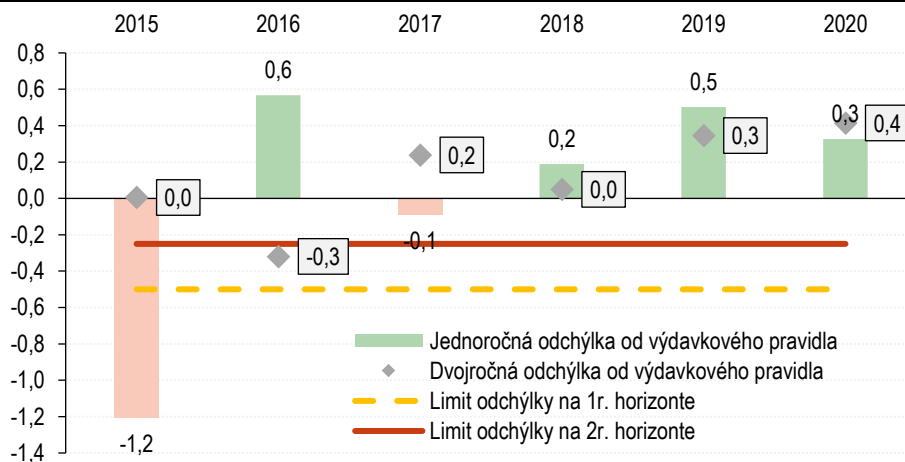
a jednorazové opatrenia³⁶ zodpovedať dlhodobému vývoju potenciálu ekonomiky.³⁷ V prípade, že krajina ešte nedosiahla svoj strednodobý rozpočtový cieľ, čo je aj prípad Slovenska do roku 2018, musí rásť výdavkov zohľadniť aj smerovanie k tomuto cieľu. V takomto prípade, sa výdavkové pravidlo upravuje o tzv. konvergenčnú mieru, ktorá sa odvíja od požadovaného konsolidačného úsilia (viac v Prílohe 4). Výhodou výdavkového pravidla oproti štruktúrnemu saldu je použitie dlhodobého a stabilnejšieho odhadu potenciálneho rastu, ktorý nepodlieha výrazným revíziám ako v prípade odhadov produkčnej medzery.

V roku 2016 došlo k medziročnému poklesu celkových výdavkov o 6,0 %, ktorý bol spôsobený najmä korekciou vývoja z roku 2015. Primárny výdavkový agregát očistený o diskrečné príjmové a jednorazové opatrenia (ďalej len výdavkový agregát) narástol v stálych cenách oproti roku 2015 o 0,7 %, pričom výdavkové pravidlo umožňovalo nárast o 2,2 %. V prípade vyhodnotenia odchýlky na jednoročnom horizonte, dosahuje Slovensko za rok 2016 pozitívnu odchýlku vo výške 0,57 % HDP.³⁸ Pri hodnotení na dvojročnom horizonte za minulý rok je vo výdavkovom pravidle identifikované výrazné odchýlenie (-0,3 % HDP), nakoľko pokles výdavkov v minulom roku nedokázal eliminovať ojedinelý robustný vývoj výdavkov v roku 2015 súvisiaci s dočerpávaním EÚ zdrojov.

Na základe údajov OS pre rok 2017 by mali upravené výdavky v stálych cenách, očistené o diskrečné príjmové opatrenia, v roku vzrásť o 1,6 %³⁹. Výdavkové pravidlo umožňuje nárast o 1,3 %. Hodnotenie výdavkového pravidla indikuje pre rok 2017 nevýraznú odchýlku na jednoročnom horizonte, no **na dvojročnom horizonte k odchýlieniu nedochádza**.

Rozhodujúcim pre vývoj v rokoch 2018 až 2020 je stanovenie rozpočtových cieľov, na základe ktorých sa predpokladá pokračujúca konvergencia k štruktúrne (aj nominálne) vyrovnanému rozpočtu. Priemerný ročný rast výdavkového agregátu je na horizonte rokov 2018 až 2020 očakávaný vo výške 1,2 % a dosahuje tempo pod priemernou úrovňou výdavkového pravidla (2,2 %). Z uvedeného dôvodu sa na **celom prognózovanom horizonte rokov 2018 až 2020 očakáva súlad s výdavkovým pravidlom na jednoročnom ako aj dvojročnom horizonte**.

GRAF 32 - Jednoročná a dvojročná odchýlka od plnenia výdavkového pravidla (% HDP)

Zdroj: MF SR, EK

2.6 Verejný dlh

Ku koncu roka 2016 dosiahol hrubý dlh verejnej správy výšku 51,9 % HDP⁴⁰. Medziročne sa dlh v pomere k HDP znížil o 0,5 p. b. a to najmä kvôli solidnému hospodárskemu rastu, nižšej potrebe financovať hotovostný deficit a vyššej miere spätných odkupov štátnych dlhopisov.

³⁶ Výdavkový agregát sa v súlade s rozhodnutím ECOFINu zo 6. decembra 2016 očisťuje aj o príjmové a výdavkové jednorazové opatrenia – viac v aktualizácii „Specifications on the implementation of the Stability and growth Pact and Guidelines on the format and content of Stability and Convergence Programmes“.

³⁷ Potenciál ekonomiky sa vyjadruje referenčnou mierou rastu výdavkov, vypočítaný ako 10-ročný priemer potenciálneho rastu.

³⁸ Kvantifikácia odchýlky od výdavkového pravidla, ktorá vyjadruje výslednú odchýlku v % HDP (Príloha 4).

³⁹ Pri výpočte výdavkového pravidla vychádzajúce z očakávanej skutočnosti roka 2017.

⁴⁰ Všetky uvádzané hodnoty sú počítané v metodike, ktorá sa používa pri posudzovaní plnenia maastrichtského kritéria pre výšku hrubého dlhu verejnej správy - tzv. maastrichtský hrubý dlh verejnej správy. Dlž verejnej správy je vyjadrený ako percentuálny podiel na HDP.

Na horizonte rokov 2017 až 2020, za predpokladu naplnenia fiškálneho rámca, sa bude hrubý dlh VS v pomere k HDP aj naďalej znižovať. **Na konci roku 2020 predpokladáme pokles dlhu mimo sankčné pásma ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti na úroveň 46 % HDP⁴¹.**

V roku 2017 sa hrubý dlh vzhľadom na vyššiu potrebu financovania hotovostného deficitu stabilizuje približne na úrovni roku 2016. Aktuálny fiškálny rámec potvrdzuje v roku 2017 historické dosiahnutie prebytku primárneho salda VS⁴² a jeho pozvoľný nárast, ktorý za pomoci akcelerujúceho rastu HDP a výraznejšej podpory inflačného vývoja, prispieje k pokračovaniu znižovania dlhu v pomere k HDP.

TABUĽKA 20 - Hrubý dlh verejnej správy (% HDP, stav k 31.12.)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hrubý dlh verejnej správy	52,5	51,9	51,8	49,9	48,0	46,0
- štátny dlh (bez vplyvu medzinár. záväzkov)	47,4	47,1	47,3	45,8	44,3	42,6
- podiel SR na dlhu EFSF	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9
- vklad do ESM	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
- dlh ostatných zložiek verejnej správy	1,8	1,7	1,5	1,2	1,0	0,9
<i>p. m. zmena hrubého dlhu</i>	-1,1	-0,5	-0,2	-1,8	-1,9	-2,0
<i>p. m. čistý dlh</i>	48,2	47,7	47,6	45,8	43,3	43,0

Zdroj: MF SR

Výška hotovostného deficitu ŠR, ktorý je potrebné financovať, patrí medzi hlavné faktory ovplyvňujúce zmenu dlhu VS. V roku 2016 bol zaznamenaný výrazný pokles hotovostného schodku ŠR, ktorý sa oproti predpokladom rozpočtu znížil z hodnoty 1,97 mld. eur na úroveň 0,98 mld. eur. Dôvodom tohto výsledku bol predovšetkým hotovostný vývoj na strane výdavkov ŠR, ktoré oproti predpokladom poklesli o 0,99 mld. eur.

V aktuálnom roku sa očakáva nárast hotovostného schodku ŠR v porovnaní s rokom 2016, čo súvisí s viacerými faktormi. Medziročne rastú hotovostné výdavky štátneho rozpočtu, ktoré nie sú plne kryté hotovostnými príjmami v priebehu roka. Navyše v porovnaní s minulým rokom, kedy hotovostné príjmy z EÚ fondov prekročili realizované hotovostné výdavky súvisiace s EÚ fondami, rozpočet predpokladá vyrovnané hotovostné hospodárenie vo vzťahu k EÚ fondom. Ďalšie faktory sú vyššie spolufinancovanie a aj medziročne vyššie výdavky na obsluhu štátneho dlhu.

V rokoch 2018 až 2020 predpokladá fiškálny rámec pokračovanie poklesu hotovostného salda ako dôsledok zrýchľujúcej sa konsolidácie verejných financií s cieľom dosiahnuť vyrovnané hospodárenie verejnej správy v roku 2019. Pozitívne na vývoj dlhu pôsobí aj predpoklad príspevku ostatných subjektov verejnej správy k zníženiu dlhu. Fiškálny rámec predpokladá pozitívny vplyv najmä zo strany samospráv a Národnej diaľničnej spoločnosti.

Z medzinárodných záväzkov Slovenska voči Európskemu nástroju finančnej stability (EFSF) a Európskemu mechanizmu pre stabilitu (ESM) sa pre roky 2018 až 2020 nepredpokladajú ďalšie vplyvy na verejný dlh.

Do výpočtu dlhu vstupujú aj metodické úpravy ako diskont pri emisii a splatení dlhopisov.⁴³ Celkový vplyv týchto faktorov bude od roku 2017 negatívne ovplyvňovať dlh z dôvodu prevládajúceho vplyvu vyššieho emisného diskontu.

TABUĽKA 21 - Vplyv na zmenu hrubého dlhu verejnej správy (príspevky v mil. eur)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A. Hrubý dlh verejnej správy (k 1.1.)	40 725	41 295	42 053	43 773	44 619	45 629
B. Celková medziročná zmena hrubého dlhu VS	570	758	1 720	846	1 010	685
- deficit ŠR na hotovostnom princípe	1 933	980	1 974	1 558	1 127	1 212

⁴¹ Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti predpokladá v roku 2020 dolný limit vo výške 47 % HDP.

⁴² Primárne saldo predstavuje nominálne saldo verejnej správy očistené o úrokové náklady.

⁴³ Diskont pri emisii štátnych dlhopisov a štátnych pokladničných poukážok zvyšuje dlh, keďže v okamihu emisie dlhopisov narastú záväzky štátu o menovitú hodnotu dlhopisov. Štát však získava v hotovosti nižšiu sumu (zníženie o diskont). Naopak, diskont pri splatení štátnych dlhopisov znižuje dlh. Dôvodom je skutočnosť, že k nárastu dlhu dochádza už pri emisii dlhopisov, a to v nominálnej hodnote dlhopisu a nie pri ich splatení.

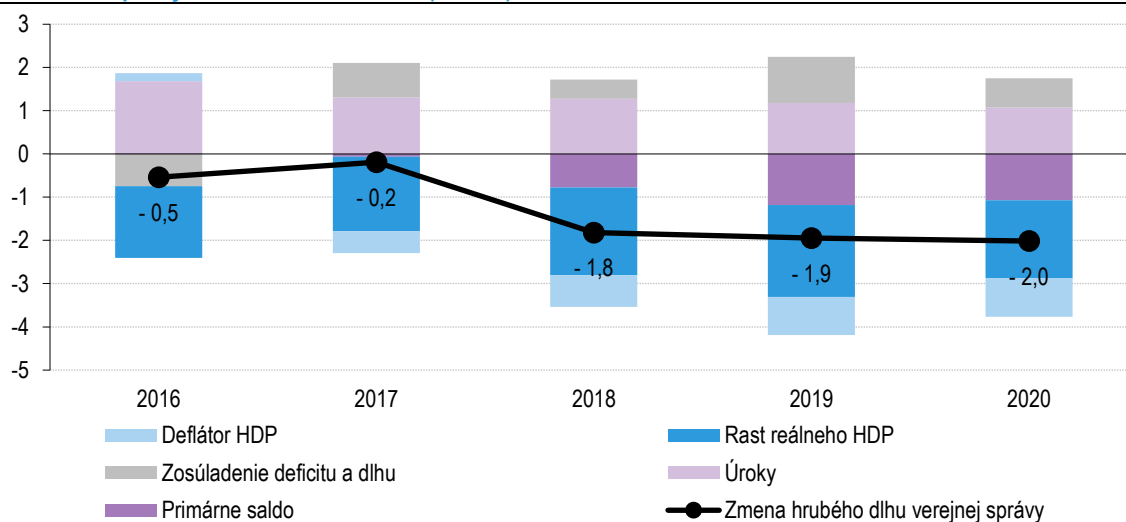
- prostriedky ŠP využité pre financovanie potrieb štátu	-1 262	20	-295	-617	-105	-383
- podiel SR na dlhu EFSF	-116	0	0	0	0	0
- vklady Slovenska do ESM	0	0	0	0	0	0
- emisný diskont	18	44	214	43	106	28
- diskont pri splatnosti	-86	-61	-63	-5	-1	-59
- zadĺženie ostatných subjektov VS	24	-93	-105	-134	-117	-114
z toho: ŽSR	0	0	0	0	0	0
z toho: ŽSSK	-9	32	5	7	18	18
z toho: NDS	-77	-40	-37	-37	-37	-37
z toho: EOSA	0	0	0	0	0	0
z toho: Dopravné podniky obcí	33	-23	-3	-8	-2	-2
z toho: Obce	138	-40	-71	-88	-86	-83
z toho: VÚC	6	-22	0	-5	-5	-5
- ostatné	60	-132	-5	1	0	1
C. Hrubý dlh verejnej správy (k 31.12.) (A+B)	41 295	42 053	43 773	44 619	45 629	46 314
v % HDP	52,5	51,9	51,8	49,9	48,0	46,0

Pozn.: Plusové položky zvyšujú dlh verejnej správy k 31.12. príslušného roku, mínusové položky dlh znižujú.

Zdroj: MF SR

Komplexnejším nástrojom hodnotenia dynamiky dlhu podľa vývoja základných makroekonomických a fiškálnych ukazovateľov je analýza ich príspevkov k samotnej zmene dlhu. Najvýznamnejší vplyv na pokles verejného dlhu bude mať od roku 2017 solídny rast ekonomiky za pomoci zrýchľujúceho sa rastu cenovej hladiny. Od roku 2018 sa dynamika poklesu dlhu bude môcť navyše oprieť o výraznejšie prebytky primárneho salda verejných financií vďaka pokračujúcej konsolidácii. Aj napriek pokračujúcejmu trendu klesajúceho príspevku úrokových nákladov na rast dlhu, budú v absolútnom vyjadrení aj naďalej negatívne⁴⁴ ovplyvňovať jeho vývoj. V porovnaní s dynamikou plánovaného poklesu nominálnych deficitov bude tempo znižovania zadĺženia v sledovanom horizonte nižšie, čoho dokladom sú kladné príspevky zosúladienia deficitu a dlhu od roku 2017.

GRAF 33 - Príspevky faktorov k zmene dlhu (% HDP)

Zdroj: MF SR

BOX 9 - Zosúladienie dlhu a deficitu („Stock-flow adjustment“)

Zosúladienie dlhu a deficitu (SFA) vyjadruje vzájomný vzťah medzi nárastom dlhu a deficitom. SFA sa v zásade nikdy nerovná nule, čo primárne spôsobuje nerovnosť medzi zmenou hodnoty dlhu a vývojom deficitu v danom roku. Hlavnými

⁴⁴ V prípade úrokových nákladov ide predovšetkým o zotrvačný efekt, vďaka ktorému už historicky naakumulovaná výška dlhu automaticky pôsobí negatívne na jeho ďalší rast.

príčinami sú odlišné metodiky výpočtu. Zatiaľ čo saldo verejnej správy reprezentuje tzv. čistý koncept (príjmy znížené o výdavky), tak dlh predstavuje hrubý koncept, teda neznižený o aktíva. Zároveň, je saldo verejnej správy založené na akruálnych údajoch, kým výšku dlhu primárne determinujú hotovostné toky. Okrem toho môže vysoké SFA indikovať aj štatistické diskrepancie.

Na hodnotu SFA má najväčší vplyv zmena finančných aktív, ktorá je ovplyvnená najmä predpokladaným vývojom voľných zdrojov systému ŠP a hotovostnou bilanciou jednotlivých subjektov VS. Pozitívne SFA znamená, že verejný dlh (nominálny) rastie rýchlejšie ako deficit resp. sa znižuje pomalšie ako by naznačovala hodnota dosiahnutého prebytku. Naopak záporné SFA znamená, že nárast hrubého dlhu je v porovnaní s vykázaným deficitom pomalší. V prípade prebytkového hospodárenia dlh pri zápornom SFA klesá rýchlejšie.

Podľa aktuálneho odhadu bude SFA zvyšovať dlh na horizonte rokov 2017 až 2020. Hodnota zosúladenia dlhu a deficitu bola v roku 2016 výraznejšie ovplyvnená nárastom hotovostných aktív, hlavne z dôvodu hospodárenia ostatných subjektov VS, čo bolo, ale na druhej strane kompenzované znížením stavu pohľadávok. Rozdiel medzi hotovostným a akruálnym zaznamenaním v účtovníctve takisto vplýva na zosúladenie dlhu a salda verejnej správy.

TABUĽKA 22 - Zosúladenie dlhu a deficitu (% HDP)

	2016	2017	2018	2019	2020
Zosúladenie dlhu a deficitu	-0,7	0,8	0,4	1,1	0,7
1. Rozdiel medzi hotovostnými a akruálnymi údajmi	-0,9	0,5	0,6	0,5	0,5
2. Zmena stavu finančných aktív	0,2	0,4	0,1	0,7	0,4
Zmena hotovosti VS	0,8	0,2	0,2	0,7	0,5
ESM	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
EFSF	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zmena iných aktív (stav pohľadávok)	-0,6	0,2	-0,1	0,0	-0,1
3. Diskont pri emisii dlhopisov	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0
4. Diskont pri splácaní dlhopisov	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
5. Ostatné	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3

Zdroj: MF SR

Čistý dlh

Pre posúdenie vývoja skutočnej zadlženosti je vhodné sledovať aj vývoj čistého dlhu. V súčasnosti neexistuje štandardizovaná metodika, ktorá by jednoznačne definovala kvantifikáciu čistého dlhu. V rámci Programu stability (PS) je použitý koncept očisťovania výšky hrubého dlhu o likvidné finančné aktíva (LFA)⁴⁵, najmä o vklady na účtoch jednotlivých subjektov VS. MF SR prezentuje čistý dlh, definovaný v manuáli EK k zostavovaniu PS, ako:

Čistý finančný dlh = Maastrichtský (hrubý) dlh - zlato a SDR - hotovosť - cenné papiere - kótované akcie

Týmto spôsobom vypočítaný čistý finančný dlh berie do úvahy hotovosť na účtoch všetkých subjektov verejnej správy⁴⁶. V súčasnosti verejná správa nemá na účtoch zaznamenané žiadne kótované akcie, ani zlato a SDR.

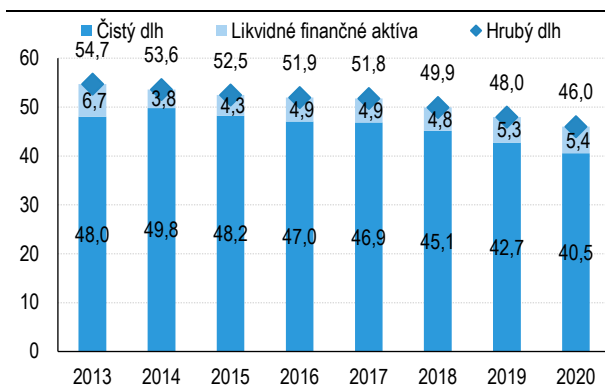
Po náraste LFA v roku 2015, nebola v roku 2016 zaznamenaná zásadná zmena ich výšky. Na horizonte rokov 2017 až 2020 sa za aktuálnych predpokladov očakáva priemerná výška LFA na úrovni 4,5 % HDP. Najvýraznejší nárast je naprojektovaný na konci prognózy hlavne z dôvodu nižšieho využívania hotovostnej rezervy ARDALu na financovanie deficitu a dlhu.

⁴⁵ [Iný pohľad, ktorý používa širšiu definíciu, na výpočet čistého dlhu prezentoval Eurostat vo svojom návrhu z roku 2014.](#)

⁴⁶ Obce v Štátnej pokladnici účet nevedú.

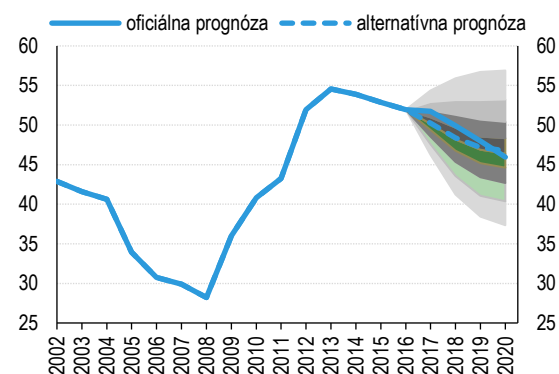

GRAF 34 - Čistý dlh (% HDP)

Zdroj: MF SR

GRAF 35 - Stochastická prognóza hrubého dlhu VS (% HDP)

Zdroj: MF SR

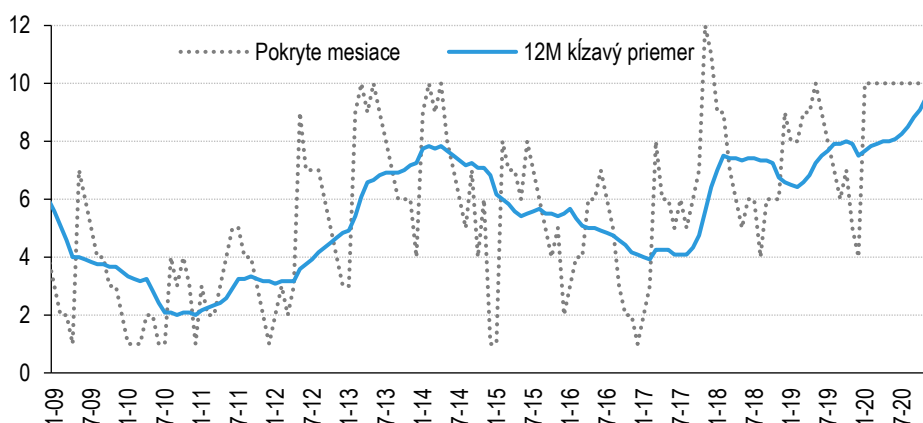
Stochastická prognóza hrubého dlhu

Alternatívnym prístupom k prognóze dlhu je prognóza stochastickým modelom⁴⁷. Oficiálna prognóza hrubého dlhu VS je aj naďalej v súlade s nezávislou modelovou prognózou. Alternatívna, modelová, prognóza zostáva na podobných úrovniach ako sme predpokladali v Programe stability na roky 2016 až 2019. Oficiálna prognóza naďalej predpokladá pomalší pokles dlhu v rokoch 2017 a 2018. Obe prognózy sa zhodujú, že v roku 2020 by hrubý dlh VS mal dosiahnuť hodnotu pod 47 % HDP. Vejárový graf implikuje, že pri zohľadnení neistoty ohľadom budúceho vývoja ekonomiky a verejných financií existuje približne 70 % pravdepodobnosť poklesu dlhu pod hodnotu 50 % HDP do roku 2020.

Hotovostná rezerva

Hotovostná rezerva⁴⁸ je určená na likvidné krytie záväzkov štátu. Volatilný priebeh rezervy vysvetľuje charakter použitia tejto rezervy. Rezerva v relatívnom vyjadrení znázorňuje počet mesiacov, počas ktorých by bolo pokryté financovanie vládnych výdavkov. Relatívny nárast hotovostnej rezervy v roku 2019 až 2020 odzrkadľuje predpoklad dosiahnutia vyrovnaného rozpočtu.

GRAF 36 - Hotovostná rezerva (počet mesiacov výdavkov štátu pokrytých z rezervy)

Zdroj: MF SR

⁴⁷ Dlž je determinovaný svojou minulosťou, úrokovými nákladmi, rastom HDP, primárnym deficitom a nedeficitným financovaním. Model pozostáva z vektorovej autoregresie úrokových sadzieb, rastu reálneho HDP, inflácie deflátoru HDP, týchto troch premenných pre EÚ a výmenného kurzu. Ďalším prvkom je fiškálna reakčná funkcia, ktorá determinuje úroveň primárneho deficitu vzhľadom na dlh a ekonomickú aktivitu. Veľké množstvo náhodných simulácií tohto systému modelov určuje rôzne trajektórie dlhu, z ktorých sa následne vypočíta pravdepodobnostné rozdelenie úrovne dlhu v budúcich rokoch.

⁴⁸ Hotovostnú rezervu tvoria depozitá uložené ARDAL na medzibankovom peňažnom trhu v komerčných bankách a na bežných účtoch ŠP v NBS. Na druhej strane rezervu znižujú úvery, ktoré ARDAL získava na peňažnom trhu na krátkodobé vykrytie nesúlady likvidity, alebo na úhradu záväzkov v situácii, keď je rezerva nulová.

3 ANALÝZY SENZITIVITY A POROVNANIE S PREDCHÁDZAJÚCOU AKTUALIZÁCIOU

Program stability SR je založený na základnom scenári ekonomického vývoja s exogénnymi predpokladmi o vývoji externého prostredia tak, ako bolo popísané v kapitole 1. V tejto časti sú prezentované vybrané rizikové scenáre, ktoré sú založené na modelových simuláciách predpokladajúcich pomalší rast zahraničného dopytu, rýchlejší rast investícií a prudké zvýšenie úrokových sadzieb prostredníctvom rizikovej prirážky slovenských dlhopisov a medzibankovej úrokovej sadzby Euribor. Najväčšie riziko plyní zo scenára spomalenia zahraničného dopytu, ktorý by výraznejšie zasiahol ekonomiku a verejný dlh. Rast rizikovej prirážky slovenských dlhopisov a rast investícií má v porovnaní so scenárom spomaleného zahraničného dopytu len mierny vplyv na verejné financie.

3.1 Rizikové scenáre vývoja

Scenár 1: Nižší zahraničný dopyt

Najnovšia prognóza MF SR predpokladá v krátkodobom a strednodobom horizonte udržanie tempa ekonomického rastu u hlavných exportných partnerov. Nejasné politické riziká vyplývajúce z volieb v Európe, tvrdého Brexitu a potenciálneho nástupu protekcionizmu vo svetovom obchode zostali nekvantifikované. Slovensko ako malá otvorená ekonomika zameraná na export a ťažiacia zo svetového obchodu výrazne pocíti prípadné spomalenie zahraničného dopytu. Prvý scenár preto modeluje pomalší vážený rast dovozov hlavných obchodných partnerov slovenskej ekonomiky. V simulácii sa predpokladá každoročné zníženie rastu reálneho váženého zahraničného dopytu o 1 p. b. na celom horizonte 2017 až 2020.

Prepad dynamiky zahraničného dopytu sa odrazí v znížení objednávok exportne orientovaných podnikov a dôjde k okamžitému spomaleniu rastu vývozu SR. V dôsledku pomalšieho rastu ziskovosti podniky utlmia investičnú aktivitu oproti základnému scenáru. Nižšie využitie výrobných kapacít podnikov zároveň vyústí do prepúšťania zamestnancov, ktoré negatívne ovplyvní spotrebu domácností. Spomalenie agregátneho domáceho dopytu zníži inflačné tlaky v ekonomike. Vplyv na vonkajšiu nerovnováhu je nízky, keďže spomalenie rastu exportov je kompenzované výpadkom importu spôsobeného pomalším rastom samotného exportu, ale aj spotreby domácností a investícií. Zníženie ekonomickej aktivity, pomalší rast cien a miezd ako aj vyššia miera nezamestnanosti by viedli k prehĺbeniu salda verejnej správy. **Výrazný pokles nominálneho rastu HDP by viedol vzhľadom na nižšie daňové príjmy k prehĺbeniu deficitu v každom roku sledovaného horizontu v intervale od 0,1 po 0,4 % HDP. Tento efekt by sa preniesol aj do vývoja hrubého dlhu, ktorý by oproti základnej prognóze narástol ku koncu horizontu kumulatívne o 2,1 % HDP.**

TABUĽKA 23 - Scenár 1: Spomalenie rastu zahraničného dopytu o 1 p. b. v rokoch 2017 až 2020

Kumulatívna zmena hodnoty jednotlivých premenných oproti základnému scenáru je v p. b.

	Spotreba domácností	Hrubé fixné investície	HDP	Miera nezamestnanosti	CPI	Bilancia BÚ (% HDP)	Saldo VS (% HDP)	Dlh VS (% HDP)
2017	-0,2	-0,4	-0,5	0,1	0,0	-0,2	-0,1	0,4
2018	-0,4	-0,8	-0,9	0,3	-0,3	-0,5	-0,2	0,9
2019	-0,4	-1,2	-1,2	0,5	-0,7	-0,8	-0,3	1,4
2020	-0,3	-1,4	-1,4	0,6	-1,3	-1,1	-0,4	2,1

BÚ - bežný účet

Zdroj: MF SR

Scenár 2: Nárast úrokových sadzieb

Napriek pretrvávajúcej dobrej ekonomickej nálade v ekonomikách eurozóny môžu vznikať obavy z ďalšieho politického vývoja v EÚ. To môže zvyšovať rizikovú prirážku krajín, ktoré investori nemusia pokladať za jadro

eurozóny⁴⁹. Náhle ukončenie programu kvantitatívneho uvoľňovania, ktoré pomohlo znížiť výnosy na slovenských vládných dlhopisoch (BOX 10), môže byť taktiež pre výnosy rizikom, no vzhľadom na nedávne predĺženie programu nákupov ECB ide o menej pravdepodobnú možnosť. Riziko pre výnosy však môže predstavovať nestabilita bankového sektora v Taliansku. V druhom scenári preto analyzujeme citlivosť prognózy na posun krátkodobej aj dlhodobej úrokovej sadzby o dodatočný 1 p. b. od roku 2017 smerom nahor na celom prognózovanom horizonte.

Zvýšenie úrokových sadzieb sťažuje prístup k úverom pre podniky a domácnosti, čo spôsobí pokles spotreby domácností, ale predovšetkým investícií. Výsledkom bude mierne spomalenie ekonomického rastu, čo sa prejaví v marginálnom poklese zamestnanosti a reálnych miezd, čo znovu prispeje k spomaleniu rastu spotreby domácností. Nižšia spotreba a investície spôsobia spomalenie rastu importu, čo sa prejaví na zlepšení bilancie bežného účtu. Aj napriek relatívne vysokému nárastu úrokových sadzieb v simulácii, je z dôvodu nízkej elasticity investícií a spotreby domácností na zmenu úrokových mier, vplyv na rast ekonomiky mierny. Dôsledok zvýšenia úrokových nákladov verejnej správy sa môže dodatočne vygenerovať náklady vo výške 0,03 % HDP v roku 2020. **Dlh verejnej správy by bol na konci obdobia kumulatívne vyšší o 0,6 % HDP. Celkový negatívny vplyv na saldo verejnej správy po započítaní úrokových nákladov dlhu verejnej správy by bol na úrovni 0,1 % HDP v roku 2017 až 0,2 % HDP v roku 2020. Výsledky zo strednodobého modelu sú v súlade s odhadom syntetických kontrolných skupín, podľa ktorého kvantitatívne uvoľňovanie medzi rokmi 2014 až 2016 naopak znížilo výnosy dlhopisov a tým aj náklady štátneho dlhu o 0,2 % HDP.**

TABUĽKA 24 - Scenár 2: Nárast úrokových sadzieb o 1 p. b. na celej prognóze

Kumulatívna zmena hodnoty jednotlivých premenných oproti základnému scenáru je v p. b.

	Spotreba domácností	Hrubé fixné investície	HDP	CPI	Bilancia BÚ (% HDP)	Úrokové náklady VS (% HDP)	Saldo VS (% HDP)	Dlh VS (% HDP)
2017	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,2
2018	-0,1	-0,4	-0,1	0,0	0,1	0,1	-0,1	0,3
2019	-0,1	-0,6	-0,1	-0,1	0,1	0,0	-0,2	0,4
2020	0,0	-0,8	-0,1	-0,1	0,1	0,0	-0,2	0,6

BÚ - bežný účet

Zdroj: MF SR

BOX 10 - Kvantitatívne uvoľňovanie znížilo náklady štátneho dlhu

Kvantitatívne uvoľňovanie ECB znížilo výnosovú krivku slovenských vládných dlhopisov na celom horizonte v priemere o 12 bázických bodov. Jeho vplyv rastie so splatnosťou dlhopisov: najvýraznejší pokles (60 bázických bodov) je pri 10-ročných splatnostiach dlhopisov. Od ohlásenia programu v septembri 2014 až po koniec roka 2016 sa tak dosiahla úspora na úrokových nákladoch vo výške 160 mil. eur.

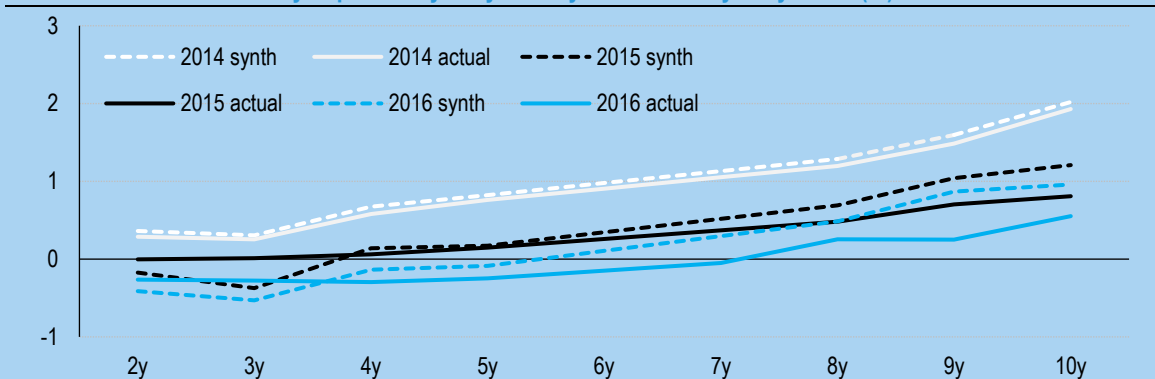
Vplyv kvantitatívneho uvoľňovania ECB na slovenskú výnosovú krivku sme odhadli metódou syntetických kontrolných skupín (SKS). Podstatou je vytvorenie alternatívnej syntetickej výnosovej krivky v prostredí bez politiky uvoľňovania. Metódou SKS sme hľadali takú kombináciu dlhopisov krajín mimo eurozóny, aby výnos kombinovaného syntetického dlhopisu čo najpresnejšie kopíroval výnos slovenského dlhopisu pred 4. septembrom 2014, teda v období pred prvým ohlásením programu nákupu aktív samotnou ECB. Následne sme výnos kombinovaného syntetického dlhopisu v období po 4.9.2014 použili ako ukazovateľ alternatívneho vývoja výnosu slovenského dlhopisu. Tento postup sme opakovali pre všetky dostupné splatnosti dlhopisov a v prípade nedostupnosti sme výnos interpolovali.

Pre výpočet úrokových nákladov sme výnosy z realizovaných emisií od 1.8.2014 do 31.12.2016 nahradili syntetickými výnosmi. Táto zmena vplyva na výšku emisného diskontu (prémie), ktorá je súčasťou výpočtu úrokových nákladov. Pri nových benchmarkových emisiách sme preceňovali aj kupón dlhopisov na pár, čo znamená, že výška kupónu je rovná syntetickému výnosu. Tento predpoklad zohľadňuje fakt, že pri vyšších sadzbách by bol kupón novo emitovaného dlhopisu taktiež vyšší, čo sa pretaví do vyšších úrokových nákladov. V tejto analýze sme nepreceňovali úvery, kvôli ich relatívne malému podielu na dlhovom portfóliu a taktiež sme abstrahovali od precenenia spätných nákupov.

⁴⁹ Slovensko sa na základe aktuálneho financovania verejného dlhu a ostatných ekonomických fundamentov dá pokladať za semi-jadrovú krajinu eurozóny.

GRAF 37 - Porovnanie ročných priemerných syntetických a historických výnosov (%)

Zdroj: Bloomberg, IFP

Kvantifikácia vplyvu politiky ECB na výnosy slovenských dlhopisov priniesla úsporu úrokových nákladov v objeme 160 mil. eur v období od septembra 2014 do decembra 2016. Výnosová krivka slovenských vládnych dlhopisov sa znížila v priemere o 12 bázických bodov počas sledovaného obdobia. Najväčší pokles o približne 60 bázických bodov pozorujeme okolo splatnosti 10 rokov oproti 16 bázickým bodom pri štvorročných splatnostiach v roku 2016. Najvýraznejší pokles výnosovej krivky je viditeľný na začiatku programu nákupu aktív medzi rokmi 2014 a 2015.

TABUĽKA 25 - Úspora úrokových nákladov oproti scenáru bez kvantitatívneho uvoľňovania

	2 014	2 015	2 016	Suma
Úspora na úrokových nákladoch (v mil. eur)	23,0	75,0	61,1	159,4
Úspora na úrokových nákladoch (% HDP)	0,03	0,10	0,08	0,20

Zdroj: výpočet IFP

Vplyv kvantitatívneho uvoľňovania na výnosy slovenských dlhopisov je silnejší v porovnaní s dlhopismi iných krajín. Dôvodom, môže byť malý objem (kvalifikujúcich sa pre program) emisií dlhopisov a relatívne nízky hrubý dlh v porovnaní s inými krajinami. Efekt kvalifikácie a nízkej likvidity pozorujeme pri splatnostiach do 4 rokov, kde je skutočný výnos nižší ako syntetický. Predpokladáme, že tieto dlhopisy sa buď nekvalifikovali do programu alebo ich objem a likvidita je tak malá, že trh neprejavil záujem o ich kúpu (od štátu) a následný predaj v rámci programu kvantitatívneho uvoľňovania.

Scenár 3: Šok do investícií

V pokrízovom období sledujeme v celej Európe oslabený vzťah medzi ekonomickým rastom a investíciami. Slovensko sa z tohto trendu nevymyká. Od tohto roku očakávame podľa metodiky MF SR popísanej v kapitole 1 začiatok prehrievania slovenskej ekonomiky. V súvislosti s maximálne vyťaženými výrobnými kapacitami v ekonomike a ďalším rozširovaním výroby v automobilkách existuje pozitívne riziko zvýšenia súkromných investícií, napr. v subdodávateľskej sieti automobilového priemyslu.

V tretej simulácii sa preto predpokladá každoročne vyšší rast investícií o 1 p. b. na celom horizonte 2017 až 2020.

Vyšší rast investícií zvýši rast domáceho dopytu, čo sa okamžite prejaví v raste zamestnanosti a miezd. Zlepšená situácia na trhu práce povedie k nárastu reálneho disponibilného príjmu a vyššej spotrebe domácností a teda k dodatočnému rastu HDP. Zvýšenie miezd a zväčšenie produkčnej medzery sa postupne prejaví aj v raste cenovej hladiny. Rast spotreby domácností, ale predovšetkým rast investícií povedie k významnému nárastu importov a zhoršeniu bežného účtu platobnej bilancie. Zvýšenie ekonomickej aktivity, rýchlejší rast cien a miezd ako aj nižšia miera nezamestnanosti by viedli k zlepšeniu salda verejnej správy. **Rast nominálneho rastu HDP by viedol vzhľadom na vyššie daňové príjmy ku každoročnému zníženiu deficitu VS približne vo výške 0,1 % HDP do roku 2020. Pozitívnym efektom by bolo aj následne zníženie hrubého dlh o 0,5 % HDP oproti základnej prognóze dlhu v kumulatívnom vyjadrení pre rok 2020.**

TABUĽKA 26 - Scenár 3: Rýchlejší rast investícií o 1 p. b. každoročne v horizonte 2017 až 2020

Kumulatívna zmena hodnoty jednotlivých premenných oproti základnému scenáru je v p. b.

	Spotreba domácností	Hrubé fixné investície	HDP	Miera nezamestnanosti	CPI	Bilancia BÚ (% HDP)	Saldo VS (% HDP)	Dlh VS (% HDP)
2017	0,1	1,0	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
2018	0,1	2,0	0,3	-0,1	0,1	-0,3	0,1	-0,2
2019	0,2	3,0	0,4	-0,1	0,2	-0,4	0,1	-0,3
2020	0,2	4,0	0,5	-0,2	0,3	-0,6	0,1	-0,5

BÚ - bežný účet

Zdroj: MF SR

3.2 Porovnanie s predchádzajúcou aktualizáciou

Program stability SR na roky 2017 až 2020 obsahuje aktualizované makroekonomické odhady a rozpočtové ciele. **V porovnaní s predchádzajúcim Programom stability z roku 2016 dochádza pre rok 2018 k miernemu uvoľneniu rozpočtového cieľa verejnej správy o 0,06 % HDP resp. o 0,16 % HDP v roku 2019. Nové ciele zohľadňujú plán dosiahnuť vyrovnané hospodárenie verejnej správy do roku 2020 a zaručujú dosiahnutie MTO v ročnom predstihu v roku 2018.** Ako dôsledok predpokladá prognóza vývoja hrubého dlhu zmiernenie klesajúcej trajektórie. Miernie vyššie hodnoty dlhu v pomere k HDP v rokoch 2018 a 2019 budú, aj vzhľadom na pokračujúci solídny rast ekonomiky, kompenzované jeho výraznejším poklesom mimo sankčné pásma zákona od rozpočtovej zodpovednosti v roku 2020.

TABUĽKA 27 - Porovnanie predchádzajúcej a aktualizovanej prognózy

	ESA kód	2016	2017	2018	2019	2020
Reálny rast HDP (%)						
Predchádzajúca aktualizácia*		3,2	3,6	4,1	4,6	-
Skutočnosť a súčasná aktualizácia		3,3	3,3	4,0	4,4	3,8
Rozdiel		0,1	-0,3	-0,1	-0,2	-
Saldo verejnej správy (% HDP)						
	EDP B.9					
Predchádzajúca aktualizácia*		-2,13	-1,29	-0,44	0,16	-
Skutočnosť a súčasná aktualizácia		-1,68	-1,24	-0,50	0,00	0,00
Rozdiel		-0,45	-0,05	0,06	0,16	-
Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)						
Predchádzajúca aktualizácia*		52,9	52,2	49,8	47,8	-
Skutočnosť a súčasná aktualizácia		51,9	51,8	49,9	48,0	46,0
Rozdiel		-1,0	-0,2	0,1	0,2	-

Pozn.: * Program stability SR na roky 2016 až 2019

Zdroj: MF SR

4 UDRŽATEĽNOSŤ VEREJNÝCH FINANCIÍ

Úspešné znižovanie primárneho štrukturálneho salda v uplynulých rokoch pomohlo zlepšiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií v SR. Fiškálny výsledok za minulý rok a predpokladané dosiahnutie štrukturálne vyrovnaného rozpočtu v roku 2018 riziko dlhodobej udržateľnosti ďalej zníži. Aktuálna demografická projekcia Eurostatu, ktorá bude zohľadnená až v Správe EK o starnutí populácie v roku 2018, predstavuje ďalšiu pozitívnu zmenu pre vyhodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií na Slovensku.

Opatrenia prijaté v roku 2016 s vplyvom na dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému:

- Vláda jednorazovo uskutočnila úpravu **valorizácie dôchodkov**. Dôchodky sa v januári 2017 valorizovali pevnou sumou, vypočítanou ako 2 % z priemernej mesačnej sumy daného druhu dôchodku. Podľa platnej legislatívy by inak dôchodky rástli o 0,4 % v súlade s pôvodnou legislatívou (10 % rastu miezd za prvý polrok 2016 a 90 % inflácie). Dodatočné náklady opatrenia v roku 2017 predstavujú 113,6 mil. eur.
- Vláda upravila možnosť **programového výberu v II. dôchodkovom pilieri**. Od mája 2017 si môžu jednorazovo vybrať svoje úspory všetci, ktorých príjmy z prvého a druhého piliera, výsluhového dôchodku a dôchodku z cudziny sú vyššie ako priemerný dôchodok⁵⁰.

BOX 11 - Úpravy v dôchodkovom systéme od roku 2012

Dôchodková reforma z roku 2012 výrazne pomohla dlhodobej udržateľnosti dôchodkového systému⁵¹ a zlepšila jeho saldo už v krátkodobom horizonte. Prijatá reforma pomohla tlmieť rast výdavkov, ktoré by bez prijatia reformy boli kumulatívne vyššie až o 383,1 mil. eur za roky 2012 až 2017⁵². Nižšie náklady priniesla najmä pomalšia indexácia dôchodkov (354 mil. eur). Od roku 2017 bude pomáhať aj naviazanie veku odchodu do dôchodku na očakávanú dĺžku života. Automatické zvýšenie veku odchodu do dôchodku o 76 dní, aplikované po prvýkrát v roku 2017, prinesie v tomto roku pomalší rast nákladov na dôchodky približne o 29 mil. eur⁵³.

TABUĽKA 28 - Pomalší rast výdavkov na dôchodky z titulu dôchodkovej reformy v roku 2012 (mil. eur)

	2014	2015	2016	2017	2018
Nižšia indexácia (oproti švajčiarskemu modelu indexácie ⁵⁴)	5,9	60,1	104,5	183,6	268,7
Zvyšovanie dôchodkového veku	0	0	0	29,3	29,6
Spolu	5,9	60,1	104,5	212,9	298,3
Kumulatívne	5,9	66,0	170,5	383,4	681,7

Zdroj: prepočty MF SR

Od roku 2012 boli prijaté alebo sú zvažované viaceré opatrenia v oblasti dôchodkov zmierňujúce pozitívny efekt reformy z roku 2012. Najvýraznejší vplyv malo jednorazové zvýšenie indexácie dôchodkov na 2 % v roku 2017, ktoré zvýšilo výdavky o 113,6 mil. eur ročne. Opatrenia v oblasti dôchodkov navýšia ročné výdavky o 214,8 mil. eur v roku 2018 oproti stavu legislatívy platnej v roku 2012.

TABUĽKA 29 - Prijaté a zvažované opatrenia dôchodkového systému po reforme v roku 2012 (mil. eur)

Opatrenie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zvýšenie tzv. vianočného dôchodku	9,2	9,3	9,5	9,6	9,7	9,8	9,9
Minimálny dôchodkoch	0	9,1	22,4	22,8	23,3	23,7	24,2

⁵⁰ Ide o priemerný starobný nekrátený dôchodok priznaný po roku 2003, nekrátený z dôvodu účasti v II. pilieri.

⁵¹ Viac v komentári IFP: [Starnutie zvýši výdavky, dôchodková reforma pomohla](#).

⁵² Pomalší rast výdavkov z titulu zmeny indexácie je vypočítaný ako rozdiel medzi výdavkami na dôchodky podľa starej metodiky zvyšovania dôchodkov (švajčiarsky model) a novou legislatívou (postupný prechod na dôchodcovskú infláciu). Podľa novej legislatívy sa v roku 2013 začali dôchodky indexovať vo vyššej miere podľa inflácie a menej podľa rastu miezd (o 10 p. b. každý rok).

⁵³ Ide o porovnanie scenára zvýšenia dôchodkového veku o 76 dní so scenárom bez reformy z roku 2012. Scenár bez reformy zahŕňa automatické vyrovnávanie dôchodkového veku medzi mužmi a ženami. Predpokladáme posunutie priznania o 76 dní u všetkých starobných dôchodkov, okrem žien, ktorých dôchodkový vek ešte konverguje k mužom a polovice predčasných starobných dôchodkov.

⁵⁴ Indexácia platná pred reformou- dôchodky sa indexovali o polovicu rastu miezd a polovicu inflácie

Vyrovnanie vdovských	0	0	7,9	8,7	9,6	10,5	11,6
Vyrovnanie vdoveckých	0	0	2,9	3,2	3,5	3,8	4,2
Vyššia indexácia penzií v roku 2017	0	0	0	113,6	116	117,9	120
Prepočítanie penzií starodôchodcov spred 2004 (verzia z MPK z marca 2017)	0	0	0	0	50,2	47,4	44,8
Spolu	9,2	18,4	42,6	157,9	212,3	213,2	214,8
Kumulatívne	9,2	27,6	70,2	228,2	440,4	653,6	868,4

Zdroj: doložky vplyvov, vlastné prepočty MF SR

Hodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií

Hodnotením dlhodobej udržateľnosti sa posudzuje aktuálna situácia vo verejnej správe s ohľadom na očakávaný rast výdavkov verejnej správy, prípadne pokles jej príjmov, spojených hlavne so starnutím obyvateľstva. Súčasnú nastavenie relevantných politík (fiškálna pozícia, dôchodkový a zdravotný systém) by malo pri aktuálnej výške zadĺženia verejnej správy zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť, tak aby sa dlh nekontrolovane nezvyšoval, ale udržiaval na bezpečnej úrovni (aj z pohľadu potenciálnych makroekonomických šokov). Za účelom hodnotenia dlhodobej udržateľnosti Európska komisia (EK) používa základné indikátory S1 a S2.⁵⁵

Ukazovateľ S1⁵⁶ (strednodobý horizont) - prezentuje hodnotu, o ktorú sa musí trvalo zmeniť primárne štrukturálne saldo, aby hrubý dlh verejnej správy v roku 2030 nepresiahol úroveň 60 % HDP.

Ukazovateľ S2⁵⁷ (dlhodobý horizont) - prezentuje hodnotu, o ktorú sa musí trvalo zmeniť primárne štrukturálne saldo, aby sa súčasná hodnota budúcich primárnych sald rovnala súčasnej úrovni hrubého dlhu. Na rozdiel od S1, indikátor S2 berie do úvahy projekcie súvisiace so starnutím populácie v nekonečnom horizonte, pričom požadovaná zmena salda má zabezpečiť nerastúcu úroveň dlhu.

4.1 Hodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií podľa metodiky EK

Začiatkom roku 2017 zverejnila EK správu o udržateľnosti dlhu⁵⁸ verejnej správy jednotlivých členských štátov EÚ za rok 2016. Súčasťou monitoringu bola aj aktualizácia indikátorov udržateľnosti na základe podkladových údajov z jesennej prognózy EK (2016).

Z pohľadu Slovenska došlo v roku 2016 v porovnaní s predchádzajúcou správou za rok 2015 **k zníženiu rizík dlhodobej udržateľnosti**. Vďaka pozitívnemu vývoju primárneho štrukturálneho salda a nižšiemu zadĺženiu dosiahlo Slovensko v hodnotení indikátora S1 zlepšenie o 1,4 p. b., čím potvrdilo nízke riziko udržateľnosti verejných financií (Graf 38). Pre Slovensko je kľúčové najmä hodnotenie rizík v dlhodobom horizonte. Demografický vývoj a udržateľnosť aktuálneho penzijného a zdravotného systému predstavujú najrizikovejšie komponenty pre hodnotenie vývoja ukazovateľa S2. V porovnaní s rokom 2015 zaznamenala EK zlepšenie Slovenska i v tejto oblasti. EK znížila hodnotu S2 ukazovateľa pre Slovensko o 1,1 p. b., **čím sa jeho hodnota priblížila k úrovni predstavujúcej nízke riziko** (Graf 39). Aktualizácia vývoja primárneho štrukturálneho salda predstavuje, aj v prípade hodnotenia S2, hlavný faktor zlepšenia. Hodnotenie vývoja udržateľnosti verejných financií vykonáva EK pravidelne v trojročných intervaloch v súlade s aktualizáciou Správy o starnutí z roku 2015⁵⁹.

⁵⁵ European Commission - DG ECFIN (2012) 'Fiscal Sustainability Report 2012, European Economy, No 8, 2012.

⁵⁶ Škály rizikovosti pre S1: nízke riziko (<0), stredné riziko (0 až 2,5) a vysoké riziko (>2,5). Negatívna hodnota indikátora ukazuje, že pri zachovaní súčasných politík nedôjde na horizonte do cieľového roku k prekročeniu výšky dlhu 60 % HDP.

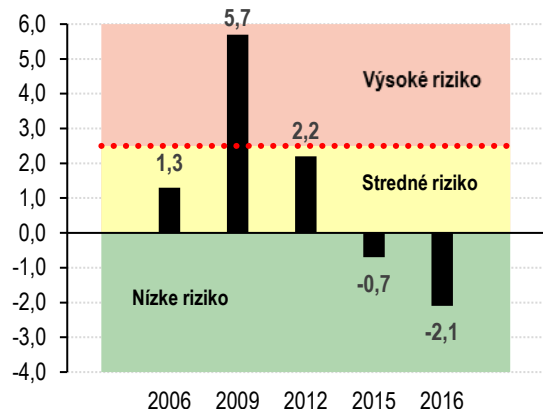
⁵⁷ Škály rizikovosti pre S2: nízke riziko (<2), stredné riziko (2 až 6) a vysoké riziko (>6).

⁵⁸ European Commission - Debt sustainability monitor 2016, European Economy, January 2017

⁵⁹ European Commission - Ageing report (2015)

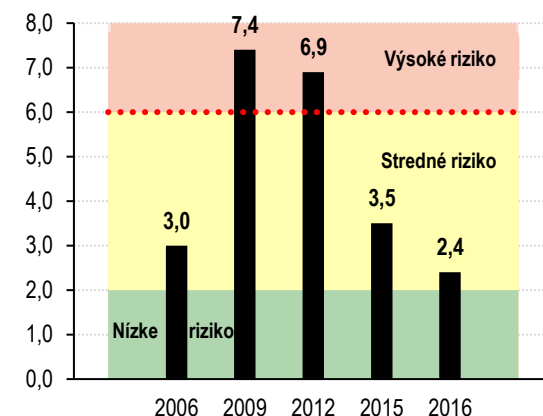

GRAF 38 - Vývoj S1 podľa metodiky EK

Zdroj: EK

GRAF 39 - Vývoj S2 podľa metodiky EK

Zdroj: EK

4.2 Hodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií podľa metodiky MF SR

MF SR využíva pri hodnotení ukazovateľa S1 a S2 podľa metodiky EK. V porovnaní s hodnotením EK pri analyzovaní udržateľnosti MF SR pracuje už s najaktuálnejšími makroekonomickými predpokladmi a Eurostatom potvrdenými fiškálnymi výsledkami za rok 2016. Ďalším už metodickým rozdielom oproti EK je zahrnutie vplyvu II. piliera nielen na výdavkovej, ale aj príjmovej strane. MF SR považuje tento prístup za ekonomicky správnejší, keďže v prípade kapitalizačných systémov majú jeho zmeny vplyv nielen na výdavky, ale aj na príjmy dôchodkového systému. Celkový vplyv príjmov do II. piliera na hodnotenie udržateľnosti je do roku 2030 mierne negatívny, pričom v celom dlhodobom horizonte sa prejavuje mierne pozitívne. Výpočet indikátorov S1 a S2 berie do úvahy predpoklady aktualizovanej prognózy výdavkov citlivých na starnutie podľa najaktuálnejšej Správy o starnutí z roku 2015.⁶⁰

MF SR analyzovalo ukazovatele udržateľnosti pre tri scenáre.

- **Scenár 2017** vychádza z prognózy dlhu a primárneho štruktúrného salda na rok 2017.
- **Scenár MTO** vychádza z predpokladu dosiahnutia strednodobého rozpočtového cieľa v roku 2019 (stanovený cieľ MTO) a tomu zodpovedajúcej výšky dlhu a primárneho štruktúrného salda.
- **Scenár 2017 s dlhovou brzdou** je upravený variant, ktorý uvažuje s národnou legislatívou. Vychádza z prognózy dlhu a primárneho štruktúrného salda na rok 2017, zohľadňujúc ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti. Indikátor S1 je v tomto scenári vyčíslený s predpokladom, že výška dlhu bude v roku 2030 na úrovni 47 % HDP⁶¹ (oproti základnému scenáru na úrovni 60 % HDP).

TABUĽKA 30 - Predpoklady pre výpočet indikátorov udržateľnosti pre jednotlivé scenáre

	Východiskový rok (t_0)	Štruktúrne primárne saldo	DLH (t_0)	Postupná konsolidácia	DLH (t_1)	Koncový rok (t_1)
Scenár 2017	2017	0,3	51,8	2018 až 2020	60	2030
Scenár MTO	2019	0,9	48,0	2020	60	2030
Scenár 2017 s dlhovou brzdou	2017	0,3	51,8	2018 až 2020	47	2030

Zdroj: MF SR

⁶⁰ Ageing report (2015), EK.

⁶¹ Táto hranica predstavuje druhé najvyššie sankčné pásmo dlhovej brzdy. Podľa platných legislatívnych ustanovení musí vláda v prípade dosiahnutia úrovne dlhu vo výške 57 % HDP predložiť do parlamentu vyrovnaný rozpočet, limitujúci nárast dlhu nad túto hranicu. Uvedená hranica sa bude od roku 2018 v súlade s Ústavným zákonom 493/2011 o rozpočtovej zodpovednosti automaticky každoročne znižovať o 1 p. b. až kým nedosiahne hodnotu 47 % HDP.

V strednodobom horizonte dosahuje Slovensko podľa ukazovateľa S1 hodnotenie nízko rizikovej krajiny. Z pohľadu národných špecifik, pri aplikácii najviac reflektujúceho scenára 2017 s dlhovou brzdou⁶², **nie je potrebné pri dodržaní aktuálnych rozpočtových cieľov prijímať dodatočné konsolidačné opatrenia** na to, aby sa v roku 2030 podarilo znížiť a udržať hrubý dlh na hranici 47 % HDP⁶³. V porovnaní s predchádzajúcim hodnotením bol v tomto scenári zaznamenaný posun do pásma s nízkym rizikom udržateľnosti (Tabuľka 31).

Záporné hodnoty vo výške -1,1 v scenári 2017 resp. -1,8 v scenári dosiahnutia MTO v roku 2019 opätovne potvrdzujú, že zo strednodobého pohľadu nie sú potrebné dodatočné konsolidačné opatrenia a aj bez zmeny súčasných politík je cieľový dlh (v tomto prípade 60 % HDP) udržateľný do roku 2030. Slovensko dosahuje priaznivé hodnotenie v oboch scenároch najmä z dôvodu dosahovania hrubého dlhu pod úrovňou 60 % HDP a prognózovaným výraznejším nárastom výdavkov citlivých na starnutie až v dlhodobom horizonte po roku 2030.

Aktualizáciou vývoja fiškálnych predpokladov a makroekonomického vývoja sa hodnotenie Slovenska zlepšilo aj v prípade dlhodobého horizontu. Aj napriek zlepšeniu oproti predchádzajúcemu roku, ostáva dosiahnutá hodnota indikátora S2 v pásme stredne veľkého rizika dlhodobej udržateľnosti (Tabuľka 31). Potreba pokračujúceho zlepšovania primárneho štrukturálneho salda je aj naďalej vynútená stále rastúcimi výdavkami na zdravotnú a dlhodobú starostlivosť a výdavkami na dôchodky, ktoré budú narastať hlavne po roku 2030. Scenár dosiahnutia MTO v roku 2019 predpokladá minimálny posun hodnoty indikátora S2 (Tabuľka 31).

TABUĽKA 31 - Ukazovatele udržateľnosti S1 a S2 (% HDP)¹

	Scenár 2017	Scenár MTO (2019)	Scenár 2017 s dlhovou brzdou
S1 Indikátor	-1,1 (-0,1)	-1,8 (-1,6)	-0,1 (0,9)
z toho:			
Počiatočná rozpočtová pozícia	-0,6 (0,2)	-1,0 (-0,7)	-0,6 (0,2)
Náklady odkladu konsolidácie	-0,1 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0 (0,1)
Požadovaná úroveň dlhu v koncovom roku	-0,6 (-0,5)	-1,1 (-1,1)	0,4 (0,4)
Dlhodobé výdavky (náklady starnutia)	0,0 (0,0)	0,2 (0,2)	0,0 (0,0)
Výpadok príjmov kvôli druhému pilieru	0,2 (0,2)	0,1 (0,1)	0,2 (0,2)
S2 Indikátor	2,6 (3,1)	2,1 (2,2)	-
z toho:			
Počiatočná rozpočtová pozícia	0,7 (1,2)	0,0 (0,2)	-
Výdavky na penzie	0,8 (0,8)	1,2 (1,1)	-
Zdravotná a dlhodobá starostlivosť	1,5 (1,6)	1,5 (1,5)	-
Výdavky na vzdelanie a dávky v nezamestnanosti	-0,3 (-0,3)	-0,3 (-0,3)	-
Výpadok príjmov kvôli druhému pilieru	-0,1 (-0,1)	-0,2 (-0,2)	-

¹ Údaje v zátvorkách reprezentujú dosiahnuté hodnoty z predchádzajúceho Programu stability 2016 až 2019
Vyššie hodnoty predstavujú vyššie riziko z pohľadu udržateľnosti verejných financií, farby indikujú stupeň rizika.

Zdroj: MF SR

BOX 12 - Aktualizácia demografickej prognózy

Slovensko patrí medzi krajiny s výrazným vplyvom starnutia obyvateľstva na verejné financie v dlhodobom horizonte. Starnutie populácie vytvára výzvu pre nastavenie fungovania dôchodkového systému, verejného zdravotníctva, ako aj financovania systému dlhodobej starostlivosti.

Podľa novej demografickej projekcie Eurostatu⁶⁴ bude Slovensko čeliť významnému starnutiu obyvateľstva. Z najmladšej ekonomiky v EÚ (iba 20 ľudí starších ako 65 rokov na 100 ľudí vo veku 14 až 64 rokov v roku 2015) sa zmení na 8. najstaršiu (59 ľudí starších ako 65 rokov na 100 ľudí v aktívnom veku). Oproti predošlej prognóze, ktorá považovala SR za najrýchlejšie starnúcu krajinu v EÚ, ide o relatívne zlepšenie. Vplyv novej demografie na dlhodobú udržateľnosť verejných financií bude vyhodnotený v budúcoročnej Správe o starnutí populácie (Ageing report 2018).

⁶² Tento scenár rešpektuje prísnejšie národné ciele dosiahnutia nižšej hranice dlhu (47 % oproti 60 % HDP v metodike EK).

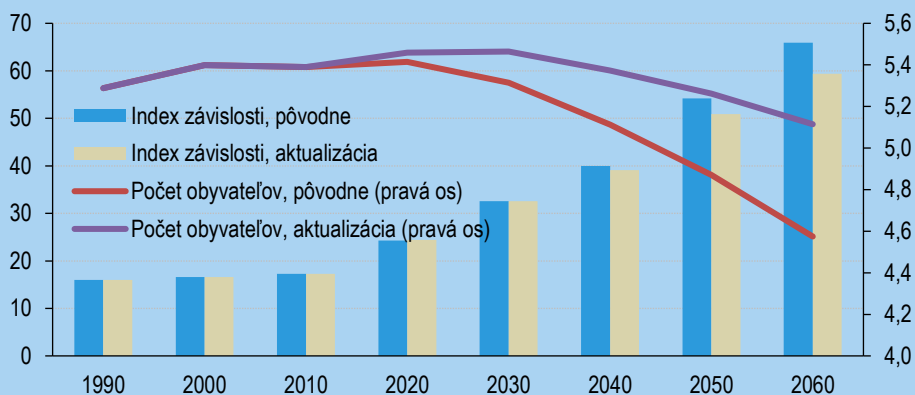
⁶³ Napr. [RRZ \(2015\)](#) a [OECD \(2014\)](#) považujú za bezpečnú úroveň dlhu v prípade Slovenska hodnotu pod 50 % HDP.

⁶⁴ Eurostat zverejnil demografickú projekciu do roku 2080 vo februári 2017.

MF SR pripravilo aktualizáciu prognózy penzijných výdavkov, ktoré tvoria najväčšiu časť výdavkov citlivých na starnutie populácie. Oproti Správe o starnutí obyvateľstva z 2015 aktualizovaná demografická projekcia Eurostatu by mala zlepšiť saldo penzijného systému o 1,5 % HDP⁶⁵ v roku 2060. Príjmy a výdavky sa na zlepšení podieľajú rovnomerne 0,78 % resp. 0,72 % HDP v roku 2060.

GRAF 40 - Index závislosti⁶⁶ a počet obyvateľov SR (mil. osôb), podľa novej a pôvodnej prognózy Eurostatu

Zdroj: MFSR

⁶⁵ Jedná sa o analytický scenár MF SR vychádzajúci z predpokladov o Správy o starnutí 2015, okrem demografickej projekcie. Aktualizovaná demografická projekcia bola zohľadnená aj vo vývoji HDP. Bol použitý model ktorý najlepšie kopíruje prognózu HDP od Európskej komisie.

⁶⁶ Pomer populácie staršej ako 65 rokov ku populácia vo veku 15 až 64 rokov.

5 KVALITA VEREJNÝCH FINANCIÍ

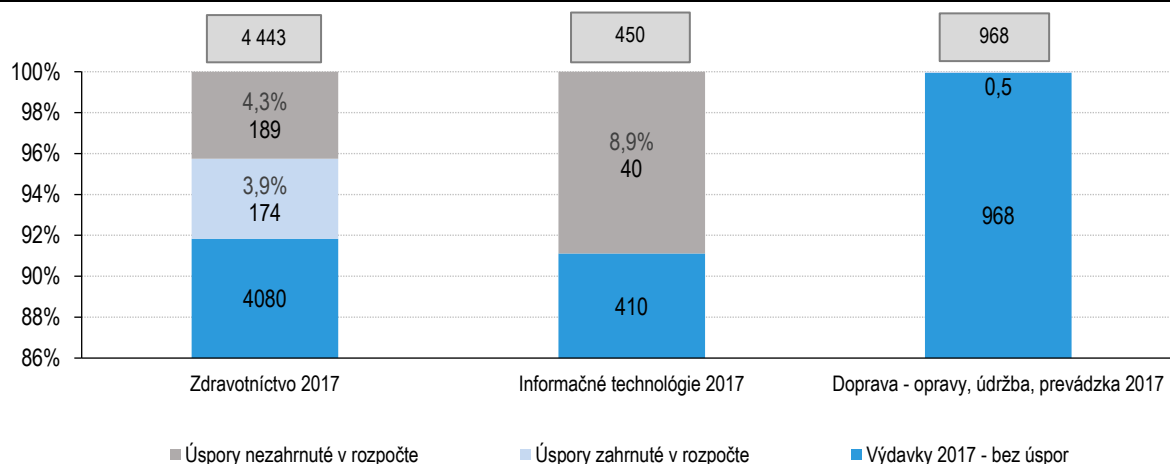
Realizácia princípov vyššej hodnoty za peniaze vo verejných výdavkoch a pokračujúce kroky na zlepšenie efektívnosti výberu daní zvyšujú kvalitu verejných financií. V rámci projektu Hodnota za peniaze prebieha revízia výdavkov. Ako súčasť rozpočtového procesu hodnotí v roku 2017 výdavky na vzdelávanie, prácu a sociálne veci a životné prostredie. Lepšie, analýzami podložené verejné rozhodnutia podporí silnejšia úloha ekonomického hodnotenia významných investícií. Od roku 2012 sa podarilo znížiť medzeru výberu DPH zo 41,0 % potenciálneho výberu dane na 28,6 % v roku 2016 a podobný trend kopíruje aj vývoj medzery na korporátnej dani. Zvýšenie dôrazu na analytickú činnosť, nový akčný plán boja proti daňovým únikom a opatrenia na posilnenie dobrovoľného plnenia daňovej povinnosti sú strategickým predpokladom pre pokračujúci pozitívny vývoj v úspešnosti výberu daní.

5.1 Revízia výdavkov

Jedným z nástrojov vlády na zlepšovanie efektívnosti verejných výdavkov je od roku 2016 projekt Hodnota za peniaze. Prvé kolo revízie výdavkov sa zameralo na zdravotníctvo, dopravu a informatizáciu, ktoré predstavujú približne 8,6 % HDP. Revízia identifikovala potenciálne opatrenia približne 8,9 % výdavkov z celkových výdavkov na zdravotníctvo, resp. informatizáciu. Súčasťou rozpočtu verejnej správy na roky 2017 až 2019 sú opatrenia v zdravotníctve v hodnote 174 mil. eur (čo zodpovedá 3,9 % výdavkov na zdravotníctvo).

Druhé kolo revízie výdavkov je zamerané na trh práce a sociálny systém, vzdelávanie a životné prostredie. Od tohto roku budú revízie ukončené do konca júna, čím sa umožní lepšie zohľadnenie výsledkov revízie v rozpočte verejnej správy. Zároveň prebieha hodnotenie významných dopravných investícií v hodnote 8 mld. eur.

GRAF 41- Revidované výdavky a identifikované opatrenia (v mil. eur)

Zdroj: MF SR

BOX 13 - Organizácia revízie výdavkov

Strategické rozhodnutia ohľadom revízie výdavkov – mandáty revízie a záverečné správy prijíma vláda. Robí tak súbežne s prípravou strategických dokumentov, teda Programom stability, Návrhom rozpočtového plánu a rozpočtom verejnej správy.

Gestorom a koordinátorom agendy je MF SR. Navrhuje ciele, organizáciu aj technické parametre revízie a v spolupráci s príslušnými ministerstvami vykonáva jednotlivé revízie. Do 30.6. publikuje záverečné správy revízie výdavkov, aby sa umožnilo zapracovanie opatrení v návrhu rozpočtu na nasledujúce tri roky.

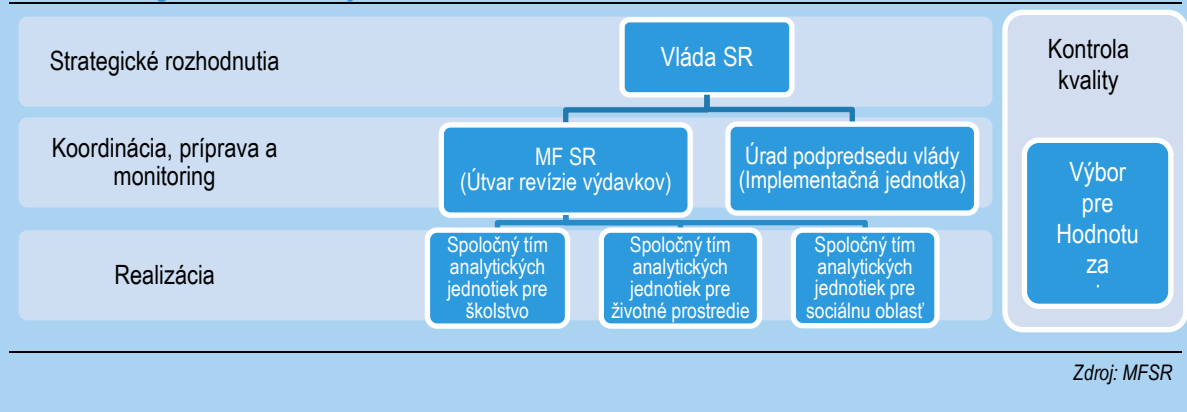

Identifikované opatrenia z ukončenej revízie zapracováva MF SR do návrhu rozpočtu VS vo forme upravených výdavkových limitov voči scenáru nezmenených politík ako aj merateľných ukazovateľov. Vláda schvaľuje revízie spolu s rozpočtom VS do 15. októbra.

Harmonogram a priebeh plnenia opatrení je obsahom implementačných plánov. Ich plnenie monitoruje MF SR (finančné opatrenia) a Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (hodnota a zabezpečenie plnenia). Plnenie opatrení revízie výdavkov bude pravidelne vyhodnocované spravidla po prvom polroku a po ukončení rozpočtového roka.

Kľúčové rozhodnutia strategického plánovania, kontroly kvality výstupov a transparentnosti výstupov iniciatívy hodnotí Výbor pre Hodnotu za peniaze zložený z externých odborníkov v oblasti verejných politík.

GRAF 42 - Organizácia revízie výdavkov

5.2 Lepšie riadenie investícií

Vláda zjednotí prípravu a riadenie verejných investícií. V súlade s princípmi hodnoty za peniaze bude mať pri posudzovaní projektov väčšiu úlohu hodnotenie prínosov a nákladov. Investičné projekty nad 40 mil. eur po príprave predkladajúcou organizáciou posudzuje aj MF SR.

Vláda zjednotí metodiky a proces posudzovania investičných projektov. Jeho základom bude ekonomická analýza prínosov a nákladov (CBA). V súčasnosti rozdrobené metodiky pre tvorbu CBA budú zjednotené na úrovni celej štátnej správy. Pripravované projekty budú musieť jasne zdefinovať ciele, ktoré chcú dosiahnuť, aj alternatívy, ktorými je možné tieto ciele naplňať. Čo najviac prínosov a nákladov každej alternatívy bude kvantifikovaných vo finančnom vyjadrení, čím sa zníži subjektívnosť hodnotenia. Kľúčové parametre a predpoklady (diskontná miera, hodnota času a pod.) budú vopred zdefinované, vďaka čomu sa zvýši porovnateľnosť projektov.

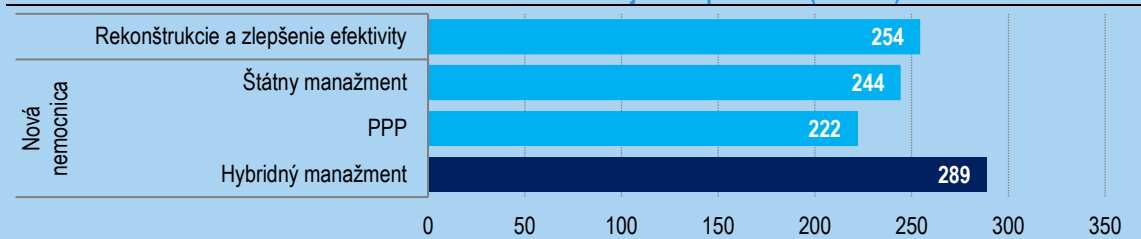
Povinnou súčasťou každého verejného investičného projektu bude štúdia uskutočniteľnosti bez ohľadu na zdroj financovania, posúdené z pohľadu CBA budú aj Ministerstvom financií SR. Štúdia uskutočniteľnosti sa spravidla bude pripravovať na začiatku investičného procesu, čím sa minimalizujú utopené náklady neuplatnených alternatív. Ministerstvo financií SR už posudzuje investičné projekty nad 40 mil. eur z pohľadu hodnoty za peniaze vo fáze prípravy štúdie uskutočniteľnosti a pred vyhlásením verejného obstarávania. V prípade projektov v informatizácii posudzuje Ministerstvo financií SR projekty od 10 mil. eur.

BOX 14 - Hodnotenie investícií - prípadová štúdia novej UNB

Projekt novej koncepcie Univerzitnej nemocnice Bratislava prináša hodnotu za peniaze s čistou súčasnou hodnotou 289 mil. eur. Investícia sa má finančne vrátiť do roku 2032. Výstavba novej nemocnice a jej reorganizácia zároveň očakáva prínosy z lepšej starostlivosti a zníženia odvrátiteľnej úmrtnosti. **Nová UNB (Rázsochy a Ružinov) má byť zisková a je rentabilná aj ako samostatná investícia.** Pre úspech zvoleného modelu financovania novej UNB sú kľúčové zmluvné podmienky, ktoré budú motivovať manažéra zdravotnej starostlivosti dosiahnuť zisk pri zachovaní vysokých štandardov kvality a dostupnosti starostlivosti.

GRAF 43 - Finančná čistá súčasná hodnota alternatív novej koncepcie UNB (mil. eur)

Zdroj: Koncepcia UNB, ÚHP, 2017

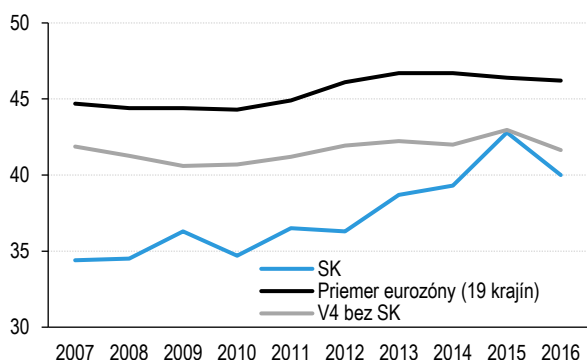
Ministerstvo financií SR hodnotilo návrh reorganizácie Univerzitnej nemocnice Bratislava a vybudovania novej nemocnice v Bratislave s celkovými odhadovanými nákladmi 324 mil. eur bez DPH. Nová nemocnica má stáť v lokalite Rázsochy, nemocnica v Ružinove má prejsť výraznou rekonštrukciou. Súčasťou projektu je zmena ostatných nemocníc na špecializované (Staré Mesto, Podunajské Biskupice) a všeobecné (Petražalka). Nemocnica Kramáre má byť zrušená po dostavaní Rázsoch v roku 2023.

Projektový zámer predložilo na rokovanie vlády Ministerstvo zdravotníctva SR. MF SR pripravilo stanovisko k projektu z pohľadu hodnoty za peniaze. Na základe posúdenia cieľov projektu, analýzy dopytu, výberu alternatív riešenia, ekonomického hodnotenia a rizík projektu malo stanovisko odporúčací charakter.

5.3 Prijímové ciele rozpočtu verejnej správy

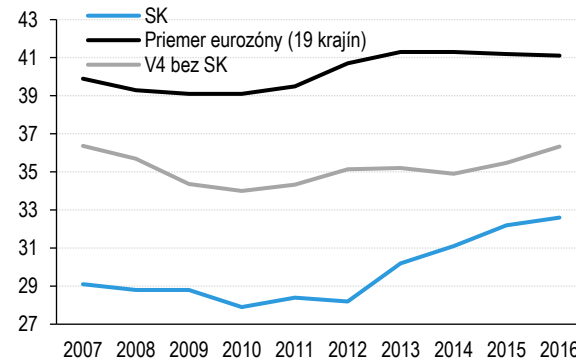
Pomer celkových príjmov verejnej správy k HDP je na Slovensku dlhodobo pod referenčnými hodnotami, ktorými sú priemer eurozóny a krajín V3. Na horizonte posledných troch rokov však príjmy verejnej správy, aj vďaka úspešnému boju proti daňovým únikom a prijatím opatreniam prevažne v roku 2013, konvergujú k obom referenčným priemerom (Graf 44). Rok 2015 predstavuje špecifickú výnimku, kedy výraznejší rast príjmov spôsobilo zrýchlené čerpanie EÚ fondov z konca druhého programového obdobia. I napriek čiastočnej konvergencii, **Slovensko dosahuje naďalej najnižší pomer daňových a odvodových príjmov** (ďalej len daňových)⁶⁷ voči HDP v porovnaní s priemerom eurozóny a zvyšných krajín V4.

GRAF 44 - Porovnanie vývoja príjmov VS (% HDP)

Zdroj: Eurostat

GRAF 45 - Porovnanie vývoja daní a odvodov VS (% HDP)

Zdroj: Eurostat

V roku 2017 by mal podiel daňových príjmov verejnej správy na HDP dosiahnuť 32,9 %. V nasledujúcich rokoch fiškálneho rámca (2018 až 2020) bude podiel mierne klesať, pričom v roku 2020 dosiahne 31,9 % HDP.

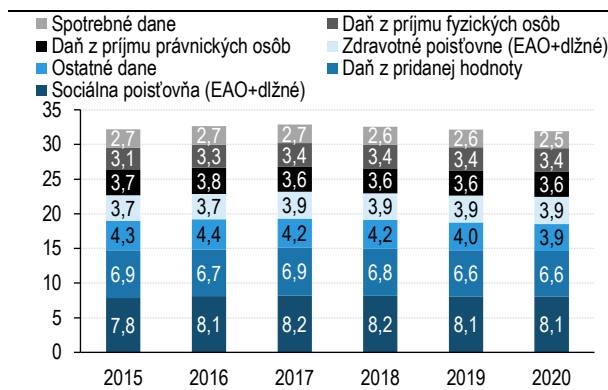
Fiškálny rámec predpokladá **stabilný vývoj** dane z príjmov fyzických osôb, korporátnej dane a zdravotných odvodov v pomere k HDP na celom horizonte prognózy (Graf 45). Pokles dane z pridanej hodnoty na HDP spôsobuje pomalší rast spotreby domácností oproti celkovému rastu ekonomiky. Vývoj sociálnych odvodov voči výkonu ekonomiky ovplyvňuje postupné zvyšovanie sadzby odvodu do 2. dôchodkového piliera od roku 2017⁶⁸,

⁶⁷ Ďalej v texte len daňových príjmov, zodpovedá súčtu ESA položiek (D.2REC+D.5REC+D61.REC).

⁶⁸ Nie je daňovým príjmom VS.

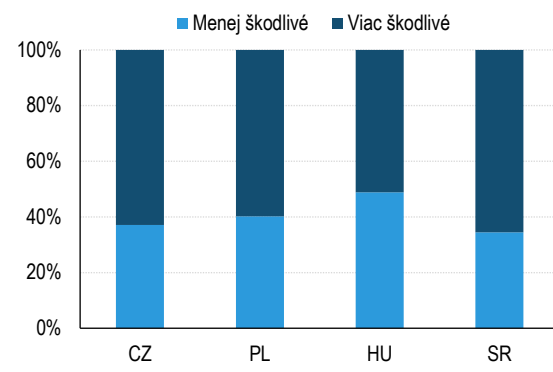
existencia maximálnych stropov a minimálne odvody, ktoré logicky neumožňujú plnú transformáciu rastu mzdovej bázy do výnosu odvodov. **Neexistencia automatickej indexácie** časti daňových príjmov (dane z nehnuteľností, vybrané spotrebné dane, administratívne poplatky a iné príjmy) **spôsobuje eróziu ich výnosu na HDP** vo zvyšných rokoch prognózy.

GRAF 46 - Podiel daní na HDP (% HDP)

Zdroj: MF SR

GRAF 47 - Daňový mix podľa vplyvu jednotlivých daní na potenciál ekonomiky (% z daňových príjmov)⁶⁹

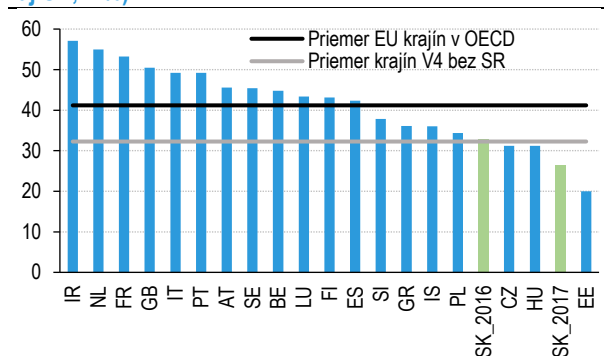
Zdroj: MF SR

5.4.1. Konkurencieschopnosť daňového systému SR

Slovensko je malá otvorená ekonomika a pre jej potenciálny rast je pomerne dôležitý správne zvolený daňový mix, ktorý podporuje a motivuje prílev priamych zahraničných investícií. Na daňový mix je vhodné nazerať optikou vplyvu jednotlivých daní na ekonomický rast. V tomto kontexte sa na horizonte fiškálneho rámca očakáva stabilný podiel daní z hľadiska ich vplyvu na ekonomický rast⁷⁰.

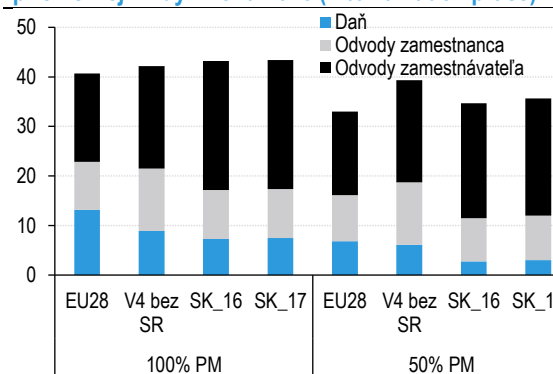
Z hľadiska atraktivity pre potenciálnych investorov je dôležité efektívne zdanenie práce a zisku v krajine. V zdanení práce a kapitálu boli v priebehu minulého roka prijaté viaceré daňové opatrenia, ktoré nadobudli účinnosť v aktuálnom roku. **Zmeny v zdaňovaní dividend znížia efektívne zdanenie** oproti platnej legislatíve do roku 2016 a miera zaťaženia dividend klesne aj pod úroveň zdanenia v okolitých krajinách V4 (Graf 48). Zmeny v sociálnych a zdravotných odvodoch (zrušenie maximálneho vymeriavacieho základu respektíve jeho zvýšenie z päťnásobku na sedemnásobok priemernej mzdy) **prispievajú k vyššej progresivite daňového systému**, no neovplyvnia daňové zaťaženie zamestnancov s priemernou mzdou a nízko príjmových zamestnancov. Mierne zvýšenie zaťaženia nízko príjmového zamestnanca (50 % priemernej mzdy) súvisí s neindexovaním odvodovej odpočítateľnej položky v zdravotných odvodoch (Graf 49).

GRAF 48 - Efektívne zdanenie dividend v EÚ (2016, 2017 aj SR, v %)

Zdroj: MF SR

GRAF 49 - Daňový klin, jednotlivec, príjem 50 % a 100 % priemernej mzdy v roku 2016 (v % nákladov práce)

Zdroj: MF SR

⁶⁹ Za menej škodlivé dane z hľadiska ekonomického rastu sa považujú majetkové dane (daň z nehnuteľností), dane zo spotreby a environmentálne dane. OECD (2010), Tax Policy Reform and Economic Growth, OECD Tax Policy Studies, No. 20, OECD.

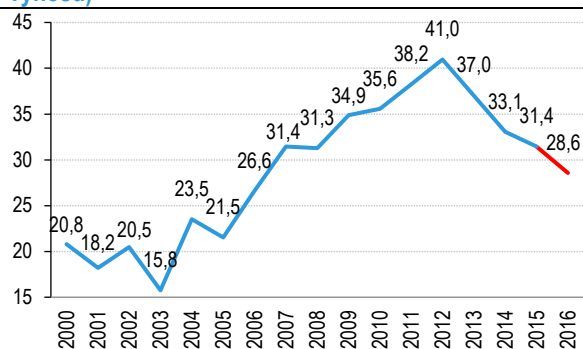
⁷⁰ Slovensko dosahuje cca identický mix daní z hľadiska ich vplyvu na ekonomický rast v porovnaní s priemerom EÚ, no v porovnaní s ostatnými krajinami existuje priestor na zvýšenie podielu menej škodlivých daní (zdroj: [Daňový report SR](#)).

5.4.2 Boj proti daňovým únikom

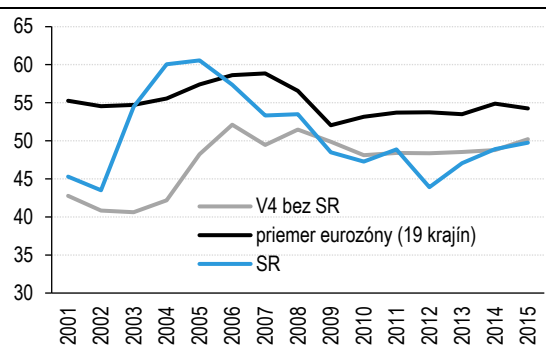
Boj proti daňovým únikom ostáva kľúčovou prioritou slovenskej vlády. Prvotné úsilie bolo zamerané na boj proti únikom na DPH. Opatrenia z trojfázového akčného plánu prijaté v priebehu rokov 2012 až 2016 pomohli zvrátiť dlhoročný nepriaznivý vývoj úspešnosti výberu tejto dane (Graf 50). Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj pokles medzery na DPH, ktorá v období od roku 2012 do 2016 klesla z úrovne 41,0 % na 28,6 %. V roku 2016 odhadujeme, že dodatočný prínos zlepšenej úspešnosti výberu DPH z titulu realizovaných opatrení na boj proti daňovým únikom zodpovedá úrovni 1,3 % HDP oproti roku 2012.

GRAF 50 - Daňová medzera na DPH (% potenciálneho výnosu)

Zdroj: MF SR

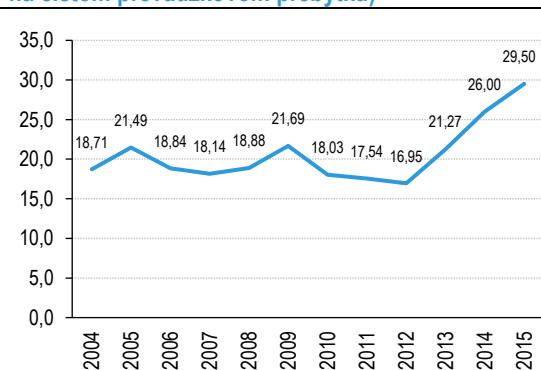
GRAF 51 - Indikátor efektivity výberu DPH⁷¹ (v %)

Zdroj: MF SR

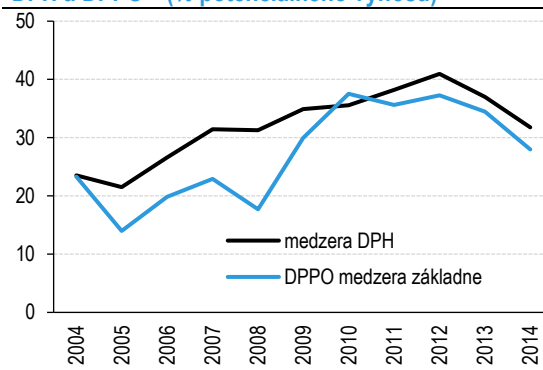
Efektívna daňová sadzba korporátnej dane v posledných rokoch rastie historickým tempom (Graf 52), čo okrem procyklickosti tejto dane⁷² možno pripísať aj opatreniam na DPH, ktoré sa pozitívne prejavujú aj vo výnose DPPO⁷³ (Graf 53). So snahou bližšie porozumieť, ako k rekordnému vývoju efektívnej sadzby korporátnej dane prispieva znižovanie únikov na tejto dani MF SR v spolupráci s MMF realizuje pilotný projekt odhadu daňovej medzery na DPPO. Predbežné výsledky odhadu medzery na korporátnej dani (Graf 53) potvrdzujú pôvodný predpoklad MF SR, že opatrenia zamerané na boj proti únikom na DPH sa takmer priamo úmerne premetli aj do vývoja úspešnosti výberu korporátnej dane.

GRAF 52 - Efektívna daňová sadzba DPPO (výber dane na čistom prevádzkovom prebytku)

Zdroj: MF SR

GRAF 53 - Porovnanie vývoja daňovej medzery na DPH a DPPO⁷⁴ (% potenciálneho výnosu)

Zdroj: IMF's RA-GAP

⁷¹ Tzv. VAT C-efficiency - predstavuje podiel vybranej DPH na nominálnej spotrebe vynásobenej základnou sadzbou DPH. Vyjadruje efektívnosť výberu DPH v širokom slova zmysle, zahŕňajúcom aj veľkosť existujúcim výnimiek, úľav a znížených sadzieb v zdanení pridanej hodnoty v krajine (t. j. ovplyvnenú aj tzv. policy gapom). Indikátor porovnáva skutočný výber DPH s potenciálnym výberom DPH, keby sa celá spotreba v ekonomike zdaňovala základnou sadzbou.

⁷² Vývoj elasticity DPPO voči makrozákkladni je procyklický, v období po finančnej kríze efektívna daňová sadzba klesala aj z dôvodu uplatnenia minulých strát.

⁷³ Opatrenia zamerané na znižovanie podvodne uplatnenej DPH na vstupe vo forme duplicitných alebo falošných faktúr a na elimináciu nezaznamenaných dodávok odberateľovi sa prejavujú nielen vo vyššej daňovej povinnosti DPH, ale aj vo vyššej ziskovosti a tým vyššej daňovej povinnosti na DPPO. Naopak opatrenia zamerané na podvody s nadmernými odpočtami s veľkou pravdepodobnosťou nemajú vplyv na výnos DPPO, keďže väčšinou podvodné spoločnosti daň nepriznajú alebo nezaplatia.

⁷⁴ Predbežný výpočet daňovej medzery na korporátnej dani na základe metodiky Medzinárodného menového fondu (MMF), aktuálny spoločný projekt IFP a MMF, ktorého výsledky budú publikované v priebehu tohto roka) využívajúci „top-down“ prístup odhadu.

Úsilie Finančnej správy SR (FS SR) sa sústreďuje aj na spotrebné dane, čo dokazuje **po predchádzajúcom viacročnom poklese aj stabilizácia daňovej medzery na dani z minerálnych olejov** (pozri [DBP 2017](#)).

Nové opatrenia na boj proti daňovým únikom (plánované v roku 2017)

S účinnosťou od roku 2017 sa na základe aktualizácie Akčného plánu prijímajú ďalšie opatrenia zamerané na boj proti daňovým únikom. V súlade s výzvami a odporúčaniami identifikovanými EK bude FS SR naďalej podporovať zlepšovanie podnikateľského prostredia, dobrovoľné plnenie daňových povinností a znižovanie administratívnej záťaže klientov podporou obojsmernej elektronickej komunikácie, zefektívnením služieb Call Centra a zasielaním predvyplnených daňových priznaní u vybraných typov daní.

V roku 2017 sa plánuje implementovať „soft warning“ systém, ktorý daňové subjekty upozorní na podozrenie zo zapojenia do podvodu, na vznik a potrebu úhrady nedoplatkov a na možnosť podania dodatočného daňového priznania. K zefektívneniu vymáhania nedoplatkov by mal prispieť systém posudzovania rizikovosti daňových dlžníkov s cieľom získať informácie pre exekútorov na jednom mieste a zrýchlenia vymáhania nedoplatkov. V spolupráci so Slovenskou bankovou asociáciou pripravuje FS SR zabezpečenie obojsmernej elektronickej komunikácie exekútorov prostredníctvom priameho vymáhania nedoplatkov z účtov daňových subjektov. Zároveň dôjde k finalizácii 2. etapy automatizácie colného dohľadu nad dovozom tovaru prostredníctvom systému e-DOVOZ. K plánovaným opatreniam patrí aj zavedenie interného posudzovania spoľahlivosti daňových subjektov, implementácia opatrení na zvýšenie výberu spotrebných daní a elimináciu daňových únikov. FS SR rozšíri využívanie systému ALLADIN na podporu kontrol vykonávaných nielen colníkmi, ale aj daňovými úradmi a v oblasti medzinárodnej spolupráce bude pokračovať vo výmene údajov týkajúcich sa daňových rezidentov.

V rámci chystaného nového Akčného plánu budú v rokoch 2017 a 2018 prijímané ďalšie opatrenia zamerané nielen na potlačanie daňových podvodov, ale najmä na zlepšovanie podnikateľského prostredia. V spolupráci s ďalšími rezortmi verejnej správy bude zriadené medzirezortné analytické centrum zaoberajúce sa finančnou kriminalitou, ktoré bude aktívne spolupracovať pri príprave návrhov legislatívnych zmien na zamedzenie podvodov na daniach.

BOX 15 - Akčný plán boja proti daňovým únikom

Prepad úspešnosti výberu DPH v roku 2012 a s tým súvisiaci nárast daňovej medzery na úroveň 41,0 % z potenciálneho výnosu (3 mld. Eur) podnietil prijatie akčného plánu na boj proti daňovým únikom. Od roku 2012 sa podarilo znížiť medzeru na dani z pridanej hodnoty o tretinu (zo 41,0 % na 28,6 %).

Opatrenia prijaté v rokoch 2012 až 2016

V prvej etape akčného plánu v roku 2012 sa umožnilo rušenie registrácie nekomunikujúcich a nekontaktných daňových subjektov a zaviedol sa inštitút spoločného a nerozdielného ručenia za daň. Novela zákona DPH zaviedla povinnosť skladať finančnú zábezpeku rizikovými osobami pri registrácii DPH, povinné mesačné zdaňovacie obdobie pre nových platiteľov DPH na dvanásť mesiacov a znížila sa hranica obratu na povinné mesačné zdaňovacie obdobie. Boli definované nové trestné činy daňového podvodu a marenia výkonu správy daní. V júli 2012 bol spustený pilotný projekt „Daňová kobra“, v rámci ktorého Finančná správa SR v spolupráci s políciou a prokuratúrou riešia prípady závažných daňových podvodov.

V druhej etape bol zavedený režim sprísneného daňového dohľadu nad rizikovými subjektmi, povinnosť správcu vkladu vložiť peňažné vklady spoločníkov s. r. o. na bankový účet. Spustil sa program na boj proti korupcii v rámci FS SR a so zámerom zabrániť fiktívnemu vystavovaniu príjmových a výdavkových pokladničných dokladov sa zaviedla povinnosť bezhotovostnej platby s limitom nad 5 tisíc eur.

V tretej etape v roku 2014 bolo najdôležitejším opatrením v oblasti boja proti daňovým únikom zavedenie kontrolného výkazu (KV), ktorý zvýšil efektívnosť kontrol nadmerných odpočtov (NO). Vybrané údaje z KV je možné konfrontovať s údajmi, ktoré platiteľ dane uviedol v daňovom priznaní, čím sa vytvorila efektívna možnosť krížnej kontroly údajov. Taktiež sa rozšíril tuzemský prenos daňovej povinnosti na príjemcu plnenia (tzv. reverse charge) na rizikové komodity, a tým obmedzenie karuselových obchodov s nimi.

V roku 2015 bol akčný plán doplnený o ďalších 30 opatrení zameraných najmä na vyššiu efektívnosť identifikácie, výberu a vymáhania daní. Okrem iného sa zaviedlo prenesenie daňovej povinnosti na príjemcu plnenia pri stavebných prácach, tzv. tuzemské samozdanenie (sektor stavebníctva patrí z pohľadu daňových podvodov k najrizikovejším), či

rozšírenie povinností používať elektronické registračné pokladne. Na základe skúseností z praxe boli vykonané úpravy v kontrolnom výkaze, ktoré zabránili zneužívaniu zjednodušených daňových dokladov. Okrem DPH sa úsilie začalo sústreďovať aj na spotrebné dane (zdaňovanie cigár a cigariet v závislosti od hmotnosti).

Plánované opatrenia na roky 2017 a 2018

Boj proti daňovým únikom je nekončiaci proces a vláda SR plánuje schváliť nový Akčný plán s opatreniami, ktoré budú prijímané v rokoch 2017 a 2018. Tieto opatrenia možno rozdeliť do troch oblastí: „**pro-business**“ opatrenia, ktorých zámerom je administratívne odbremeniť podnikateľské prostredie, opatrenia na podporu výkonu správy daní a opatrenia na zlepšenie kontrolnej činnosti.

S cieľom zlepšenia podnikateľského prostredia sa plánuje zaviesť možnosť vyplatenia časti NO bez daňovej kontroly, kde správca dane má jednoznačné dôkazy, že uplatnený nárok je oprávnený. Oproti súčasnosti tak bude zadržovaná iba časť NO, pri ktorej má správca dane podozrenie. Ďalšie opatrenie, ktoré prispeje k nižšiemu zaťaženiu podnikateľov a k vyššej efektívnosti správy daní je vytvorenie interného indexu spoľahlivosti daňových subjektov.

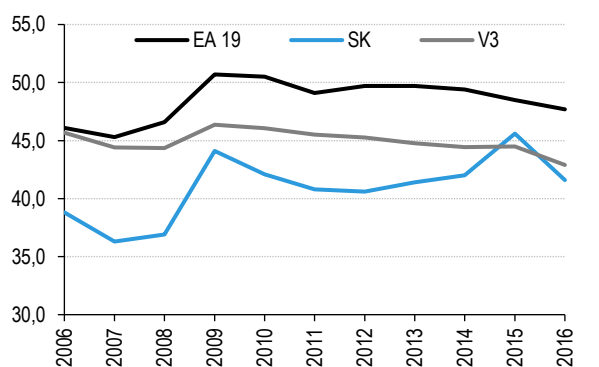
Zjednodušenie vyrubovacieho konania a právna úprava pre zlučovanie obchodných spoločností prispejú k efektívnejšiemu výkonu správy dane. Cieľom oboch opatrení je zamedziť zneužívaniu rozdeľovania spoločností pri platení daní, či umelému natáhovaniu vyrubovacích konaní.

Jedným z opatrení na **zlepšenie daňovej kontroly** je plánované zavedenie elektronickej kasy (eKASA). Jedná sa o online prepojenie elektronických registračných pokladníc s centrálnou pokladnicou na FS SR. Cieľom tohto opatrenia je obmedziť neevidovanie vydaných dokladov, rovnako ako zefektívniť kontrolu registračných pokladníc. Rozšírenie superzaisťovacieho príkazu na majetok umožní kontrolnému útvaru FS SR zaistiť majetok v prípade dôvodného podozrenia, že majetok súvisí s trestným činom. Na zefektívnenie kontrol sa zavádza inštitút agenta, kde pri najzávažnejších formách daňovej trestnej činnosti môže byť agentom aj iná osoba ako príslušník policajného zboru.

5.4 Výdavkové ciele rozpočtu verejnej správy podľa ich funkcie⁷⁵

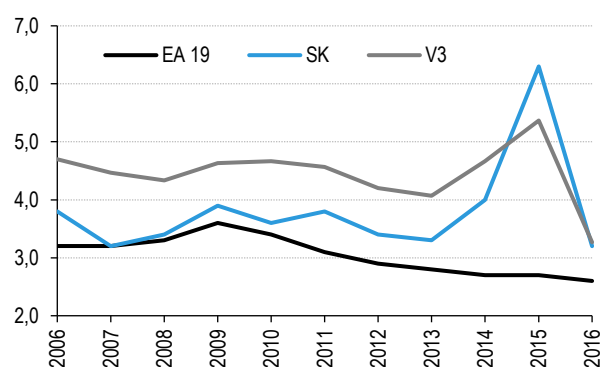
Pomer celkových výdavkov verejnej správy k HDP bol na Slovensku dlhodobo pod referenčnými hodnotami, ktorými sú priemer eurozóny a krajín V3. V posledných rokoch výdavky verejnej správy konvergovali k obom referenčným priemerom (Graf 54). Vysoký nárast v roku 2015 ovplyvnilo dočerpávanie EÚ prostriedkov z druhého programového obdobia. V minulom roku sa výdavky vrátili na úroveň roku 2013, poukazujúc na možnosť pozastavenia ich konvergenencie. Slovensko tak naďalej patrí medzi európske štáty s nižším pomerom verejných výdavkov k HDP. Zrýchlenie čerpania EÚ fondov na Slovensku, ako aj vo zvyšných krajinách V4 viedlo k výraznému nárastu verejných investícií v rokoch 2014 a 2015. Minulý rok pre kapitálové výdavky znamenal najnižšiu úroveň od roku 2007 (Graf 55).

GRAF 54 - Vývoj výdavkov VS (% HDP)

* EA19 (priemer Eurozóny), V3 (krajiný V4 bez SR) Zdroj: Eurostat

GRAF 55 - Vývoj kapitálových výdavkov VS (% HDP)

* EA19 (priemer Eurozóny), V3 (krajiný V4 bez SR) Zdroj: Eurostat

⁷⁵ Pozn.: Metodika zaznamenávania výdavkov podľa funkčnej klasifikácie sa môže medzi jednotlivými krajinami líšiť. Toto môže spôsobiť, že v rámci rovnakej položky vystupujú v rôznych krajinách odlišné dáta (napr. zdaňované a nezdaňované dôchodky). Klasifikácia COFOG tiež nezohľadňuje výdavky realizované cez daňový systém (napr. daňové bonusy na deti).

Medzinárodné porovnanie štruktúry výdavkov podľa ich funkcie⁷⁶ voči ostatným krajinám V4 ukazuje, že Slovensko dáva nižší podiel výdavkov na vzdelávanie, všeobecné verejné služby a ekonomickú oblasť.⁷⁷ **Podiel výdavkov na HDP je v porovnaní s priemerom ostatných krajín V4 vyšší v zdravotníctve, vo verejnom poriadku a bezpečnosti.** Naopak nižší podiel výdavkov vynakladáme na sociálne zabezpečenie. V porovnaní s priemerom EÚ je rozdiel v podiele výdavkov na sociálne zabezpečenie ešte vyšší, dôvodom sú relatívne nižšie výdavky na dlhodobú starostlivosť a iné sociálne služby⁷⁸ a rovnako aj podporu a aktiváciu v nezamestnanosti.

TABUĽKA 32 - Výdavky verejnej správy podľa klasifikácie COFOG

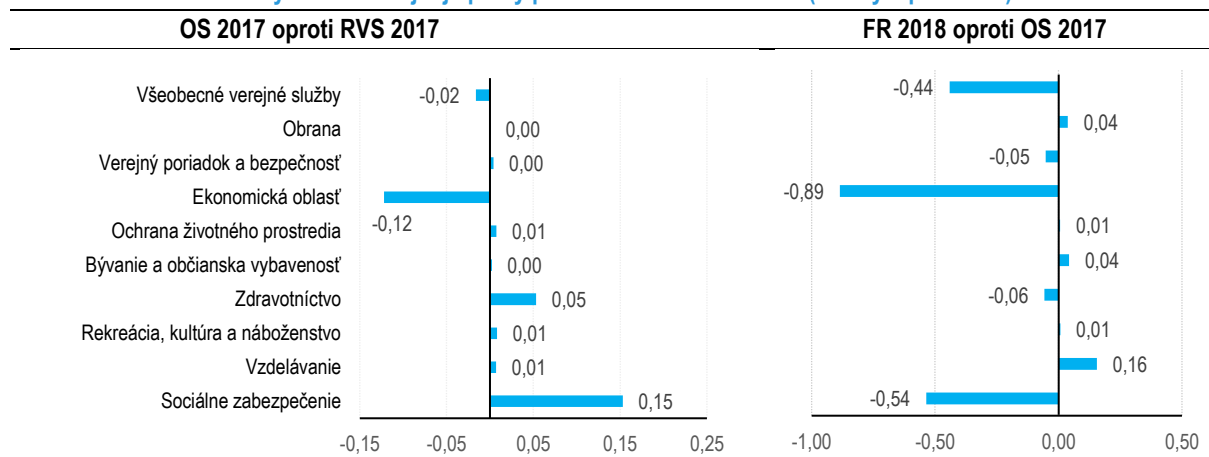
Funkcie	COFOG kód	SK 2018 (FR)		SK 2017 (OS)		V3 (2015)		EÚ 28 (2015)	
		% HDP	% CVVS	% HDP	% CVVS	% HDP	% CVVS	% HDP	% CVVS
1. Všeobecné verejné služby	1	5,0	12,7	5,4	13,3	6,0	13,3	6,2	13,1
2. Obrana	2	1,2	3,0	1,1	2,7	1,0	2,4	1,4	2,9
3. Verejný poriadok a bezpečnosť	3	2,1	5,4	2,2	5,3	2,0	4,6	1,8	3,7
4. Ekonomická oblasť	4	3,9	9,9	4,7	11,6	6,6	14,7	4,3	9
5. Ochrana životného prostredia	5	0,5	1,2	0,4	1,1	1,0	2,2	0,8	1,7
6. Bývanie a občianska vybavenosť	6	0,5	1,3	0,5	1,1	0,8	1,8	0,6	1,2
7. Zdravotníctvo	7	7,3	18,7	7,4	18,1	5,9	13,3	7,2	15,2
8. Rekreačia, kultúra a náboženstvo	8	1,0	2,6	1,0	2,4	1,5	3,4	1,0	2,2
9. Vzdelávanie	9	4,2	10,6	4,0	9,8	5,1	11,6	4,9	10,3
10. Sociálne zabezpečenie	10	13,6	34,8	14,2	34,6	14,5	32,8	19,2	40,6
Celkové výdavky	TE	39,2	100	40,9	100	44,5	100	47,2	100

Pozn.: CVVS - Celkové výdavky verejnej správy, FR - fiškálny rámec, OS - očakávaná skutočnosť

Zdroj: MF SR

Podľa očakávanej skutočnosti (OS) na rok 2017 sú verejné výdavky vyššie o 0,1 % HDP v porovnaní so schváleným rozpočtom. Nárast oproti schválenému rozpočtu je zaznamenaný najmä v sociálnom zabezpečení a v zdravotníctve (graf 56)⁷⁹. Naopak v ekonomickej oblasti sa očakávajú výdavky nižšie o 0,12 % HDP oproti schválenému rozpočtu. V ostatných oblastiach je úroveň výdavkov blízko úrovne predpokladanej schváleným rozpočtom na rok 2017.

GRAF 56 - Porovnanie výdavkov verejnej správy podľa klasifikácie COFOG (zmeny v p. b. HDP)⁸⁰

Pozn. RVS - rozpočet verejnej správy (schválený parlamentom) OS - očakávaná skutočnosť

Zdroj: Eurostat, MFSR

Podiel výdavkov na HDP podľa fiškálneho rámca na rok 2018 oproti očakávanej skutočnosti za rok 2017 klesá o 1,7 % HDP. Nominálne výdavky rastú najmä na školstvo, zdravotníctvo a sociálnu politiku. Výdavky na školstvo rastú v súvislosti s valorizáciou miezd pedagogických zamestnancov v súlade s prioritami vlády.

⁷⁶ Posledné dostupné údaje za klasifikáciu COFOG sú z roku 2015.

⁷⁷ Zmena Eurostatu v metodike zaznamenávania výdavkov na zdravotníctvo a sociálnej ochranu z roku 2015 bola zrušená. Výdavky tak boli zaradené do svojich pôvodných oblastí. Predpoklady fiškálneho rámca na rok 2017 boli upravené o túto skutočnosť.

⁷⁸ Napríklad starostlivosť o deti, ľudí v kríze.

⁷⁹ Rozdiel v sociálnom zabezpečení je spôsobený tým, že očakávaná skutočnosť na rok 2017 (na rozdiel od rozpočtu) už obsahuje náklady na mimorozpočtovom účte penzijného systému ozbrojených zložiek. V zdravotníctve rozdiel spôsobuje zvyšovanie plátov z titulu rapidného rastu minimálnej mzdy a vyššieho ako očakávaného rastu priemernej mzdy v hospodárstve.

⁸⁰ Pre potreby Programu stability sú údaje za HDP prebrané z aktuálnej oficiálnej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy z februára 2017.

Nominálne výdavky na zdravotníctvo stúpajú vzhľadom na očakávaný rast príjmov od ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Nominálne výdavky na sociálnu politiku medziročne rastú pomalšie ako HDP a teda klesá ich podiel na HDP. Výdavky na ekonomickú oblasť a všeobecné verejné služby klesajú nominálne aj ako podiel na HDP z titulu pomalšieho čerpania EÚ fondov ako aj nižších výdavkov na významné investície.

6 INŠTITUCIONÁLNE ASPEKTY VEREJNÝCH FINANCIÍ

V rámci existujúceho fiškálneho rámca Slovensko uplatňuje viacero fiškálnych pravidiel, z ktorých kredibilitu vývoja verejných financií primárne zabezpečuje pravidlo o dlhovej brzde a pravidlo o vyrovnanom rozpočte verejnej správy. V priebehu roka 2016 nedošlo k žiadnym zmenám v uplatňovaní národných fiškálnych pravidiel. Vláda však iniciovala verejnú diskusiu k potenciálnym zmenám v pravidle dlhovej brzdy primárne s cieľom zabezpečiť neutralitu dlhového kritéria pri riadení hotovostnej rezervy štátu, zohľadňovanie strategických verejných investícií pri uplatňovaní sankcií a nastavenie parametrov sankčných pásiem podporujúcich udržateľný rast Slovenska. Viaceré zmeny sa realizovali v zákone o rozpočtových pravidlách, ktorý zabezpečuje praktickú aplikáciu strednodobého rozpočtového rámca.

Cieľom národného fiškálneho rámca je dosahovanie zdravých rozpočtových pozícií, zníženie procyklickosti fiškálnej politiky a zvyšovanie efektivity verejných výdavkov. Národný rámec fiškálnej politiky definuje súhrn pravidiel, predpisov a postupov, ktoré ovplyvňujú realizáciu národnej rozpočtovej politiky v podobe jej plánovania, schvaľovania, monitorovania a hodnotenia. Hovoríme najmä o:

- 1) **Národných fiškálnych pravidiel**, ktoré vyvíjajú trvalý tlak na fiškálnu politiku prostredníctvom definovaných záväzných cieľov pre hlavné rozpočtové agregáty (verejné príjmy, verejné výdavky, deficit a dlh). Prispievajú k posilňovaniu rozpočtovej disciplíny, koordinácii verejných politík a znižovaniu neistoty ohľadom budúceho vývoja fiškálnej politiky.
- 2) **Nezávislých fiškálnych inštitúciách**, ktoré produkujú nezávislé makroekonomické prognózy, monitorujú a hodnotia vývoj fiškálnej politiky a plnenie pravidiel rozpočtovej zodpovednosti.
- 3) **Strednodobých rozpočtových rámcov**, ktoré zabezpečujú prípravu, realizáciu, monitorovanie a záväznosť rozpočtovej politiky na viacročnom horizonte.

6.1 Inštitucionálne aspekty verejných financií v SR

V podmienkach SR aplikujeme **nasledovné fiškálne pravidlá**:

1. Pravidlo o dlhovej brzde pre verejnú správu - zákon o rozpočtovej zodpovednosti zaviedol od roku 2012 pre vládu povinnosť pristupovať obozretne k miere zadlženia celej verejnej správy. V prípade, že sa Eurostatom potvrdená hodnota maastrichtského (hrubého) dlhu ku koncu roka dostane nad zákonom určené dlhové pásma, je vláda automaticky povinná prijať korekčné opatrenia, ktorých rozsah a charakter je uplatňovaný v závislosti od výšky dosiahnutého dlhu a prislúchajúceho sankčného pásma.

Bez zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability. S cieľom nájsť ústavnú väčšinu vláda koncom roka 2016 iniciovala širokú odbornú a politickú diskusiu o reforme ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Cieľom prebiehajúcej diskusie je dosiahnuť **neutralitu dlhovej brzdy pri riadení verejného dlhu naviazaním sankčných pásiem ústavného zákona na čistý verejný dlh** namiesto hrubého verejného dlhu, zohľadnenie strategických verejných investícií pri uplatňovaní sankcií a nastavenie parametrov sankčných pásiem podporujúce hospodársky rozvoj Slovenska. MF SR dôkladne sleduje a podporuje vývoj diskusie s ohľadom na aplikáciu odborného prístupu pri formovaní tejto legislatívnej úpravy.

BOX 16 - Hodnotenie pravidla o dlhovej brzde pre verejnú správu

Dňa 21. októbra 2016 zverejnil Eurostat výsledok aktualizácie notifikácie hrubého dlhu Slovenskej republiky za rok 2015, pričom výsledná výška dlhu 52,5 % HDP signalizovala prekročenie dlhovej hranice 50 % HDP. V tejto súvislosti bol v súlade so zákonom o rozpočtovej zodpovednosti (č. 493/2011 Z. z.) automaticky spustený mechanizmus, ktorý pre prvé dlhové pásmo (50 % HDP až 53 % HDP) požaduje, aby MF SR zaslalo NR SR písomné zdôvodnenie výšky dlhu vrátane návrhu opatrení na jeho zníženie. MF SR v súlade so zákonom pripravilo a do NR SR oficiálne zaslalo zdôvodnenie výšky dlhu.

2. Pravidlo o vyrovnanom rozpočte VS (Fiškálny kompakt) - na základe ratifikácie medzinárodnej zmluvy⁸¹, ktorej súčasťou bolo aj zaviazanie sa vlády k transpozícií európskych pravidiel Paktu stability a rastu do národnej legislatívy, bola s účinnosťou od roku 2014 schválená novela zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Zo zákona vyplynuli nové rozpočtové povinnosti, najmä pravidlo vyrovnaného rozpočtu⁸² a aplikácia korekčného mechanizmu v prípade výraznej odchýlky od tohto pravidla.

Bez zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability.

BOX 17 - Hodnotenie plnenia pravidla vyrovnaného rozpočtu za rok 2015

V roku 2016 boli vykonané dve hodnotenia plnenia pravidla vyrovnaného rozpočtu za rok 2015⁸³. Predbežné hodnotenie na základe aprílovej notifikácie Eurostatu bolo predložené v júni 2016. Aktualizované finálne hodnotenie na základe októbrovej notifikácie Eurostatu prebehlo v novembri 2016. MF SR konštatovalo, že z pohľadu celkového hodnotenia a posunu MTO na rok 2019, identifikované výrazné odchýlenie (v roku 2015) od pôvodnej cesty k dosiahnutiu MTO v roku 2017, nie je zákonným naplnením aplikácie korekčného mechanizmu.

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť pri hodnotení súladu s pravidlami o vyrovnanom rozpočte dospela k rozdielnym výsledkom z pohľadu celkového hodnotenia, ale aj výsledku štruktúrného salda. Preto navrhla potrebu spustenia korekčného mechanizmu aspoň v podobe limitu rozpočtovaných výdavkov verejnej správy. V súlade s princípom „dodržiuj a vysvetľuj“ zverejnilo MF SR dňa 29. decembra 2016 Stanovisko k hodnoteniu RRZ⁸³, kde vysvetlilo dôvody rozdielného hodnotenia v rámci tzv. „celkového hodnotenia“ medzi MF SR a RRZ a potvrdilo, že nedošlo k zákonným dôvodom aplikácie korekčného mechanizmu.

Vzhľadom na rozdielny výklad⁸⁴ pri aplikovaní európskych (Pakt stability a rastu) a národných fiškálnych pravidiel (Fiškálny kompakt) môže objektívne dôjsť k rozdielnemu hodnoteniu fiškálnej pozície. Elimináciu existencie rozdielných interpretácií by malo vyriešiť zverejnenie metodického manuálu pre hodnotenie pravidla vyrovnaného rozpočtu, ktoré MF SR pripravuje.

3. Pravidlo o vyrovnanom rozpočte územnej samosprávy - na základe zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy z roku 2004, môže oprávnený orgán samosprávy schváliť rozpočet na bežný rok v zásade len s vyrovnaným resp. prebytkovým hospodárením. Výnimku tvorí stav, kedy bude prípadný rozpočtový deficit financovaný transferom zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu Európskej únie, použitím nevyčerpaných prostriedkov z minulých rokov, resp. v prípade kapitálového rozpočtu aj z návratných finančných zdrojov. V prípade nedodržania finančnej disciplíny môže MF SR rozhodnúť o uplatnení zákonných sankcií.

Bez zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability.

4. Pravidlo o dlhovej brzde pre územnú samosprávu - zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy definuje aj limity týkajúce sa výšky zadĺženia územnej samosprávy. V prípade ak celkový dlh dosiahne viac ako 50 % z bežných príjmov predchádzajúceho roka je automaticky spustený korekčný mechanizmus a územná samospráva je povinná prijať adekvátne opatrenia s cieľom znížiť dlh. V prípade ak suma dlhu presiahne 60 % z bežných príjmov, uloží MF SR pokutu vo výške 5 % zo sumy, o ktorú dlh prekročil hranicu 60 % z bežných príjmov.

Bez zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability.

⁸¹ [Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii.](#)

⁸² Podľa zákonného ustanovenia má hospodárenie verejnej správy v strednodobom horizonte smerovať k vyrovnanému rozpočtu, ktorý je definovaný ako štruktúrally schodok rovný alebo nižší ako 0,5 % HDP. V prípade, že dôjde k výraznému odchýleniu od strednodobého cieľa, alebo postupu vedúceho k nemu, je vláda na základe hodnotenia MF SR povinná rozhodnúť o spustení korekčného mechanizmu.

⁸³ Hodnotenia MF SR o plnení pravidla vyrovnaného rozpočtu za rok 2015 a stanoviska MF SR k hodnoteniam RRZ za rok 2015 sú zverejnené tu: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=9664>.

⁸⁴ Rozdiely vyplývajú z niekoľkých faktorov. Prvým je metodika výpočtu štruktúrného salda, kde sa pre účely Fiškálneho kompaktu (FK) využíva národná metodika, na rozdiel od jednotnej metodiky EK. Druhým dôvodom je rozdielne posudzovanie smerovania k MTO (kumulatívna odchýlka na ceste k MTO v národnej metodike verzus jedno a dvojročná odchýlka v EK metodike). Pri hodnotení Fiškálneho kompaktu je taktiež akceptovaná istá úroveň autonómnosti pri zohľadnení jednorazových opatrení, zohľadňovaní dodatočných faktorov v rámci tzv. celkového hodnotenia („overall assessment“) a zaobchádzaní s tzv. „windfall revenues“.

BOX 18 - Hodnotenie pravidla o dlhovej brzde pre územnú samosprávu

Ustanovenia ústavného zákona č. 493/2011 a zákona č. 583/2004⁸⁵, týkajúce sa udeľovania pokút samosprávam pri prekročení limitu dlhu vo výške 60 % bežných príjmov predchádzajúceho roka nadobudli účinnosť od 1.1.2015. Po prvýkrát sa takto posudzovala výška ich dlhu v roku 2016 za rok 2015. Monitorovanie výšky dlhu a udelenie pokuty je v kompetencii MF SR.

Dlhy vyšších územných celkov (VÚC) boli v roku 2015 pod zákonom stanoveným limitom. Celkové zadlženie VÚC dosiahlo ku koncu roka 2015 úroveň 30,5 % bežných príjmov roka predchádzajúceho.

V prípade obcí bolo na základe údajov z finančných výkazov identifikovaných 207 obcí, ktoré prekročením hranice dlhu 60 % splnili podmienky na udelenie pokuty (+ 2 obce v nútenej správe). Po vylúčení zákonných výnimiek sa povinnosť vzťahovala na 140 obcí. MF SR listom zo dňa 20.6.2016 vyzvalo 140 hlavných kontrolórov obcí o vyjadrenie sa k prekročeniu limitu dlhu za rok 2015. V prípade 125 obcí bolo akceptované zdôvodnenie. U 15 obcí bolo konštatované prekročenie zákonného limitu dlhu z dôvodu nedostatočného zdôvodnenia. MF SR na základe toho začalo proces správneho konania o uloženie pokuty pre 15 dotknutých obcí. O výsledku správneho konania bude MF SR informovať po jeho ukončení.

5. Pravidlo o prekročení výdavkových limitov ŠR - pravidlo limituje možnosť prekročenia schválených výdavkov štátneho rozpočtu najviac o 1 % s cieľom financovať dodatočne vzniknuté výdavkové tituly, ktoré neboli súčasťou schváleného zákona o štátnom rozpočte. Uvedené prekročenie však nesmie viesť k zvýšeniu schodku ŠR.

Bez zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability.

Úlohu **nezávislej fiškálnej inštitúcie** na Slovensku plní Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ). Hlavnou zákonnou náplňou RRZ je pravidelná príprava správy o dlhodobej udržateľnosti, hodnotenie plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti a pravidiel rozpočtovej transparentnosti, príprava stanovísk k legislatívnym návrhom najmä z hľadiska dôsledkov na rozpočet a dlhodobú udržateľnosť a iné.

Bez zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability.

Praktickú aplikáciu **strednodobých rozpočtových rámcov** v podmienkach SR zabezpečuje zákon o rozpočtových pravidlách (zákon č. 523/2004 Z. z.). Ten definuje rozpočet verejnej správy ako strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky štátu, ktorý sa zostavuje každoročne najmenej na tri rozpočtové roky. Rozpočtové ciele, s výnimkou rozpočtovaného roka (t+1), v nasledujúcich rokoch (od t+2 až t+3) nie sú záväzné. Rozpočet verejnej správy pozostáva zo subjektov ústrednej správy, územnej samosprávy a ostatných subjektov verejnej správy, ktorých hospodárske aktivity sú komplexne zakomponované. Aktuálna rozpočtová legislatíva predpokladá pri príprave fiškálnych rámcov spoluprácu všetkých relevantných subjektov a to nie len pri tvorbe rozpočtu na príslušný rozpočtový rok, ale aj roky nasledujúce. Dôležitým aspektom rozpočtového procesu je zakomponovanie zákonodarného orgánu (NR SR) do samotného prípravného procesu. MF SR je hlavným tvorcom a garantom prípravy rozpočtu, no najdôležitejším momentom je nadobudnutie jeho právoplatnosti po schválení NR SR. Pre výsledné hodnotenie kvality strednodobých rozpočtových rámcov to znamená významný prvok kredibility strednodobých rozpočtových rámcov.

Zmeny oproti predchádzajúcemu Programu stability v oblasti strednodobých rozpočtových rámcov:

MF SR v roku 2016 pripravilo novelu zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy (VS), ktorá nadobudla účinnosť od roku 2017. Najpodstatnejšími zmenami ovplyvňujúcimi kvalitu fiškálneho rámca sú:

- návrh rozpočtu VS vychádza zo sáld VS určených Programom stability schváleného vládou SR,
- hodnotenie efektívnosti a účinnosti výdavkov bolo nepriamo implementované v rozpočtovom procese VS povinnosťou subjektov zapojených na prostriedky ŠR poskytovať údaje pre účely revízie,

⁸⁵ Rozpočtové pravidlá v zákone 583/2004 pre územnú samosprávu stanovujú povinnosť hlavnému kontrolórovi obce resp. VÚC, okrem preverovania dodržiavania podmienok pre prijatie návratných zdrojov financovania, sledovať počas celého rozpočtového roka stav a vývoj dlhu obce alebo VÚC a porušenie uvedených podmienok bezodkladne oznámiť ministerstvu financií.

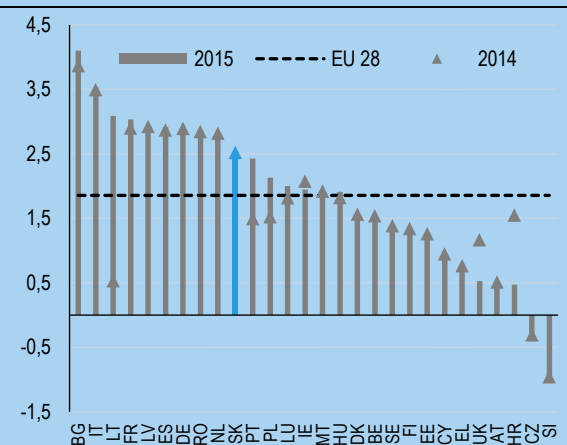
- s účinnosťou od 1. januára 2018 sa zavádza povinnosť rozpočtovať všetky príjmy a výdavky rozpočtových a príspevkových organizácií vrátane podnikateľskej činnosti („de iure“ došlo k eliminácii mimorozpočtových účtov), čo výrazne prispieje k zvýšeniu transparentnosti rozpočtu a k zlepšeniu kvality monitorovania priebežného vývoja.
- upravil sa postup v prípade, ak návrh rozpočtu obsahuje daňové a odvodové príjmy, ktoré neboli schválené v prognóze daňových príjmov Výboru pre daňové prognózy⁸⁶. Takto symetricky rozpočtované výdavky bude možno použiť len ak Výbor pre daňové prognózy potvrdí tieto dodatočné príjmy.
- zrušil sa záväzný termín (15. august) pre MF SR na predloženie návrhu rozpočtu VS na schválenie vláde SR

BOX 19 - Hodnotenie národných fiškálnych rámcov - relatívna pozícia SR voči EÚ

Rozpočtový rámec SR bol za rok 2015 pozitívne hodnotený v oblasti fiškálnych pravidiel a priestor na ďalšie zlepšenie identifikuje EK v kvalite strednodobého rozpočtového rámca. [Index národných fiškálnych pravidiel](#)⁸⁷ dosiahol rovnakú hodnotu ako v roku 2014 (2,5 bodu), čím sa Slovensko zaradilo medzi 10 najlepších krajín v EÚ. Od roku 2015 je samospráva povinná zaplatiť pokutu⁸⁸ za prekročenie dlhového pravidla.

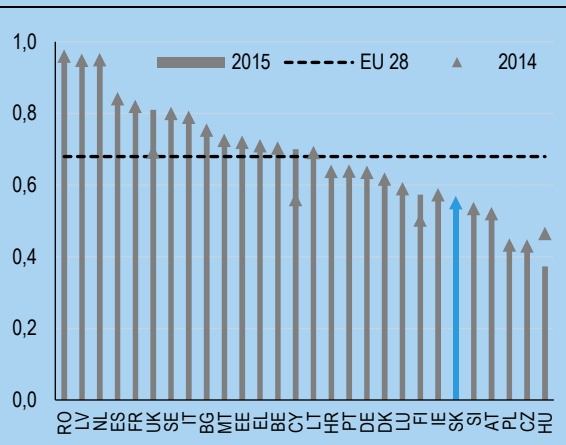
Kvalita **strednodobého rozpočtového rámca** zaostáva za priemerom EÚ, ale je najlepšou z krajín V4. Index pre strednodobé rozpočtové rámce⁸⁹ dosahuje priemer EÚ (0,6 z maximálneho 1 bodu) vďaka dobrej detailnosti a rozsahu obsiahnutých informácií⁹⁰ a zahrnutí NR SR v rozpočtovom procese. Priestor na zlepšenie vidí EK najmä v posilnení záväznosti strednodobého rámca, nakoľko stanovené ciele sú s výnimkou prvého roku indikatívne, a v zavedení záväzných výdavkových stropov.

GRAF 57 - Národné fiškálne pravidlá (index)

Zdroj: EK

GRAF 58 - Strednodobé rozpočtové rámce (index)

Zdroj: EK

Nad rámec tradičných oblastí hodnotenia inštitucionálnych aspektov verejných financií EK v roku 2016 predstavila ďalší index⁹¹ hodnotiaci rozsah činností nezávislých fiškálnych inštitúcií v EÚ. EK v tomto smere hodnotí základné úlohy, ktoré nezávislé fiškálne authority primárne vykonávajú v rámci svojej náplní práce: 1) monitorovanie fiškálnej politiky a pravidiel,

⁸⁶ Takéto neprognozované daňové a odvodové príjmy musia byť zapracované v návrhu rozpočtu verejnej správy bez vplyvu na výsledný schodok.

⁸⁷ Index národných fiškálnych pravidiel zostavuje EK a pravidelne hodnotí efektívnosť viacerých dimenzií fiškálnych pravidiel (právny základ, priestor na zmenu cieľov a záväznosť pravidiel, monitorujúce inštitúcie, korekčné mechanizmy, odolnosť na udalosti mimo kontroly vlády), ktorých cieľom je zabezpečiť rozpočtovú disciplínu.

⁸⁸ Ak celková suma dlhu obce alebo vyššieho územného celku dosiahne 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka alebo viac, obec alebo vyšší územný celok sú povinní zaplatiť pokutu, ktorú ukladá MF SR, a to vo výške 5 % z rozdielu medzi celkovou sumou dlhu a 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka. Štát finančne nezabezpečuje platobnú schopnosť a nezodpovedá za platobnú schopnosť obce alebo vyššieho územného celku.

⁸⁹ Strednodobé rozpočtové rámce umožňujú tvorbu fiškálnej politiky nad rámec jednoročného horizontu rozpočtu, ktorý neposkytuje dostatočný základ pre efektívne rozpočtové plánovanie. Podľa novej metodiky tento pilier okrem iného hodnotí rozsah verejnej správy zahrnutý v strednodobom rozpočte, prepojenie cieľov medzi ročným rozpočtom a strednodobým rozpočtom, koordináciu rozpočtového procesu a začlenenie národného parlamentu a nezávislej rozpočtovej inštitúcie a úroveň spracovania strednodobých rozpočtových rámcov.

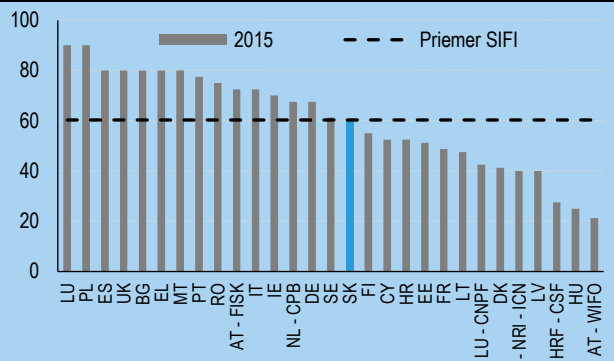
⁹⁰ Strednodobý rozpočtový rámec SR je premietnutý v Programe stability SR.

⁹¹ SIFI – „Scope index of Fiscal institutions“

2) makroekonomické a rozpočtové prognózy, 3) kvantifikácia politik, 4) analýza dlhodobej udržateľnosti verejných financií, 5) presadzovanie fiškálnej transparentnosti a 6) tvorba odporúčaní pre fiškálnu politiku. Slovensko v tomto hodnotení reprezentuje RRZ, ktorá vykonáva svoju činnosť na základe zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Hodnotenia EK za rok 2015 umiestnilo RRZ tesne nad priemerom hodnotenia nezávislých fiškálnych inštitúcií v jednotlivých členských štátoch EÚ⁹².

GRAF 59 - Nezávislé fiškálne inštitúcie (index)

Zdroj: EK

⁹² V súvislosti s týmto hodnotením je potrebné poznamenať, že nie všetky členské krajiny majú zriadenú nezávislú fiškálnu autoritu monitorujúcu vývoj verejných financií. Na druhú stranu existujú krajiny, v ktorých pôsobia viaceré takéto inštitúcie.

PRÍLOHY

Príloha 1 - Povinné tabuľky Programu stability

TABUĽKA 33 (Tabuľka 1a) - Makroekonomický prehľad (ESA 2010, mld. eur)

	ESA kód	2016 Skutočnosť	2016 miera rastu	2017 miera rastu	2018 miera rastu	2019 miera rastu	2020 miera rastu
1. Reálne HDP	B1*g	78,9	3,3	3,3	4,0	4,4	3,8
2. Nominálne HDP	B1*g	81,0	2,9	4,4	5,6	6,4	5,9
Zložky reálneho HDP							
3. Konečná spotreba domácností a NISD	P.3	40,9	2,9	2,5	2,7	2,9	2,9
4. Konečná spotreba verejnej správy	P.3	14,7	1,6	1,6	2,0	1,9	1,4
5. Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51g	16,3	-9,3	3,0	1,9	2,0	3,6
6. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností (% HDP)	P.52 + P.53	-	1,3	0,2	0,2	0,2	0,2
7. Vývoz výrobkov a služieb	P.6	78,3	4,8	5,6	7,3	7,7	6,2
8. Dovoz výrobkov a služieb	P.7	72,5	2,9	4,2	6,0	6,3	5,5
Príspevky k reálnemu rastu HDP							
8. Domáci dopyt spolu		-	-0,4	2,2	2,2	2,2	2,4
9. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností	P.52 + P.53	-	1,2	-0,5	0,0	0,0	0,0
10. Saldo zahr. obchodu s výrobkami a službami	B.11	-	2,0	1,7	1,9	2,1	1,4

Zdroj: MF SR

* Prognóza konečnej spotreby verejnej správy vychádza z februárovej makroekonomickej prognózy MF SR. Výbor pre makroekonomicke prognózy schválil prognózu vývoja ekonomiky pred zverejnením skutočností za rok 2016. Aktualizácia skutočností spôsobuje nesúlad nominálnej úrovne HDP pre roky 2017 až 2020 schválenej Výborom a úrovňou HDP odvodenou cez tempo rastu nominálneho HDP taktiež schválenou Výborom. Pre účely rozpočtu verejnej správy je platná úroveň nominálneho HDP schválená Výborom.

TABUĽKA 34 (Tabuľka 1b) - Cenový vývoj (ESA 2010)

	ESA kód	2016 Skutočnosť	2016 miera rastu	2017 miera rastu	2018 miera rastu	2019 miera rastu	2020 miera rastu
1. Deflátor HDP		1,0	-0,4	1,0	1,6	2,0	2,1
2. Deflátor súkromnej spotreby		1,1	-0,3	1,1	1,7	1,9	2,1
3. HICP		-0,5	-0,5	1,1	1,7	1,9	2,1
4. Deflátor verejnej spotreby		1,1	1,3	2,0	1,9	2,0	2,1
5. Deflátor investícií		1,0	-0,6	1,0	1,6	2,0	2,1
6. Deflátor exportu tovarov a služieb		1,0	-1,4	1,3	1,6	1,8	2,0
7. Deflátor importu tovarov a služieb		1,0	-1,1	1,9	1,7	1,9	2,0

Zdroj: MF SR

TABUĽKA 35 (Tabuľka 1c) - Ukazovatele trhu práce (ESA 2010)

	ESA kód	2016 Skutočnosť	2016 miera rastu	2017 miera rastu	2018 miera rastu	2019 miera rastu	2020 miera rastu
1. Počet zamestnaných (tis.) [1]		2 321	2,4	1,8	1,1	0,9	0,9
2. Počet odpracovaných hodín (mil.) [2]		4 039	1,6	1,8	1,1	0,9	0,9
3. Miera nezamestnanosti (%) [3]			9,7	8,4	7,6	6,9	6,2
4. Produktivita práce na osobu (eur) [4]		33 974	0,9	1,5	2,9	3,4	2,9
5. Produktivita práce na hodinu (eur) [5]		20	1,7	1,5	2,9	3,4	2,9
6. Odmeny zamestnancov (mil. eur)	D.1	31 627	4,6	5,2	5,5	5,8	6,0

7. Odmeny na zamestnanca (eur)	15 824	1,8	3,3	4,3	4,8	5,1
--------------------------------	--------	-----	-----	-----	-----	-----

[1] Celková zamestnanosť, podľa národných účtov - domáci koncept. Zdroj: ŠÚ SR, MF SR
 [2] Podľa definície národných účtov.
 [3] Harmonizovaná miera podľa Eurostatu, stav
 [4] Reálne HDP na zamestnanú osobu.
 [5] Reálne HDP na odpracovanú hodinu.

TABUĽKA 36 (Tabuľka 1d) - Sektorová bilancia (ESA 2010, % HDP)

	ESA kód	2016	2017	2018	2019	2020
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté od zvyšku sveta	B.9	2,3	2,9	3,5	4,4	4,8
z toho:						
- Tovary a služby		3,4	5,1	6,3	7,6	8,3
- Primárne príjmy a transfery		-3,1	-3,4	-4,0	-4,4	-4,7
- Kapitálový účet		2,0	1,2	1,2	1,2	1,2
2. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté ostatných sektorov	B.9	4,0	4,2	4,0	4,4	4,8
3. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté verejnej správy (ciele vlády)	B.9	-1,7	-1,3	-0,5	0,0	0,0
4. Štatistický rozdiel		-	-	-	-	-

* Skutočnosť 2016 Zdroj: MF SR

TABUĽKA 37 (Tabuľka 2a) - Vývoj rozpočtov verejnej správy

	ESA kód	2016 level	2016 % HDP	2017** % HDP	2018 % HDP	2019 % HDP	2020 % HDP
Čisté pôžičky (B.9) podsektorov verejnej správy							
1. Verejná správa	S.13	-1 362	-1,68	-1,24	-0,50	0,00	0,00
2. Ústredná štátna správa	S.1311	-1 570	-1,9	-1,7	-0,9	-0,3	-0,3
3. Regionálna štátna správa	S.1312	-	-	-	-	-	-
4. Miestna štátna správa	S.1313	461	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3
5. Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314	-253	-0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Verejná správa (S13)							
6. Celkové príjmy	TR	32 345	40,0	39,7	38,7	38,6	38,0
7. Celkové výdavky	TE [1]	33 706	41,6	40,9	39,2	38,6	38,0
8. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	B.9	-1 362	-1,68	-1,24	-0,50	0,00	0,00
9. Úrokové náklady	D.41	1 339	1,7	1,3	1,3	1,2	1,1
10. Primárne saldo	[2]	-22,8	0,0	0,1	0,8	1,2	1,1
11. Jednorazové a dočasné efekty	[3]	-35	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vybrané zložky príjmov							
12. Celkové dane (12=12a+12b+12c)		14 822	18,3	18,4	18,3	18,0	17,8
12a. Dane z produkcie a dovozu	D.2	8 616	10,6	10,9	10,7	10,5	10,3
12b. Bežné dane z dôchodkov, majetku atď.	D.5	6 206	7,7	7,5	7,6	7,5	7,6
12c. Dane z kapitálu	D.91	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Príspevky na sociálne zabezpečenie	D.61	11 616	14,3	14,4	14,3	14,1	14,1
14. Dôchodky z majetku	D.4	778	1,0	0,7	0,6	0,6	0,5
15. Ostatné	[4]	5 129	6,3	6,1	5,5	5,9	5,5
16=6. Celkové príjmy	TR	32 345	40,0	39,7	38,7	38,6	38,0
p. m.: Daňové zaťaženie (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)	[5]	26 438	32,7	32,9	32,6	32,1	31,9
Vybrané zložky výdavkov							
17. Odmeny zamestnancov + Medzispotreba	D.1+P.2	11 851	14,6	14,6	14,3	14,1	13,8
17a. Odmeny zamestnancov	D.1	7 399	9,1	8,9	9,0	9,0	8,8
17b. Medzispotreba	P.2	4 452	5,5	5,7	5,3	5,1	5,0
18. Celkové sociálne transfery	D6	15 520	19,2	18,6	18,1	17,7	17,3

z toho: dávky v nezamestnanosti	[6]	172	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
18a. Naturálne sociálne transfery	D.632	4 238	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0
18b. Sociálne dávky okrem naturálnych soc. transferov	D.62	11 282	13,9	13,5	13,1	12,7	12,3
19.=9. Úrokové náklady	D.41	1 339	1,7	1,3	1,3	1,2	1,1
20. Subvencie	D.3	376	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4
21. Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51g	2 598	3,2	3,3	2,7	2,6	2,8
22. Kapitálové transfery	D.9	373	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3
23. Ostatné	[7]	1 649	2,0	2,2	2,0	2,3	2,3
24=7. Celkové výdavky	TE [1]	33 706	41,6	40,9	39,2	38,6	38,0
p. m.: Spotreba vlády (nominálna)	P.3	15 755	19,5	19,3	19,1	18,9	18,6

[1] Upravené o čisté toky týkajúce sa swapov tak, aby TR-TE=B.9

Zdroj: MFSR

[2] Primárne saldo je počítané ako (B.9, položka 8) plus (D.41, položka 9)

[3] Kladné znamienko predstavuje pozitívny vplyv jednorazového opatrenia na saldo VS

[4] P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (okrem D.91)

[5] Vrátane vybraných EÚ

[6] Zahŕňa hotovostné dávky (D.621 a D.624) a naturálne dávky (D.631) súvisiace s dávkami v nezamestnanosti

[7] D.29+D4 (okrem D.41)+ D.5+D.7+P.52+P.53+K.2+D.8

TABUĽKA 38 (Tabuľka 2b) - Scenár nezmenených politík

	2017	2017	2018	2019	2020
	mil. eur	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP
1. Celkové príjmy za predpokladu scenára bez zmien politík	33 567	39,7	38,7	38,6	38,1
2. Celkové výdavky za predpokladu scenára bez zmien politík	34 615	40,9	38,7	38,4	37,5

Pozn.: Pre účely scenára nezmenených politík na roky 2018 až 2020 sa vychádzalo z očakávanej skutočnosti roku 2017.

Zdroj: MFSR

TABUĽKA 39 (Tabuľka 2c) - Výdavky vylúčené z výdavkového agregátu

	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	mil. eur	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP
1. Výdavky na programy EÚ plne kryté príjmami z fondov EÚ	796	1,0	1,2	0,9	1,4	1,3
1.a. z toho investície plne kryté z príjmami z fondov EÚ	507	0,6	0,8	0,5	0,6	0,6
2. Výdavky na dávky v nezamestnanosti nesúvisiace s opatreniami vlády (cyklická zložka)	6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Zmena príjmov z titulu opatrení	-136	-0,2	0,2	-0,1	0,0	0,0
4. Automatická zmena príjmov z dôvodu uplatňovania legislatívy	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Zdroj: MFSR

TABUĽKA 40 (Tabuľka 3) - Výdavky verejnej správy (% HDP)

	COFOG kód	2015	2017 R	2020
1. Všeobecné verejné služby	1	6,1	5,5	4,8
2. Obrana	2	1,0	1,1	1,6
3. Verejný poriadok a bezpečnosť	3	2,1	2,2	1,9
4. Ekonomická oblasť	4	5,8	4,9	3,8
5. Ochrana životného prostredia	5	0,6	0,4	0,4
6. Bývanie a občianska vybavenosť	6	0,5	0,5	0,7
7. Zdravotníctvo	7	7,3	7,3	7,1
8. Rekreačia, kultúra a náboženstvo	8	1,0	1,0	0,8
9. Vzdelávanie	9	4,1	4,0	4,3
10. Sociálne zabezpečenie	10	14,4	14,0	12,7
11. Celkové výdavky	TE	43,0	40,8	38,0

R - Schválený rozpočet.

Zdroj: Eurostat, MFSR

TABUĽKA 41 (Tabuľka 4) - Vývoj dlhu verejnej správy (% HDP)

	ESA kód	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Hrubý dlh		52,5	51,9	51,8	49,9	48,0	46,0
2. Zmena hrubého dlhu		-1,1	-0,5	-0,2	-1,8	-1,9	-2,0
Príspevky k zmene hrubého dlhu							
3. Primárne saldo *		1,0	0,0	-0,1	-0,8	-1,2	-1,1
4. Úroky D.41	EDP	1,8	1,7	1,3	1,3	1,2	1,1
5. Zosúladenie dlhu a deficitu		-2,0	-0,7	0,8	0,4	1,1	0,7
z toho:							
- Rozdiely medzi cash a akruálom		-0,9	-0,9	0,5	0,6	0,5	0,5
- Čistý nárast finančných aktív		-1,0	0,2	0,4	0,1	0,7	0,4
z toho: príjmy z privatizácie		-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Efekty zhodnotenia a iné		-0,1	0,0	-0,1	-0,3	-0,1	-0,3
p. m. Implicitná úroková miera		3,4	3,2	2,6	2,6	2,5	2,4
Iné relevantné faktory							
6. Likvidné finančné aktíva		4,3	4,9	4,9	4,8	5,3	5,4
7. Čistý finančný dlh (1-6)		48,2	47,0	46,9	45,1	42,7	40,5
8. Splátky dlhu (existujúce dlhopisy) od konca predchádzajúceho roka		-4,1	-5,9	-5,3	-3,6	-1,7	-3,0
9. Podiel dlhu denominovaného v zahraničnej mene **		3,7	3,5	3,1	2,6	2,2	2,2
10. Priemerná splatnosť ***		7,0	7,0	7,6	-	-	-

* Ide o príspevok k dlhu. Primárne saldo za rok 2017 vychádza z očakávanej skutočnosti na rok 2017

Zdroj: MF SR

** Vráťane úverov

*** Ide o splatnosť štátneho dlhu k 31.12., pre rok 2017 ide o priemernú splatnosť k 12.4.2017

TABUĽKA 42 (Tabuľka 5) - Cyklický vývoj

(% HDP)	ESA kód	2016	2017	2018	2019	2020
1. Reálny rast HDP (%)		3,3	3,3	4,0	4,4	3,8
2. Čisté pôžičky verejnej správy*	B.9	-1,7	-1,2	-0,5	0,0	0,0
3. Úrokové náklady	D.41	1,7	1,3	1,3	1,2	1,1
4. Jednorazové a dočasné opatrenia	[1]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Z toho:						
Opatrenia na príjmovej strane - verejná správa		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opatrenia na výdavkovej strane - verejná správa		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Rast potenciálneho HDP (%)		2,8	2,9	3,5	3,7	3,8
príspevky:						
- pracovná sila		0,3	0,2	0,2	0,1	0,1
- kapitál		0,7	0,6	0,7	0,8	0,8
- celková produktivita faktorov		1,8	2,0	2,6	2,8	2,9
6. Produkčná medzera		-0,6	-0,6	-0,2	0,6	0,9
7. Cyklická zložka rozpočtu		-0,3	-0,2	-0,1	0,2	0,4
8. Cyklicky upravené saldo (2 - 7)		-1,4	-1,0	-0,4	-0,2	-0,4
9. Cyklicky upravené primárne saldo (8 + 3)		0,2	0,3	0,9	0,9	0,7
10. Štrukturálne saldo (8 - 4)		-1,4	-1,0	-0,4	-0,2	-0,4

[1] Kladné znamienko predstavuje pozitívny vplyv jednorazového opatrenia na saldo VS

Zdroj: MF SR

* Pre rok 2017 uvádzame očakávanú skutočnosť.

TABUĽKA 43 (Tabuľka 6) - Porovnanie predchádzajúcej a aktualizovanej prognózy

	ESA kód	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reálny rast HDP (%)							
Predchádzajúca aktualizácia*		3,6	3,2	3,6	4,1	4,6	-
Skutočnosť a súčasná aktualizácia		3,8	3,3	3,3	4,0	4,4	3,8
Rozdiel		0,2	0,1	-0,3	-0,1	-0,2	-
Saldo verejnej správy (% HDP) EDP B.9							
Predchádzajúca aktualizácia*		-2,97	-2,13	-1,29	-0,44	0,16	-
Skutočnosť a súčasná aktualizácia**		-2,74	-1,68	-1,24	-0,50	0,00	0,00
Rozdiel		0,23	0,45	0,05	-0,06	-0,16	-
Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)							
Predchádzajúca aktualizácia*		52,9	52,9	52,2	49,8	47,3	-
Skutočnosť a súčasná aktualizácia**		52,5	51,9	51,8	49,9	48,0	46,0
Rozdiel		-0,4	-0,9	-0,4	0,1	0,7	-

Pozn.: * Program stability SR na roky 2016 - 2019

Zdroj: MFSR

** Pre rok 2017 uvádzame očakávanú skutočnosť

TABUĽKA 44 (Tabuľka 7) - Dlhodobá udržateľnosť verejných financií (% HDP)*

	2020	2030	2040	2050	2060
Výdavky celkom	41,24	41,29	41,93	43,50	45,04
Z toho: Výdavky ovplyvnené starnutím populácie	18,27	18,32	18,96	20,53	22,07
A. Výdavky na starobné dôchodky	8,42	8,01	8,50	9,52	10,67
1. Dôchodky zo systému sociálneho zabezpečenia	8,00	7,60	8,10	9,10	10,20
a) Starobné a predčasné starobné dôchodky	6,20	5,70	6,00	6,90	7,90
b) Ostatné dôchodky (invalidné, pozostalostné)	1,70	1,70	1,90	2,10	2,10
2. Zamestnanecké dôchodky (ak sú v sektore VS)	0,38	0,39	0,39	0,39	0,44
B. Zdravotná starostlivosť	6,09	6,66	7,12	7,49	7,70
C. Dlhodobá starostlivosť	0,32	0,39	0,47	0,55	0,65
D. Školstvo	3,23	3,08	2,75	2,85	2,94
E. Ostatné výdavky ovplyvnené starnutím populácie	0,22	0,18	0,12	0,12	0,12
Z toho: Úroky	2,3	2,8	3,4	5,1	8,1
Prijmy celkom	38,3	38,0	38,0	38,2	38,4
Z toho: Prijmy z majetku (D.4)	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8
Z toho: Zo sociálnych odvodov	13,2	13,0	13,0	13,3	13,5
Rezervy dôchodkových fondov	-	-	-	-	-
Z toho: konsolidované rezervy dôch. fondov VS	-	-	-	-	-
Systémové dôchodkové reformy					
Príspevky sociálneho zabezpečenia odvedené do dobrovoľnej súkromnej schémy	0,6	0,7	0,5	0,3	0,2
Výdavky na dôchodky vyplatené prostredníctvom dobrovoľnej súkromnej schémy	-	-	-	-	-
Predpoklady					
Rast produktivity práce	2,9	2,6	1,7	1,7	1,5
Reálny rast HDP	3,8	2,5	0,7	0,5	0,8
Miera participácie mužov (vek 15-64)	78,3	77,4	77	78,3	79,5
Miera participácie žien (vek 15-64)	63,9	63,1	61,5	62	63,1
Celková miera participácie (vek 15-64)	71,1	70,3	69,4	70,2	71,4
Miera nezamestnanosti (vek 15-64)	12,8	10,8	7,5	7,5	7,5
Populácia vo veku 65+ na celkovej populácii (v %)	16,9	21,6	25,5	31,3	35,2

* Výdavky spojené so starnutím ako aj makroekonomické predpoklady boli aktualizované po vydaní správy Ageing report 2015

Zdroj: MFSR

TABUĽKA 45 (Tabuľka 7a) - Podmienené záväzky

	2015	2016	2017
	% HDP	% HDP	% HDP
Verejné záruky	16,9	16,0	-
z toho: spojené s EFSF a ESM	9,3	9,0	-

*Odhad na rok 2016 je predbežný a neobsahuje dáta za všetky subjekty.

Zdroj: MFSR

TABUĽKA 46 (Tabuľka 8) - Základné predpoklady

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Krátkodobá úroková miera EONIA (ročný priemer, %)	-0,11	-0,32	-0,35	-0,35	-0,29	-0,29
Dlhodobá úroková miera 10Y-SLOVGB (ročný priemer, %)	0,82	0,54	0,98	1,25	1,57	1,74
Výmenný kurz USD/€ (ročný priemer) (eurozóna a krajiny ERM II)	1,11	1,11	1,06	1,10	1,13	1,18
Svet okrem EU, rast HDP (%)	-	-	-	-	-	-
Rast HDP EÚ (%)	2,14	1,80	1,72	1,74	-	-
Rast dôležitých zahraničných trhov (%)	2,18	1,92	1,99	1,95	1,88	1,80
Objem svetového importu, okrem EÚ (%)	-	-	-	-	-	-
Cena ropy (Brent, USD/barel)	53,64	45,03	55,36	55,91	55,85	56,24

Zdroj: Common external assumptions, MF SR

Príloha 2 - Vplyv fiškálnej politiky na ekonomiku v rokoch 2018 až 2020

Veľkosť fiškálnych opatrení je vypočítaná voči scenáru nezmenených politik vychádzajúceho z očakávanej skutočnosti deficitu verejnej správy pre rok 2017. **V roku 2018 počítá rozpočtový cieľ oproti NPC scenáru s fiškálnym impulzom vo výške 0,5 % HDP, čo predstavuje 449 mil. eur.** V ďalších rokoch sa taktiež počítá s fiškálnym impulzom, a to vo výške 0,2 % HDP v roku 2019 a 0,6 % HDP v 2020. Ide o kumulatívny impulz opatrení voči NPC, čo znamená, že **z pohľadu medziročných zmien pozorujeme v roku 2019 reštrikciu vo výške 285 mil. eur (0,3 % HDP).** **V roku 2020 počítá fiškálny rámec opäť s fiškálnym impulzom 455 mil. eur (0,5 % HDP).**

Objem opatrení s priamym vplyvom na HDP v roku 2018 predstavuje 466 mil. eur (0,5 % HDP). Fiškálna expanzia sa predpokladá predovšetkým na výdavkovej strane, keď narastú výdavky spojené s kapitálovými investíciami a kapitálovými transfermi (spolu 253 mil. eur), kompenzáciami zamestnancov (101 mil. eur) a celkovými sociálnymi transfermi (57 mil. eur, z toho 50 mil. zodpovedá navyšovaniu penzií starodôchodcom). V prípade medzis potreby verejnej správy sa naopak očakáva úspora (34 mil. eur). Na príjmovej strane sa navzájom kompenzujú expanzívne a reštriktívne opatrenia.

V roku 2019 je vplyv opatrení s priamym dopadom na rast HDP negatívny na úrovni 252 mil. eur (0,3 % HDP). V štruktúre výdavkových opatrení dominuje pokles kapitálových investícií a kapitálových transferov (spolu 296 mil. eur) a medzis potreby verejnej správy (23 mil. eur). Nárast zaznamenávajú iba kompenzácie zamestnancov v dôsledku valorizácie plátov učiteľov (40 mil. eur). Na príjmovej strane sa navzájom kompenzujú expanzívne a reštriktívne opatrenia.

V roku 2020 dosahuje objem opatrení s priamym vplyvom na rast HDP 414 mil. eur (0,4 % HDP). Fiškálna expanzia je založená najmä na náraste výdavkovej strany, predovšetkým investícií (341 mil. eur) a medzis potreby verejnej správy (105 mil. eur). Opačným smerom pôsobí pokles kompenzácií (88 mil. eur) a kapitálové transfery (29 mil. eur). Na príjmovej strane mierne prevládajú expanzívne opatrenia, najmä nižšia trhovú produkcia.

TABUĽKA 47 - Transmisné makroekonomické kanály (v mil. eur)

	2018	2019	2020
Spolu	449	-285	455
(v % HDP)	0,5	-0,3	0,5
S vplyvom na HDP	466	-252	414
(v % HDP)	0,5	-0,3	0,4
Vládna spotreba	146	58	78
Medzis potreba vlády	-34	-23	105
Kompenzácie zamestnancov	101	40	-88
Naturálne sociálne transfery (zdravotnícke zariadenia)	7	-9	0
Trhovú produkcia	72	51	61
Investície	245	-299	311
Vládne	169	-240	341
Zvyšok	76	-59	-30
Domácnosti	185	31	-62
Inflácia	-8	-3	-1

Zdroj: MF SR

Vplyv fiškálnej politiky na hlavné makroekonomické veličiny slovenskej ekonomiky vrátane sekundárnych efektov vyčíslujeme prostredníctvom makroekonomického modelu IFP pre strednodobé prognózovanie. V prípade grantov a transferov uvažujeme nulový multiplikátor, preto je predpokladaný priamy vplyv na ekonomiku zvýšený o 0,02 % HDP a 0,03 % HDP v roku 2018, resp. 2019 a 0,04 % HDP nižší v roku 2020.

V roku 2018 je vplyv fiškálnej politiky na rast HDP pozitívny na úrovni 0,3 p. b. V roku 2019 znížia konsolidačné opatrenia rast ekonomiky o 0,2 p. b., v roku 2019 je vplyv fiškálnej politiky na HDP opäť pozitívny vo výške 0,2 p. b. Implikovaný fiškálny multiplikátor dosahuje v roku 2018 veľkosť 0,6. Jeho výška

odráža výrazný nárast investícií, kompenzácií a sociálnych transferov, ktorý je však tlmený poklesom medzispotreby. V nasledujúcom roku je veľmi podobný, na úrovni 0,63. Je daný predovšetkým poklesom investícií a v menšej miere aj poklesom medzispotreby a miernym rastom kompenzácií. V roku 2020 dosahuje implikovaný multiplikátor výrazne nižšiu hodnotu a to 0,4, čo je spôsobené najmä zvýšenou importnou náročnosťou vládnych investícií a poklesom kompenzácií, ktoré prevážia vplyv zvýšenej medzispotreby.

TABUĽKA 48 - Vplyv opatrení na HDP (v p. b.) podľa makroekonomického modelu IFP

	2017	2018	2019
opatrenia s priamym vplyvom na HDP	0,5	-0,3	0,4
príspevok k zmene CPI	0,0	0,0	0,0
zamestnanosti	0,0	0,0	0,0
nominálnej mzdy	0,5	0,0	-0,1
hrubého disp. dôchodku	0,4	0,0	-0,1
spotreby domácností	0,3	0,0	0,0
spotreby vlády	0,2	0,1	0,2
investícií	1,8	-1,9	1,9
importu	0,2	-0,2	0,2
príspevok k medziročnej zmene HDP	0,3	-0,2	0,2

Príloha 3 - Výpočet štrukturálneho salda

Pre výpočet **štrukturálneho salda verejnej správy** je v prvom kroku potrebné očistiť nominálne (oficiálne vykázané) saldo verejnej správy o **cyklickú zložku**. Cyklická zložka vyjadruje reakciu príjmov a výdavkov verejných financií na zmeny v produkčnej medzere. Veľkosť cyklickej zložky závisí od veľkosti produkčnej medzery a od elasticít vybraných príjmových a výdavkových kategórií, ktoré reagujú na výkyvy v ekonomickej aktivite. Výpočet produkčnej medzery môže v závislosti od metodiky viesť k odlišným odhadom tohto ukazovateľa. Produkčná medzera sa v tomto prípade odhadla použitím metodiky EK so vstupnými údajmi prognózy MF SR. Postup odhadu elasticity salda verejnej správy na zmeny v produkčnej medzere preberá MF SR v plnej miere z odhadov EK vychádzajúcich z metodiky OECD.⁹³

Druhou položkou, o ktorú je potrebné saldo verejnej správy upraviť, sú **jednorazové a dočasné vplyvy**. Pri ich identifikácii sa taktiež zohľadnili princípy používané EK, pričom bližšie sú popísané v manuáli IFP.⁹⁴ Na základe dostupných informácií možno identifikujeme nižšie uvedené jednorazové vplyvy v roku 2016. V roku 2017 a ostatných prognózovaných rokoch sa momentálne neuvažuje so žiadnymi jednorazovými opatreniami podľa metodiky EK. Pre úplnosť uvádzame štrukturálne saldo vo všetkých sledovaných rokoch.

Jednorazové a dočasné vplyvy v roku 2016:

- **Odvod do EÚ rozpočtu** – na základe rozhodnutia Európskej rady 2014/335/EU (ORD 2014) so spätnou platnosťou od 1.1.2014 došlo k revízii výpočtu vlastných príjmov Európskej únie⁹⁵. Z dôvodu tejto ratifikovanej úpravy došlo k dodatočnému jednorazovému príspevku Slovenska do rozpočtu EÚ vo výške 35,2 mil. eur.

TABUĽKA 49 - Výpočet štrukturálneho salda a jednorazové opatrenia (ESA 2010, v % HDP)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	-2,74	-1,68	-1,24	-0,50	0,00	0,00
2. Cyklická zložka	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	0,2	0,4
3. Jednorazové efekty	-	-0,0	-	-	-	-
- vyšší odvod do EÚ rozpočtu	-	-0,04	-	-	-	-
4. Štrukturálne saldo (1-2-3)	-2,32	-1,39	-1,01	-0,40	-0,24	-0,37

Zdroj: MF SR

⁹³ Girouard, N., André, Ch.: Measuring cyclically-adjusted budget balances for OECD countries. OECD Economics department working papers, no. 434, 2005.

⁹⁴ IFP (2014) Manuál: Jednorazové vplyvy, <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=9595>

⁹⁵ Medzi hlavné zdroje financovania rozpočtu EÚ patria: 1) štandardné vlastné zdroje (clá, odvody), 2) Podiel príjmu z DPH jednotlivých členských štátov a 3) podiel z hrubého národného dôchodku jednotlivých členských štátov

Príloha 4 - Výdavkové pravidlo

TABUĽKA 50 - Výdavkové pravidlo (ESA 2010)

		2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Celkové výdavky	mil. eur	35 850	33 706	34 615	35 028	36 678	38 233
2. Úrokové náklady	mil. eur	1 379	1 339	1 106	1 137	1 124	1 080
3. Výdavky kryté EÚ (kapitálové)	mil. eur	2345	507	652	427	591	591
3a. Výdavky kryté EÚ zdrojmi (celkové)	mil. eur	2 789	796	1 000	792	1 375	1 333
4. Kapitálové výdavky kryté národnými zdrojmi	mil. eur	2 606	2 091	2 110	1 981	1 847	2 269
5. Vyhladené kapitálové výdavky (nár. zdroje 4-ročný pohyblivý priemer)	mil. eur	1 944	2 061	2 215	2 197	2 007	2 052
6. Cyklické výdavky na dávky v nezamestnanosti	mil. eur	10	6	6	3	-7	-11
7. Výdavky plne kryté automatickým zvýšením príjmov	mil. eur	0	0	0	0	0	0
8. Primárny výdavkový agregát (1-2-3a-4+5-6-7)	mil. eur	31 011	31 535	32 608	33 312	34 346	35 614
9. Medziročná zmena primárneho výdavkového agregátu (8t-8t-1)	mil. eur	2 147	524	1 106	704	1034	1268
10. Zmena v príjmoch z titulu diskrečných príjmových opatrení	mil. eur	139	-136	201	-61	-17	-17
11. Jednorazové opatrenia na príjmovej strane	mil. eur	0	0	0	0	0	0
12. Jednorazové opatrenia na výdavkovej strane	mil. eur	0	-35	0	0	0	0
13. Metodické úpravy ⁹⁶	mil. eur	0	-34	0	0	0	0
14. Nominálny rast agregátu výdavkov očisteného o príjmové opatrenia ((9t-(10t-11t)+12t+13t)/8t-1)	%	7,0	1,9	2,8	2,3	3,2	3,7
15. Reálny rast agregátu výdavkov očisteného o príjmové opatrenia	%	6,2	0,7	1,6	0,8	1,2	1,6
16. Výdavkové pravidlo (znižená referenčná miera pot. rastu HDP)	p. b.	2,9	2,2	1,3	1,3	2,6	2,6
17. Odchýlka od výdavkového pravidla (16-15)	p. b.	-3,3	1,5	-0,2	0,5	1,4	1,0
18. Odchýlka od výdavkového pravidla	% HDP	-1,2	0,6	-0,1	0,2	0,5	0,3
19. Dvojiročná odchýlka od výdavkového pravidla	% HDP	0,0	-0,3	0,2	0,0	0,3	0,4
<i>p. m. deflátor HDP</i>	%	<i>0,7</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>	<i>1,5</i>	<i>2,0</i>	<i>2,1</i>
<i>p. m. konvergenčná doložka (convergence margin)</i>	%	<i>-1,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,6</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>0,0</i>
<i>p. m. Nominálne HDP</i>	mil. eur	<i>78 686</i>	<i>80 958</i>	<i>84 580</i>	<i>89 351</i>	<i>95 073</i>	<i>100 730</i>

Zdroj: MF SR

⁹⁶ Predstavuje očistenie o vplyv Národného rezolučného fondu na celkové výdavky v roku 2016.

Príloha 5 - Diskrečné príjmové opatrenia

Metodika EK definuje diskrečné príjmové opatrenia ako opatrenia legislatívneho charakteru s vplyvom na príjmy verejnej správy. Ich vyhodnocovanie sa uskutočňuje pomocou tzv. dodatočných vplyvov (marginálnych zmien) týchto opatrení. Rozlišuje sa, či sa jedná o trvalé alebo jednorazové opatrenie. Trvalé opatrenie sa zaznamená s vplyvom v prvom roku (v čase nadobudnutia účinnosti) a v ostatných rokoch bez vplyvu. Inými slovami, zmena vplyvu opatrenia v nasledujúcich rokoch z dôvodu makroekonomického vývoja sa nezohľadňuje. Ak dochádza k rozdielnym vplyvom kvôli posunutej platnosti opatrenia zaznamená sa len marginálna zmena.⁹⁷ Pri jednorazových príjmových opatreniach sa zaznamenáva vplyv v jednom roku a v nasledujúcom výpadok v rovnakej sume, tzn. celkový vplyv opatrenia v dvoch po sebe idúcich rokoch je nulový (napríklad mimoriadny odvod v bankovom sektore).

TABUĽKA 51 - Diskrečné opatrenia (v mil. eur, ESA 2010)

Popis	celkový vplyv						dodatočný vplyv					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zníženie sadzby bankového odvodu od 2015	-42						-42					
Zmeny v zaťažení odvodov	-8						-8					
Zmeny v daňovom odpisovaní majetku	123						123					
Opatrenia na zvýšenie úspešnosti výberu daní (ERP a farmafirmy)	56						56					
Zavedenie pravidiel nízkej kapitalizácie	47						47					
Odpočít výdavkov na vedu a výskum od základu dane	-2						-2					
Audit daňových výdavkov a iné	12						12					
Otvorenie II. piliera - bežný vplyv	16						16	13				
Odvodová odpočítateľná položka	-62	-146	-123	-99	-78	-58	-62	-84	23	24	20	20
Zákon 222/2004 Z. z. o DPH, uvoľnenie podmienok pre vyplácanie NO do 30 dní	-3,4	3,4					-3	7	-3	0		
DPH - zníženie sadzby na vybrané potraviny		-77						-77				
Zvýšenie počtu cigariet v balení z 19 na 20		5	7					5	2			
Zdaňovanie cigár a cigariet podľa hmotnosti			21						21			
595/2003 a 580/2004 - podpora investovania na kapitálovom trhu		-11						-11				
Zvýšenie odplaty za poskytovanie služieb			25						25			
DPPO zníženie sadzby na 21 %			-141						-141			
Zdvojnásobenie sadzby OO v regulovaných odvetviach, úprava podmienok a výpočtu, pokles v 2019			91		52				91		-39	
Zvýšenie spotrebnej dane z cigariet			30		68				30		36	
Ponechanie sadzby OO z finančných inštitúcií na 0,2 %								0				
Zdaňovanie dividend – 7 % zrážková daň				51						51		
Ďalšie - úročenie zadržaných NO, efektívnejšia správa daní			3						3			
DPFO - oslobodenie od DPPO príjmov Rady pre riešenie krízových situácií			-5						-5			
Nedaňové príjmy - hazard, osobitný režim zdanenia poisťovní			38						38			
Paušálne výdavky – 60 %, max. 20 tis. Eur			-13	-21					-13	-7		
Zrušenie MVZ pre zdravotné poistenie			90	77					90	-14		
Zvýšenie MVZ pre sociálne odvody (z 5 na 7 násobok priemernej mzdy)			67						67			
Rast odvodu do II piliera (o 0,25 p. b. od 2017)			-27	-59	-93	-131			-27	-32	-34	-38
Zrušenie daňovej licencie				-83						-83		
SPOLU	139	-225	63	-133	-51	-189	139	-136	201	-61	-17	-17

⁹⁷ Nasledovný príklad ilustruje vplyv marginálnych zmien. Celkový vplyv opatrenia je 200. Keďže je zavedené v polovici roka má vplyv v danom roku 100. V ďalšom roku narastie vplyv na celú sumu 200, ale marginálne sa zaznamená len rozdiel týchto dvoch vplyvov, t. j. 100. Kumulatívne je celkový vplyv 200, len je rozložený do dvoch rokov.

Príloha 6 - Výbory pre makroekonomické a daňové prognózy

Program stability je založený na makroekonomických a daňových prognózach na horizonte rokov 2017 až 2020 z februára 2017. Makroekonomický scenár ako aj prognózované daňové príjmy podliehajú priebežnej diskusii, schváleniu a kontrole zo strany odbornej verejnosti prostredníctvom výborov, ktorých členmi sú národní experti z verejného a súkromného sektora. Termíny na zverejňovanie prognóz aj princípy činnosti výborov sú zakotvené v zákone o rozpočtovej zodpovednosti.

Po zasadnutí Výboru pre makroekonomické prognózy vo februári 2017 hodnotili všetci členovia strednodobú makroekonomickú prognózu MF SR ako **realistickú**.

TABUĽKA 52 - Hodnotenie februárovej prognózy MF SR vo Výbore pre makroekonomické prognózy

Člen výboru	Charakteristika prognózy
NBS, Infostat, UNICREDIT Bank, VÚB, Tatrabanka, SLSP, ČSOB, Sberbank SAV	realistická

Zdroj: Výbor pre makroekonomické prognózy

TABUĽKA 53 - Priemerná prognóza členov Výboru* (okrem MF SR) a prognóza MF SR

v %, ak nie je uvedené inak	2016	2017		2018		2019		2020	
		Výbor	MFSR	Výbor	MFSR	Výbor	MFSR	Výbor	MFSR
Hrubý domáci produkt; reálny rast	3,3	3,2	3,3	3,8	4,0	4,2	4,4	3,7	3,8
Hrubý domáci produkt v bežných cenách; mld. eur	81,0	84,2	84,6	88,9	89,4	94,4	95,1	99,8	100,7
Konečná spotreba domácností; reálny rast	2,9	3,0	2,5	2,7	2,7	3,0	2,9	2,8	2,9
Konečná spotreba domácností; nominálny rast	2,5	3,8	3,6	4,6	4,4	5,1	4,8	4,9	5,1
Priemerná mesačná mzda; reálny rast	3,3	2,5	2,4	2,5	2,6	2,4	2,9	2,5	2,9
Priemerná mesačná mzda; nominálny rast	2,9	3,6	3,5	4,3	4,4	4,4	4,8	4,6	5,1
Rast zamestnanosti (štat. výkazníctvo)	2,4	1,6	1,8	1,0	1,1	0,9	0,9	0,8	0,9
Index spotrebiteľských cien; priemerný rast; CPI	-0,5	1,1	1,1	1,8	1,7	2,0	1,9	2,0	2,1
Bilancia bežného účtu; podiel na HDP	-0,6	0,2	1,7	0,9	2,4	1,8	3,2	1,5	3,7

* Výbor pre makroekonomické prognózy

Zdroj: Výbor pre makroekonomické prognózovanie

Výbor pre daňové prognózy

MF SR na zasadnutí Výboru pre daňové prognózy vo februári 2017 prezentovalo svoju aktualizovanú strednodobú prognózu daňových príjmov na roky 2016 až 2020. Strednodobá prognóza daňových príjmov a sociálnych odvodov MF SR bola všetkými členmi výboru označená ako **realistická**.

TABUĽKA 54 - Hodnotenie prognózy MF SR vo Výbore pre daňové prognózy

Člen výboru	Charakteristika prognózy
NBS, Infostat, Tatra banka, ČSOB, KRRZ, SLSP, UniCredit Bank	realistická